

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Patricija Pobiljšaj

Vzgojno-izobraževalni zavod skozi oči mladostnika

Diplomsko delo

Ljubljana, 2022

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Patricija Pobiljšaj

Vzgojno-izobraževalni zavod skozi oči mladostnika

Diplomsko delo

Mentor: doc. dr. Milko Poštrak

Ljubljana, 2022

Zahvala

*Zahvaljujem se zaposlenim v vzgojno-izobraževalnem zavodu
Mladinski dom Maribor, enota Slivnica ter vsem sodelujočim
mladostnikom in mladostnicam, ki so se bili pripravljeni z menoj pogovarjati.*

*Zahvaljujem se tudi svojemu mentorju, doc. dr. Milku Poštraku,
za vse usmeritve ter strokovno pomoč in nasvete pri izdelavi diplomske naloge.*

*Hvala moji družini in prijateljem ter drugim bližnjim, ki
ste mi v času študija stali ob strani, me spodbujali in motivirali.*

POVZETEK DIPLOMSKEGA DELA

Z delom z mladostniki sem se seznanila skozi vsakoletno opravljanje obvezne prakse v okviru študija na Fakulteti za socialno delo. Delo z mladimi mi je zmeraj predstavljalo neke vrste izziv, hkrati pa mi je sodelovanje z mladimi prinašalo zadovoljstvo ter pridobivanje novih izkušenj in znanj. Zmeraj me je zanimalo, kakšno stališče zavzemajo mladi ter kako oni sami gledajo na določeno stvar, ustanovo ter odnose, v katerih se znajdejo vsak dan. Ker imam tudi sama izkušnjo, kjer smo oddali bližnjo osebo v vzgojno-izobraževalni zavod, mi je ta tematika še toliko pomembnejša. Prav zaradi tega sem se odločila za raziskovanje subjektivnih mnenj mladostnikov do bivanja v vzgojno-izobraževalnem zavodu. Z diplomsko nalogo želim pridobiti subjektivna mnenja mladostnikov ter širšo sliko njihovega pogleda na delovanje vzgojno-izobraževalnega zavoda Mladinski dom Maribor, enota Slivnica, v katerem so nastanjeni.

V svoji diplomski nalogi sprva na kratko opišem vzgojno-izobraževalne zavode, značilnosti mladostnikov, ki so nastanjeni v vzgojno-izobraževalni zavod, kako poteka sama oddaja mladostnikov v zavod ter kaj to s seboj prinaša. Tukaj me predvsem zanimajo občutki, ki preplavijo mladostnike ob sprejemu v vzgojno-izobraževalni zavod ter kako se oni sami s tem spoprijemajo. Pregledam stresne situacije, v katerih se mladostniki znajdejo ter vse strategije spoprijemanja s stresnimi situacijami. Prav tako me zanimajo odnosi med mladostniki in zaposlenimi strokovnimi delavci, kaj jim ti nudijo, kakšna je podpora strokovnih delavcev ter metode dela, ki jih pri svojem delu uporabljajo. Ker je zelo pomemben vidik na življenje mladostnikov tudi proces šolanja, se oprem tudi na to ter raziščem, kako poteka proces izobraževanja pri mladostnikih, ki so nastanjeni v vzgojno-izobraževalnem zavodu. Pri tem me zanima delež podpore, ki so je mladi deležni v zavodu ter izven njega, s čim se soočajo, kaj jim predstavlja ovire pri samem procesu ter kaj bi si želeli spremeniti.

Ključne besede: vzgojno-izobraževalni zavod, mladostniki, ranljivost, stresne situacije, odnos med mladostniki in zaposlenimi, proces šolanja

GRADUATION THESIS ABSTRACT

I was introduced to working with adolescents through my yearly compulsory internship at the Faculty of Social Work. Working with young people has always been a challenge for me, but at the same time I have found it rewarding to work with them and to gain new experiences and skills. I have always been interested in the position of young people and how they themselves view a particular thing, institution and the relationships they are in in their everyday lives. As I myself have had the experience of having a loved one placed in an correctional institution, this topic is very important to me. This is why I decided to research the subjective opinions that adolescents have towards being in an correctional institution. Through my thesis I want to get the subjective opinions of adolescents and a broader picture of their view of the functioning of the correctional institution Mladinski dom Maribor, unit Slivnica, where they are accommodated.

In my thesis, I will first briefly describe correctional institutions, the characteristics of adolescents who are placed in correctional institutions, how the placement of adolescents in institutions is carried out and what it entails. I am particularly interested in the feelings that overwhelm young people when they are admitted to an correctional establishment and how they themselves cope with this. I look at the stressful situations in which adolescents find themselves and all the strategies for coping with stressful situations. I am also interested in the relationship between the adolescents and the practitioners, what they offer them, what support the practitioners give them and the methods they use in their work. Since a very important aspect of adolescents' lives is the process of education, I also focus on this and investigate how the process of education is carried out for adolescents who are placed in an correctional institution. I am interested in the proportion of support that young people receive both in and out of the correctional institution, what they face, what obstacles they face in the process and what they would like to see changed.

Keywords: correctional institution, adolescents, vulnerability, stressful situations, relationship between adolescents and staff, schooling process

KAZALO VSEBINE

Vsebina

1. Teoretični uvod	8
1.1 Vzgojno-izobraževalni zavodi.....	8
1.1.2 Program in cilji vzgojno-izobraževalnih zavodov.....	8
1.1.3 Pozitivni in negativni vidiki vzgojno-izobraževalnih zavodov	10
1.2 Osnovne značilnosti mladostnikov v vzgojno-izobraževalnih zavodih	13
1.2.1 Mladost.....	13
1.2.2 Populacija v zavodu	15
1.3 Življenjski svet mladostnikov	16
1.4 Socialno delo z ranljivimi mladostniki.....	18
1.5 Čustvene in vedenjske motnje.....	19
1.5.1 Vrste čustvenih in vedenjskih motenj	20
1.6 Indikatorji za razvoj čustvenih in vedenjskih motenj.....	22
1.6.1 Družina.....	22
1.6.2 Šola.....	25
1.6.3 Vrstniki.....	26
1.6.4 Socialnoekonomske razmere.....	26
1.7. Oddaja mladostnikov v vzgojno-izobraževalni zavod	27
1.7.1 Razlogi za oddajo mladostnikov v vzgojno-izobraževalni zavod	28
1.7.2 Kako poteka sprejem mladostnika v vzgojno-izobraževalni zavod	29
1.8 Odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu ter mladostniki	30
1.9 Usklajevanje bivanja v vzgojno-izobraževalnih zavodih in proces šolanja	31
1.9.1 Vzgojno-izobraževalna integracija.....	32
1.9.2 Pomen delovne usposobljenosti oziroma kvalifikacije v zavodski vzgoji	33
1.10 Mladinski dom Maribor	34
1.10.1 Vzgojni program	35
1.10.2 Pravice in dolžnosti otrok in mladostnikov	36
1.10.3 Hišni red.....	37
1.10.4 Dejavnosti in projekti.....	38
2. Formulacija problema	39
3. Metodologija	41
3.1 Vrsta raziskave	41

3.2 Merski instrument	41
3.3 Populacija in vzorec	41
3.4 Zbiranje podatkov	42
3.5 Obdelava in analiza podatkov	42
4. Rezultati	43
4.1 Vzgojno-izobraževalni zavod.....	43
4.2 Stres.....	48
4.3 Odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki	51
4.4 Proces šolanja.....	57
5. Razprava.....	62
6. Sklepi.....	69
7. Predlogi	71
8. Viri in literatura.....	72
9. Priloge	76
Priloga 1: Smernice za intervjuje	76
Priloga 2: Odprto kodiranje intervjujev	77
Priloga 3: Osno kodiranje intervjujev	100
Priloga 4: Kodirna knjiga intervjujev.....	149

1. Teoretični uvod

1.1 Vzgojno-izobraževalni zavodi

Država ustanavlja vzgojne zavode za varstvo in vzgojo mladostnikov, ki so vzgojno ogroženi in zanemarjeni v razvoju, prav tako pa so trajno ali začasno brez družinskega varstva. V zavodu skrbijo za njihovo vzgojo, socializacijo, nudijo jim oskrbo in varstvo ter jih pripravljajo na samostojno življenje s šolskimi programi in programi poklicnega izobraževanja. Prizadevanja so usmerjena k emancipaciji in osebnostni ter socialni integraciji mladostnikov (Skalar, 1995).

Zavodi za vzgojo in izobraževanje imajo v sistemu usposabljanja mladostnikov s čustvenimi in vedenjskimi motnjami najdaljšo tradicijo. V Sloveniji imamo deset zavodov, ki sprejemajo otroke in mladostnike s čustvenimi in vedenjskimi motnjami, prav tako pa poklicno, učno in delovno neuspešne mladostnike. V vzgojnem zavodu Planina sprejemajo tudi otroke oziroma mladostnike z lažjo motnjo v duševnem razvoju (Šoln Vrbinc, Jakič Brezočnik in Švalj, 2016).

Na eni strani zavodi predstavljajo klasično institucijo z vsemi pripadajočimi hierarhijami in razvejanimi pravili, ki so po Goffmanu (1961) značilna za totalne ustanove. Na drugi strani pa je zavod prostor intenzivnih medosebnih odnosov med pedagoškimi delavci in mladostniki, ki se na ravni stroke uveljavljajo prek diskurzov socialne integracije, inkluzije, normalizacije, decentralizacije in deinstitucionalizacije (Krajncan, 2006, str. 7).

Misel Linde Lantieri (kot navedeno v Skalar, 2000, str. 159) se glasi: »Zavodi za vedenjsko in čustveno motene mladostnike, ali kot pravimo za mladostnike s težavami v socialni integraciji, so zadnja javna ustanova, ki jih poskuša naučiti veščin in jim daje napotke za življenje, preden se ti mladostniki znajdejo v zaporu.«

1.1.2 Program in cilji vzgojno-izobraževalnih zavodov

Vzgojno-izobraževalni zavodi delujejo po vnaprej zastavljenih ciljnih ter programih, saj na tak način poskrbijo za nemoteno oziroma najoptimalnejše delovanje zavoda. V tem poglavju se

bom osredotočila na programe vzgojno-izobraževalnih zavodov, kjer bom opisala različne cilje in namene delovanja zavodov.

Okvirni program vzgojno -izobraževalnih zavodov zajema sledeče sklope ciljev (Šoln Vrbinc, Jakič Brezočnik in Švalj, 2016, str. 4–5):

– VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNI CILJI

Ti so identični vzgojno-izobraževalnim ciljem v šolstvu, saj so del šolskega sistema. Razlike so pretežno v didaktično-metodičnem pogledu.

– SOCIALNO-VARSTVENI IN ZDRAVSTVENI CILJI

Vzgojna ustanova skrbi za fizično varnost, osebno integriteto varovancev, za zagotavljanje možnosti in pogojev za življenje, za zadovoljevanje potreb varovancev, za učenje, delo ter nemoten psihofizičen razvoj. V primeru bolezni mora zagotoviti tudi ustrezno zdravstveno nego oziroma celostno obravnavo.

– KOMPENZACIJSKI CILJI

Vzgojna ustanova nadomesti učne, delovne, čustvene, socialne, higienske ... primanjkljaje z različnimi vzgojnimi, zdravstvenimi, fizioterapevtskimi in socialnimi dejavnostmi.

– KOREKTIVNI CILJI

Se nanašajo na osebne, vedenjske in funkcionalne motnje, ki se jih lahko ublaži s posebnimi psihoterapevtskimi, socialno-pedagoškimi in pedagoškimi programi.

– CILJI PREVENTIVE NOVIH RAZVOJNIH TEŽAV

Tu je pomembno sodelovanje s starši ter strokovno obravnavanje družine s strani drugih služb ter ustvarjanje ustrezne psihosocialne klime v vzgojni ustanovi.

– OSEBNOSTNO-SOCIALNO INTEGRACIJSKI CILJI

Otroci se znotraj vzgojnih ustanov kulturno, športno, rekreativno in humanitarno udeležujejo. Takoj ko ne ogrožajo več sebe in drugih, se pričnejo vključevati v različne organizacije, društva, klube itd.

Vzgojna ustanova funkcionira na osnovi strokovnih podlag (strokovna izhodišča, oblike, metode, sredstva). Naloge pa izhajajo iz ustreznih zakonov, podzakonskih in drugih normativnih aktov in standardov, ki urejajo delovanje vzgojne ustanove. Prav tako izhajajo iz razvojnih potreb varovancev, iz ciljev delovanja ustanove, temeljnih pravic gojencev po ustavi, deklaraciji o temeljnih pravicah otrok ter namena in pomena ustanove za družbo. Naloge vzgojne ustanove glede na specifičnost potreb varovancev so podrobneje opredeljene v letnih programih ali v letnih programih njenih integralnih delov (Škoflek, 2003, kot navedeno v Šoln Vrbinc, Jakič Brezočnik in Švalj, 2016).

Namen zavodske oskrbe sta nudenje razmer za zdrav in varen osebnostni razvoj in kompenzacija razvojnih vrzeli ter primanjkljajev v čustvenem, kognitivnem in socialnem razvoju. Cilj namestitve otroka oziroma mladostnika v zavod je čim prejšnja usposobitev za uspešno vrnitev oziroma vključitev v običajno okolje (Skalar, 1995).

Vzgojno-izobraževalni zavodi delujejo na podlagi več ciljev, kateri vsak po svoje skrbi za posameznikovo napredovanje oziroma izboljšanje v smeri osebne rasti. S tem želim izpostaviti cilj osebnostne – socialne integracije, saj se mladostniki na tak način udeležujejo na različnih področjih. Prav tako pridobijo moč, da se vključijo v razne organizacije in skupnosti, kar jim zagotovo predstavlja velik korak v življenju. Ker tega prej niso bili navajeni oziroma niso imeli nobene podpore s strani družine, prijateljev ter ostalih socialnih mrež, so vzgojno-izobraževalni zavodi institucija, znotraj katere lahko pridobijo te vrline.

1.1.3 Pozitivni in negativni vidiki vzgojno-izobraževalnih zavodov

Vzgojno-izobraževalni zavodi imajo zagotovo ogromno prednosti, ne smemo pa zanemariti tudi tistih stvari, ki morda niso tako prijetne in lahko predstavljajo negativno stran zavoda. Vsak posameznik gleda na vzgojno-izobraževalni zavod s svoje perspektive, še posebej tisti posamezniki, ki živijo znotraj tega.

Bonhöffer (kot navedeno v Krajncan, 2006) navaja naslednje pomanjkljivosti vzgojnih zavodov kot ustanov:

- zavod vedno ostaja umetno aranžiran življenjski prostor;

- po odpustu otroci in mladostniki nimajo nobenih pravic niti obveznosti v odnosu do odraslih ali do vrstnikov v zavodu;
- zavod ostaja prehodni stadij;
- zavod pomeni totalen poseg v življenje otrok in mladostnikov, ki se nenadoma znajdejo v novem okolju in
- skupnost v zavodu ni določena s prostovoljno udeležbo.

Očitki na račun vzgojnih zavodov so tudi, da je v njih preveč izgrediv. Mladostniki iz zavodov begajo in so potencialna nevarnost za lokalno in širšo družbeno skupnost. V vzgojnih zavodih bi se naj razraščala narkomanija, katere vzgojitelji ne morejo zatreti ali preprečiti, še vedno se zavrača nekatere mladostnike, ki so za mladinske sodnike problem, kljub vsemu pa se jim ne more izreči institucionalnega ukrepa oddaje v vzgojni zavod. Zaradi zgoraj navedenega mladinski sodniki, centri za socialno delo, policija, lokalne oblasti ter drugi državni organi niso zadovoljni z dejavnostjo in rezultati vzgojnih zavodov (Skalar, 2000).

Ob prihodu v vzgojni zavod so mladostniki zelo ranljivi in v nevarnosti, da bodo s strani drugih mladostnikov izključeni. Ko izvedo, da bodo prišli v zavod, v sebi čutijo anksioznost, saj se priključujejo v povsem novo in tuje okolje. Če je ta strah upravičen in se posameznik zares počuti marginaliziranega, se njegovo vedenje lahko poslabša, kar se lahko odraža tudi s samopoškodovanim vedenjem (Kahan, 1994).

Avtorji pa navajajo tudi pozitivne vidike delovanja vzgojnih zavodov. Kot prvo pozitivno stvar Skalar (2000) navaja preventivno vlogo vzgojnih zavodov. Otroci in mladostniki dobijo v zavodu zatočišče, katerega nimajo v lastni družini. Med njimi so tudi tisti, ki so v nevarnem stanju, da zaidejo na kriva pota, tisti ki so ogrožajoči ali ogroženi v avtohtonem socialnem okolju. Linda Lantieri (kot navedeno v Skalar, 2000) pravi, da so zavodi za čustveno in vedenjsko motene mladostnike poslednje javne ustanove, kjer jih poskušajo poklicni vzgojitelji naučiti veščin in jih opremiti za življenje, preden so ti mladostniki prepuščeni sami sebi in cesti ali pa pristanejo v kazenskih ustanovah.

Munro in Stein (2008) pravita, da lahko bivanje v zavodu predstavlja pozitivno izkušnjo, kadar so izpolnjeni pogoji, kot so stabilna ter varna namestitve, okolje, v katerem se mladostniki izobražujejo, mora biti podporno, svojo identiteto pa morajo graditi na občutku pripadnosti ter povezanosti. Prav tako Stein (2008) trdi, da je pozitivna stran bivanja v zavodu

povezovanje mladostnikov ter vzgojiteljev in prepletanje globlje vezi pri tistih, med katerimi ta temelji na stabilnosti in toplini.

1.2 Osnovne značilnosti mladostnikov v vzgojno-izobraževalnih zavodih

1.2.1 Mladost

Mladost se lahko označi kot psihofizični proces odraščanja. V preteklosti so v plemenskih družbah s pojmom mladost označili prehod med puberteto in odraslostjo, kar pa je bilo pospremljeno s številnimi obredi. Vsak posameznik je s prehodom v odraslo obdobje pridobil nove odgovornosti, pravice in dolžnosti. Ta dogodek je bil preizkus posameznikov na pripravljenost odraščanja (Ule, 1995, str. 13).

Pojem mladosti je v sociološki kulturi spremljal proces socializacije pri prehodu v odraslost. To obdobje je bilo razumljeno kot posebna, svojevrstna in razvoja stopnja (Ule in Kuhar, 2002, str. 39). Danes pa se mladost dojema kot obdobje eksperimentiranja. S tem mladi pridobijo samostojnost, individualnost in priložnost za ustvarjanje. Mladost se dojema kot stanje, ne pa prehod, saj je ta zelo nejasen (Braconnier, 2005).

Bučar Ručman (2004, str. 25) navaja, da je mladost obdobje med otroštvom in odraslostjo, ki predstavlja pomembno obdobje od ene k drugi fazi življenja. Avtor to obdobje opiše kot razvojni premor v razvoju posameznikov, ki dopušča, da lahko posameznik eksperimentira s socialnimi vlogami in iskanjem svojega mesta v družbi. Na drugi strani se Ule (1995, str. 16) s tem ne strinja. Mnenja je, da je mladost posebno življenjsko obdobje, ki ga zaznamuje več pomembnih prehodov. Prvi prehod je prehod iz otroštva v dobo odraslosti, torej prehod iz nižje v višjo fazo življenjskega cikla. Torej obdobje mladosti nikakor ni premor, saj se mladostniki ves čas soočajo s prehodi, s katerimi se vsak na svoj način spopadajo. Nekateri prehode dosežejo lažje kot drugi.

Mladost postavlja posameznike v obdobju ranljivosti. Socialna ranljivost mladih je predvsem posledica učinkov dejavnikov odraščanja, ki delujejo ogrožajoče. Izraz socialna ranljivost so uvedli belgijski raziskovalci Van Kerekvoorde, Walgrave in Vettenbung. S tem so označili posameznike, ki so izpostavljeni nadzoru ter sankcijam družbenih institucij. Ranljivost posameznika se nanaša na vsakdanje in družbeno okolje posameznika ter ni samo negativen pojav (Nastran Ule, 2000, str. 26–28).

Študije kažejo, da so najranljivejši tisti posamezniki, ki nimajo podpore pri starših, ali pa nimajo nobene druge odrasle osebe, ki bi ji zaupali (Jones in Wallace, kot navedeno v Rener, 2000, str. 105). Otrok ima osnovno potrebo, kar je potreba po varnosti. To lahko dobi le pri starših, ki se vedejo kot starši (Glasser, 1998).

Mladostniki se kot ranljiva skupina znajdejo v situacijah, ki jim predstavljajo stres. Dernovšek (2006, str. 14) pravi, da so najpogostejši viri stresa pri mladostnikih šolske zahteve, negativne misli ter občutki o sebi, telesne spremembe ki se pojavijo med odraščanjem, težave z vrstniki v šoli, selitev ali menjava šole, nesprejemanje vrstnikov in nesoglasja z učitelji. Ker mladostniki nimajo izkušenj s stresnimi situacijami, so za to še toliko občutljivejši. Zato je lahko zanje nek dogodek ogrožajoč. Stres je v obdobju mladostništva prisoten pri prehodu v adolescenco. V tem obdobju pride do spreminjanja odnosa do avtoritet, saj mladostniki postajajo vse bolj neodvisni. Za to obdobje je značilna tudi uporaba manj prilagojenih strategij spoprijemanja s stresom, kot so zloraba drog, prekomerno prehranjevanje ali hujšanje (Dernovšek, 2006, str. 15).

Ule (2008, str. 110) pravi, da je obvladovanje ter premagovanje stresa in obremenilnih življenjskih situacij popolnoma odvisno od vsakega posameznika ter njegove zgodovine. Navaja tri različne izvore pomoči:

- Socialne, pri čemer navede socialno mrežo kot oporo posamezniku v krizah (prijatelji, družina, sosedje).
- Psihološke, pri čemer so pomembne psihološke lastnosti, na katere se posameznik opre v kriznih situacijah (samospoštovanje, odsotnost samopodcenjevanja ter občutek, da lahko upravljamo svoje življenje).
- Individualno premagovanje težav, pri čemer avtorica izpostavi načine vedenje, zaznavanje ter mišljenja, ki se jih posamezniki naučijo iz različnih življenjskih preizkušenj.

Kot najintenzivnejšo obliko stresa Turk (2018) navaja travmo. Avtorica pove, da ob travmatičnem dogodku občutimo grozo, paniko ali druge skrajno neprijetne občutke, ki nas vznemirijo do te mere, da se fiziološko ne vrnemo v stanje pred stresnim dogodkom, ampak ostanemo dolgoročno in nenaravno vznemirjeni. Psihološko naš organizem to pogosto reši s pozabljanjem tistega, kar je bilo za nas preveč intenzivno, ali pa se dogodkov sicer spomnimo, vendar jih dojemamo, kot bi gledali film – ni občutkov, odrezani smo od dejanskega

doživljanja. Pravo doživljanje tako na nek način ostane zamrznjeno v naši psihi in telesu ter čaka na možnost, da bi se izrazilo in izživel (Turk, 2018).

1.2.2 Populacija v zavodu

V vzgojno-izobraževalnih zavodih po navadi srečamo zelo raznoliko populacijo. Starostna meja velja za otroke in mladostnike, ki ne presegajo enaindvajsetega leta, čeprav se starost v večini giblje med petnajst in osemnajst let. Vsak posameznik pride v zavod s svojo zgodbo in vsak se sooča z določenimi stiskami. V tem poglavju se bom osredotočila na določene kriterije, ki se upoštevajo pri sprejemu mladostnikov v zavod, opisala pa bom tudi Mladinski dom Maribor ter njihove zahteve za sprejem, saj bom pri njih opravljala ter izvedla fokusno skupino, na podlagi katere bom pridobila podatke za svojo raziskavo.

Kateri mladostniki so primerni za oddajo v vzgojno-izobraževalni zavod, je popolnoma odvisno od strokovnih in upravnih služb ter njihovih odločitev, ki temeljijo na sledečih ocenah:

- nadaljnji razvoj mladostnika je ogrožen;
- mladostnikovo vedenje odstopa od običajnega vedenja v tej smeri, da ogroža okolje v katerem živi;
- za takšno vedenje obstajajo določeni vzroki, ki so po navadi bolezenske, psihične ali socialne narave;
- problem je mogoče rešiti le z začasno izločitvijo mladostnika iz družine ter s strokovno obravnavo, ki je lahko nudena v vzgojno-izobraževalnih zavodih (Škoflek, 1991).

Če podam primer Mladinskega doma Maribor, navajajo določene pogoje za sprejem populacije v svoj zavod. Sprva govorijo o poizvedbi oziroma vlogi za sprejem, ki naj bi vsebovala:

- razloge, zakaj bi bila namestitev v institucijo primerna;
- mladostnikove težave v vedenju, čustvovanju in drugo;
- šolo oziroma program, ki ga mladostnik obiskuje ter razred oziroma letnik;
- šolsko situacijo (ocene, prisotnost pri pouku, morebitne vzgojne ukrepe, vedenjske težave in drugo) (Mladinski dom Maribor, b. d.).

K vlogi za sprejem pa je treba predložiti še nekaj prilog. Med te spadajo:

- Socialna anamneza oziroma opis družinske situacije, prejemki družine oziroma mladostnika ter možnosti za preživljanje vikendov in počitnic.
- Psihološko poročilo in mnenje oziroma poročilo pedopsihiatra, v kolikor je mladostnik v obravnavi.
- Poročilo šolske svetovalne službe.
- Kopija odločbe o usmeritvi zavoda Republike Slovenije za šolstvo, v kolikor ima mladostnik na šoli, ki jo obiskuje zagotovljeno dodatno strokovno pomoč (Mladinski dom Maribor, b. d.).

1.3 Življenjski svet mladostnikov

Prvič se je formulacija življenjski svet pojavila v delu Edmunda Husserla (1931, kot navedeno v Moran, 2000), z naslovom Ideje I. Koncept je v delu označeval naše običajno naravno zaznavanje sveta kot povezavo vseh možnih izkušenj. Pozneje je dal Husserl izrazu bolj tehnični pomen. Življenjski svet je postala oznaka, ki je opisovala svet kot fenomen in kot korelacijo našim namenskim izkušnjam. V vsakdanjih aktivnostih ljudje zavestno ne analiziramo tega, kar doživljamo, zato je posledično naravno vedenje osebe praktično nereflektivno. Vsi pomeni imajo svoje izvore v življenjskem svetu, ki je tudi predpogoj za celotno kultivacijo znanja. Skozi refleksijo lahko proučimo in konceptualiziramo življenjski svet. Refleksija tudi ozavešča fenomene sveta in jih tako napravi dostopne analizi, namesto da jih jemljemo kot samoumevne (Husserl, 1983, kot navedeno v Moran, 2000).

Če želimo razumeti mladostnike v težavah, moramo razumeti njihov življenjski svet, poznavanje dejavnikov odraščanja pa nam lahko pri tem zelo pomaga.

Življenjski svet mladostnika je kompleksen simbolni svet, v katerem se mladostnik poskuša čim bolje znajti. Poskuša (pre)živeti, zato razvije različne oblike ravnanja, strategije življenja ali strategije preživetja. Z izrazom »strategija preživetja« pojmujemo vse tiste oblike, načine ali vzorce ravnanja, vedenja, delovanja, komuniciranja ipd., ki jih je določena oseba razvila v dosedanjem življenju. Strategije ravnanja ali preživetja razvije oseba na podlagi svojih predstav o resničnosti in razlag o pomenih dogajanja. Svoje predstave si ustvari ali konstruira

na podlagi razlag simboliziranih vsebin, ki jih posredujejo drugi in jih je ponotranjila (Poštrak, 2015).

V otroštvu in mladosti so procesi ponotranjenja še intenzivnejši in jim rečemo socializacija. Po Meadu v prvi fazi socializacije, imenovani igra, ko se še ni vzpostavil osebne jaza, oseba bolj ali manj neselektivno in nereflektirano ponotranji vsebine iz okolja. Organizirana igra pa je faza socializacije, ko je osebni jaz že vzpostavljen, ko se oseba že zaveda sama sebe, ko reflektira, »misli sama sebe« v notranjem dialogu med osebnim in družbenim jazom. Takrat se vzpostavijo temelji za samoaktivnost. Vendar se šele v puberteti osebni ali delujoči jaz razvije v taki meri in obsegu, da se lahko vse kompetentneje odloča o sebi, drugih in svetu. Hkrati je subjekt tudi v svoj družbeni jaz medtem nakopičil toliko kompleksnih vsebin iz okolja, da ima njegov osebni jaz dovolj gradiva za obdelavo (Poštrak, 2015).

»Konstitucija in temperament, s katerim se otrok rodi, v določeni meri narekujeta osebnostne značilnosti (te so pogosto povezane s čustvenimi in vedenjskimi težavami), ki se prepletajo, povezujejo, seštevajo in nevtralizirajo z različnimi psihosocialnimi vplivi (Krajncan, 2006, str. 34).«

Mladostniki s čustvenimi in vedenjskimi motnjami so bolj impulzivni, imajo visok prag za vznburjenje, so ekstravertirani (naravnani so bolj na zunanje dogajanje). Vse izmed naštetih lastnosti vpliva na njihov vsakdan, na vključevanje v okolje ter na njihova zanimanja. Se je pa treba zavedati, da so čustvene in vedenjske motnje lahko tudi posledica poškodb osrednjega živčnega sistema (Krajncan, 2006).

Veliko mladih ima negativno samopodobo ter nizko raven samospoštovanja, kar se kaže v vedenju, ki mladostniku daje občutek moči in obvladovanja. Kaže se tudi potreba po sprejetosti, pri čemer je opaziti, da se v skupini vrstnikov družijo posamezniki, ki imajo podobne obrambne mehanizme. Tudi socialna zrelost se kaže za eno izmed osebnostnih značilnosti. Pomeni nesposobnost sprejemanja odgovornosti za lastno neustrezno vedenje ob projekciji krivde v druge (Tomori, 2000).

1.4 Socialno delo z ranljivimi mladostniki

Lisec in Metelko Lisec (2004, str. 229) navajata, da ran ranljivih mladostnikov ni mogoče zdraviti s kaznijo, ampak s sočutjem, sprejemanjem in ljubeznijo, pri čemer je zelo pomembno da se jim ponudi nova priložnost s tem, da jih poslušamo ter poskušamo razumeti.

Prvi zelo pomemben korak je pravilno vzpostavljen delovni odnos in osebni stik. Glavni cilj socialnega dela z mladostniki, pri katerih se kaže odklonsko vedenje, je omogočiti mladostniku novo in boljšo možnost za življenje in razvoj. Avtorica navaja tudi, da je najpomembnejša naloga socialne delavke ali delavca vzpostavitev socialne mreže, s katero je mladostniku omogočeno učenje in pridobivanje dobrih izkušenj za spoštovanje sebe in drugih (Čačinovič Vogrinčič, 2000, str. 77).

Ker je koncept delovnega odnosa zelo pomemben za socialno delo nasploh, je tudi pri delu z mladostniki potrebno izpostaviti pomembne elemente delovnega odnosa, s pomočjo katerih lahko socialna delavka ali delavec uspešno dela z mladostniki. Čačinovič Vogrinčič (2008) navaja več elementov delovnega odnosa:

- Dogovor o sodelovanju, ki je pomemben uvodni ritual. Tukaj se začne vzpostavljanje delovnega odnosa s pristankom o sodelovanju tukaj in zdaj, prav tako pa je to dogovor o tem, kako bodo delali. Naloga socialne delavke oziroma delavca je, da pojasni koncept delovnega odnosa, opiše svojo vlogo ter vlogo vseh udeležениh. Vzpostavi se tudi varen prostor za sodelovanje, v katerem lahko pride prav vsak do besede.
- Instrumentalna definicija problema in soustvarjanje rešitev, pri čemer je bistvo dela socialne delavke ali delavca, da ustvari proces pomoči, v katerem uporabniki raziskujejo svoj delež v rešitvi. V tem procesu vsak posameznik vstopi s svojo definicijo problema, socialna delavka ali delavec pa doda svoje videnje. Na tak način se oblikuje delovni odnos, ki zagotavlja spoštovanje osebne izkušnje.
- Osebno vodenje, pri katerem socialna delavka ali delavec v komunikaciji z uporabnikom vodi k postopnemu oblikovanju zaželenih ciljev. V pogovoru se izvajajo formulacije možnih izidov, tehtajo se preizkušene rešitve ter predlagajo raziskovanja novih poti.
- Etika udeležенosti, ki usmerja v to, da se objektivni opazovalec nadomesti s sodelovanjem, pri katerem nihče nima zadnje besede. Pri tem elementu iskanje vzroka ali resnice ni več osrednja vrednota.

- Ravnanje s sedanjostjo govori o tem, da je delovni odnos usmerjen v sedanjost in predstavlja čas, ko smo skupaj z uporabniki, čas, ki je porabljen za sodelovanje. Preteklost se raziskuje le z namenom, da se v njej raziščejo mladostnikovi viri moči.
- Perspektiva moči, ki govori o tem, da se v mladostniku iščejo njegovi viri oziroma moč z namenom doseganja njegovih ciljev in želja.
- Znanje za ravnanje, ki nam govori o tem, da kot socialne delavke in delavci izkoristimo vso znanje, ki ga imamo ter ga prenesemo v proces socialnega dela in pomoči v akcijo.

Socialne delavke in delavci morajo biti pozorni na to, da poslušajo mladostnike ter vzamejo njihovo predstavo o svetu resno ter jo dojamejo kot realnost, v kateri mladostniki živijo (Poštrak, 2003, str. 32). Prav tako je Poštrak (2003, str. 30) mnenja, da je poseben prispevek socialnega dela to, da je uporabnik vedno soustvarjalec načrtovanja procesa reševanja lastnega problema. Avtor navaja, da moramo kot socialne delavke in delavci vedno izhajati iz splošnih človekovih potreb.

1.5 Čustvene in vedenjske motnje

Ker populacijo v vzgojnih zavodih sestavljajo mladostniki s čustvenimi in vedenjskimi motnjami, se mi zdi smiselno opredeliti, kaj čustvene in vedenjske motnje sploh so. V tem poglavju bom definirala čustvene in vedenjske motnje, kriterije za ugotavljanje motenj, navedla pa bom tudi vrste čustvenih in vedenjskih motenj.

Mladostniki s čustvenimi in vedenjskimi težavami so posamezniki z disocialnim vedenjem, ki se kaže z neuspešno socialno integracijo. To disocialno vedenje se lahko kaže z agresivnim vedenjem, avtoagresivnim vedenjem, uživanjem mamil in alkohola, uničevanjem tuje lastnine, čustvenimi motnjami. Mladostnik je lahko prepoznan kot oseba s čustvenimi in vedenjskimi motnjami takrat, ko dosedanje delo šolske svetovalne službe in drugih strokovnih delavcev ni vodilo do zmanjšanja opisanih težav. Diagnoza osebnostne motnje se ne postavlja, vse dokler ni zaključen otrokov osebnostni razvoj, pa četudi se nekatera stanja in vedenja že kažejo zelo zgodaj v otroštvu (Zavod Republike Slovenije, 2006).

Pri mladostnikih s čustvenimi motnjami govorimo o nezmožnosti psihosocialnega delovanja, saj ti doživljajo notranje stiske, imajo težave s ponotranjanjem čustev, lahko se soočajo s

tesnobe ali depresijo. Po navadi so žalostni, gojijo občutke krive ter jeze. Pri vedenjskih motnjah pa govorimo o težjem razumevanju kompleksnih socialnih situacij ter za primanjkljaje pri dojetju okolja ter odnosov v okolju. Mladostniki se zelo težko učijo iz svojih lastnih izkušenj ter slabše kontrolirajo svoje impulze. Pri lažjih vedenjskih motnjah gre za moteče vedenje, kot na primer zamujanje pouka, impulzivnost, razdražljivost, provokativno vedenje. Pri težjih oblikah vedenjskih motenj pa gre za motnje, pri čemer opazimo izstopajoče vedenje, kot so na primer napadalnost, uničevanje lastnine, kraje, pobegi od doma ter ustrahovanje (Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 2015).

Kaufmann (1977, kot navedeno v Lewis 1987, kot navedeno v Kobolt, 2011) poda definicijo, da so mladostniki s čustvenimi in vedenjskimi motnjami tisti, ki se na okolje kronično odzivajo izrazito neprimerno. Tukaj je pomemben tudi vpliv okolja, saj določeno okolje mladostnika vznemirja in moti, zato postanejo tudi odzivi okolja do otroka nestrpni in odklonilni. Težave in motnje niso nekaj, kar je odvisno zgolj od posameznika, temveč je interakcijsko posredovano ter določeno za potrebe razumevanja in ocenjevanja težav.

Kobolt (2011) navaja nekaj kriterijev, ki morajo biti prisotni ob ugotavljanju ali gre pri mladostniku za težavo oziroma motnjo:

- čustvena in vedenjska slika se pojavlja skozi daljše časovno obdobje;
- vedenjski ali čustveni problem je resen;
- motnja oziroma problem ogroža posameznikov razvoj;
- motnje oziroma problema z običajnimi in razpoložljivimi spremembami okolja/ravnanja nismo uspeli ublažiti.

1.5.1 Vrste čustvenih in vedenjskih motenj

Za čustvene in vedenjske motnje obstaja mnogo definicij in klasifikacij. Sama se bom oprla na definicijo svetovne zdravstvene organizacije (WHO). Po mednarodni klasifikaciji bolezni ICD-10 (International Classification of Diseases and Health Related Problems, 1995, kot navedeno v Žagar, 2012) so čustvene in vedenjske motnje razporejene v naslednje kategorije:

1. Hiperkinetični sindrom, kjer je značilna nemirnost, motnje pozornosti in koncentracije.

2. Vedenjske motnje, pri katerih so vedenjski vzorci trajni in se pogosto ponavljajo ter prestopajo mejo sprejemljivega. Pod to štejemo:

- Vedenjske motnje, ki so omejene na družinski krog: mladostniki se v krogu družine vedejo agresivno, prisvajajo si tuje stvari, medtem ko se v širšem socialnem okolju obnašajo popolnoma ustrezno. Pri teh motnjah je velikokrat opaziti disfunkcionalne in nerazrešene konflikte s starši.
- Nesocializirana vedenjska motenja: mladostniki ne znajo navezovati stikov z ljudmi. Posebnosti v vedenju se kažejo v zastraševanju šibkejših, nasilju, pretepaštvu, zato so tudi pogosto osamljeni ter izolirani od družbe.
- Socializirana vedenjska motenja: mladostniki vzpostavljajo ustrezne medosebne odnose, vendar se v določenih situacijah vedejo agresivno in uničevalno.
- Opozicionalno-kljubovalno dejanje: mladostniki so razburjeni in lahko hitro vzkopijo, pogosto s prepirajo z odraslimi, odklanjajo pravila ter izzivajo druge. Zelo težko se vživijo v čustva drugih ter napake, ki jih storijo pripisujejo izključno drugim.

3. Mešane čustvene in vedenjske motnje, kjer se kažejo značilna depresivna čustva, tesnoba in druge čustvene motnje.

4. Čustvene motnje, ki so značilne za otroštvo. Tukaj se predvsem pojavlja strah, izogibanje negotovostim. Nekateri se pred strahom zatečejo v pasivnost in že preverjene okoliščine, drugi pa se teh občutkov branijo s hiperaktivnostjo in nastopaštvom ter z iskanjem pozornosti. Pozneje, v adolescenci, se premagovanje tesnobe kaže z iskanjem družbe, zlorabo alkohola in drog, promiskuitetnim vedenjem, umikanjem v osamo. Med temi motnjami so najpogostejše:

- Ločitvena anksioznost: mladostnik se boji ter zavrača vsako ločitev od svojih najbližjih, kateri mu zagotavljajo varnost.
- Fobična tesnoba v otroštvu: otrok se panično boji kakšne živali, predmeta ali določenih situacij.
- Socialna tesnoba v otroštvu: otrok je ves čas zaskrbljen ter nezaupljiv, v vsem vidi le možnost slabih izidov.

5. Motnje socialnega vedenja, ki so značilne za otroštvo:

- Selektivni mutizem, pri katerem otrok normalno komunicira z domačimi, vendar zavrača komunikacijo z vsemi drugimi ljudmi.
- Pretirana nezavrtost v medosebnih odnosih, pri čemer je značilno nezadržno socialno vedenje. Otroci so vsiljivi, brez zavor in se neselektivno navežejo na kogar koli.
- Motnje v navezovanju medosebnih odnosov, pri čemer otroci kažejo odklonilnost in plašnost, v stiku z ljudmi so negotovi, ker so bili domači z njimi preveč zaščitniški.

1.6 Indikatorji za razvoj čustvenih in vedenjskih motenj

1.6.1 Družina

»Družina je otrokov prvi socialni sistem, v katerem živi, se razvija in zadovoljuje svoje potrebe« (Čačinovič Vogrinčič, 1998, kot navedeno v Verbič, 2013, str. 1). Družina nudi vsakemu posamezniku možnost učenja, razvoja in zaupanja vase, oblikuje ustrezen vrednostni sistem do sebe, drugih in sveta. Prav tako oblikuje komunikacijske spretnosti, razreševanje konfliktov in modele ravnanja v stiski (Tomori, 1999).

Pri mladostnikih z vedenjskimi in čustvenimi motnjami družina velikokrat ne zmore opravljati funkcije družine in nalog ter dolžnosti. Problem se lahko pojavi pri neustrezni vzgoji, pri čemer je še posebej problematična zaščitniška vzgoja. Na drugi strani pa poznamo brezbrizen način vzgoje, kjer so otroci pretežno prepuščeni sami sebi (Krajncan, 2006).

Vzgoja je definirana na podlagi različnih vidikov (Peček Čuk in Lesar, 2009, str. 23):

- nekateri definirajo vzgojo z vidika procesa in drugi z vidika procesa in drugi z vidika rezultata oziroma učinka;
- nekateri definirajo vzgojo z vidika opisa metod in aktivnosti, s katerimi dosežemo vzgojni cilj, drugi pa z vidika tega katere cilje, vrednote ter lastnosti posameznika želimo razviti v vzgojo;
- nekateri definirajo vzgojo kot ravnanje vzgojitelja, drugi kot spremembe v vedenju vzgajanca ter
- nekateri definirajo vzgojo z vidika namena vzgojitelja, drugi pa z vidika učinka njegovega delovanja na vzgajanca.

Poštrak (2015) navaja delitev, pri kateri se načini vzgoje opišejo z najpomembnejšimi vidiki oziroma sestavinami. Pri tej delitvi se vzgoja razdeli v tri skupine: ukazovalni oziroma avtoritarni, dogovorni oziroma avtoritativni ter vseodpuščajoči oziroma permissivni stil.

Avtoritarni stil vzgoje sta avtorja Peček Čuk in Lesar (2009) poimenovala tudi represivni model. Avtorja navajata, da je represivni model pristop, ki želi otroku z vzgojo vcepiti pravila, vrednote ter norme. Otrok je poimenovan kot nepopolna in z izvirnim grehom zaznamovana oseba.

Značilna je podrejenost otrok, kar vzgojitelji dosegajo z različnimi pristopi. Njim pripada moč ter sposobnost vplivanja na vedenje drugega, otroci pa o sebi ne odločajo. Starši od otrok veliko zahtevajo ter pričakujejo, da bodo otroci ubogali na besedo. Kadar temu ni tako, sledijo ukrepi kaznovanja. Ker starši do otrok pristopajo s položaja moči z zelo malo komunikacije, se otroci nimajo možnosti odločati, kaj šele da bi o posledicah svoje odločitve razmišljali. Otroci se staršev bojijo, zato ravnaajo tako, kot si starši želijo (Zupančič in Justin, 2004).

Permissivni vzgojni stil sestoji iz prepričanja, da se otrok po svoji naravi rodi dober. Otroku je treba omogočiti svoboden razvoj, da bo lahko prišel do svojega polnega potenciala. Vzgajati ga je treba s čim manjšo mero posredovanja, saj se mu na tak način omogoči večja svoboda. Pri tem stilu je odgovornost odsotna, komunikacija je vzpostavljena, vendar ne do te mere, da bi lahko govorili o konverzaciji. Ukrepi so nejasno opredeljeni, zato mladostniki ne vedo, kaj lahko sledi neupoštevanju dogovorov (Poštrak, 2003).

Avtoritativni starši so ljubeči, skrbni in občutljivi za potrebe otroka (Rothrauff, 2009, kot navedeno v Baumrind, 2020). Otroku so naklonjeni in mu nudijo podporo pri raziskovanju ter uresničevanju njegovih zanimanj. Ti starši, ne glede na njihov ljubeč odnos z otrokom, otroku postavljajo jasne meje in imajo visoka pričakovanja, povezana z njegovimi dosežki. Spoštovanje dogovorjenega pri otroku dosegajo s pomočjo iskrene in dvosmerne komunikacije, razumljivim pojasnjevanjem svojih vedenj in odločitev ter spodbujanjem otrokove samostojnosti (Baumrind, 1978, kot navedeno v Burdian, 2020). Kadar otroka kaznujejo, ga ne ponižujejo (npr. ne vpijejo, ga ne žalijo, mu ne grozijo), ampak se trudijo krepiti njegov občutek za odgovornost in pravičnost, s čimer ga navajajo na samodisciplino (Peček Čuk in Lesar, 2009).

Kot zadnji način odnosa staršev do otroka oziroma način vzgoje, bi omenila nemočni vzgojni stil. Pri tem stilu se opazi, da imajo starši omejeno sodelovanje s svojimi otroki in redko izvajajo pravila ali jih vpeljujejo v vzgojo. Prav tako jih je mogoče videti kot hladne in brezbrizne, vendar ne vedno namerno, saj se pogosto spopadajo s svojimi težavami. Pri starših se kažejo tudi lastnosti, kot so nizka odzivnost, nizka zahtevnost, svojim otrokom velikokrat pustijo, da se v določenih situacijah znajdejo sami, do otrok kažejo zelo malo pozornosti in jih obdajajo z malo nege (Zeltser, 2021).

Na tej točki bi izpostavila predpostavko, da vse družine, ki iz kakšnega razloga ne sprejmejo spremembe, zaradi svoje neučinkovite vzgoje ali organizacije, spadajo pod rizične skupine. Poznamo veliko rizičnih dejavnikov, ki lahko vplivajo na otrokovo rast in razvoj. Kot prvi rizični dejavnik Burger (1998) navaja nepopolno družino. Burger (1998) pravi, da nepopolna družina lahko nastane zaradi smrti enega od staršev, zaradi ločitve, zunajzakonske partnerske skupnosti. Pri nepopolnih družinah gre za več težav, med katerimi so najpogostejše socialne, ekonomske, pravne ter psihološke težave, v veliki večini primerov pa se pojavlja tudi alkoholizem, kriminal ter prostitucija.

Tudi nepopolni odnosi spadajo v skupino rizičnih dejavnikov. Sem spada predvsem pomanjkanje toplote med starši in otroci, neprijaznost do otroka, številni prepiri, telesno maltretiranje ali spolno zlorabljanje otroka. Naslednjo rizično skupino predstavljajo kronične bolezni, oviranost ali duševne motnje staršev. Naštete družinske motnje prinašajo v družini neugodne učinke za otroka, pogosto pa se pojavljajo v obliki socialne stigmatizacije, motenj v vzgoji ter neprimerne skrbi za otroka (Burger, 1998, kot navedeno v Krajncan, 2006).

Naslednjo skupino rizičnih dejavnikov predstavljajo akutni življenjski dogodki, kot so izguba pomembnega čustvenega odnosa, dogodki, ki povzročajo izgubo samospoštovanja, kot so na primer doživetje neuspeha ob vloženem trudu, neprimerno spremenjeni modeli družinskega odnosa (v družino pride nova oseba) ter razne osebne zastrašujoče situacije in izkušnje, kot na primer bolezni, doživetje nezgode, kraje. Tudi stresogeni dogodki in okoliščine v zvezi z otrokovimi težavami spadajo pod skupino rizičnih dejavnikov. Sem spadajo predvsem stigmatizacija, izguba samospoštovanja zaradi videza ali prikrajšanosti ter vpliv zavodske vzgoje (Krajncan, 2006).

Družina s svojo dinamiko zelo vpliva na vedenje mladostnikov. Med odločilne dejavnike vplivanja na vedenje štejemo razvijanje občutka lastne vrednosti, razvoj odnosa do avtoritete, učenje sposobnosti za obvladovanje stresa, oblikovanje vrednostnega sistema, kjer se usmerjajo motivi, vedenje in ravnanje posameznika (Tomori, 2000).

1.6.2 Šola

Šola sama po sebi pomeni prvi stik s formalno avtoriteto, z državno institucijo, s sistemom ter z ustanovo, ki mladim več let kroji življenjsko usodo (Ule, 2000). Vloga šole je pomembna zato, ker prevzema zelo velik delež pri socializaciji mladih, prevzela pa je tudi prevladujočo nadzorno in vzgojno funkcijo nad odraščajočimi posamezniki (Ule, 1996, str. 10).

Pritisk, da si morajo mladi pridobiti čim boljšo izobrazbo, povzroči pri tistih, ki pri tem niso uspešni, osebnostno krizo. Neuspešnost pripisujejo lastni nekompetentnosti. Od šolskega uspeha je odvisna njihova samopodoba in socialni status. Izpad iz izobraževalne vertikale lahko predstavlja izjemno rizičen dejavnik v razvoju čustvenih in vedenjskih težav (Kobolt, 2010).

Šola pa ima poleg izobraževanja tudi pomembno vzgojno funkcijo, saj v šoli poleg izobraževanja učenci zadovoljujejo tudi družbene potrebe, kot so pripadnost, sprejetost ter emocionalne vezi (Kraševac-Ravnikova, 1999, kot navedeno v Kranjčan 2006). Učenci s čustvenimi in vedenjskimi motnjami običajno nimajo ustreznih socialnih kompetenc, da bi si našli prijatelje. Poleg čustvene stiske se pojavi še slabo samopojmovanje, saj nimajo ne motivacije ne možnosti za kakovostno šolsko delo. Zaradi učne neuspešnosti začnejo odklanjati šolo in razvijejo alternativne oblike samopotrjevanja, ki so v velikih primerih destruktivne (Kobolt, 2010a). Učenci z izstopajočim vedenjem pridobijo pozornost in socialni status, ki ga z običajnim vedenjem in drugimi aktivnostmi ne znajo pridobiti (Kobolt, 2010a).

Šola s svojo strukturo uspešnih in neuspešnih učencev povečuje možnosti za prestopniško vedenje in kaže na znake pomanjkljive socializacije posameznih otrok oziroma mladostnikov (Tomori, 2000).

1.6.3 Vrstniki

Skupina vrstnikov vpliva na mlade, ki so lahko aktivni udeleženci stilsko-scenskih dejavnosti ali pa so samo pasivni prejemniki sporočil mladinskih kultur. Kranjčan (2006, str. 35) pravi, da »vrstniška kultura utrjuje socialne in kulturne povezave med mladimi in postaja institucija socialne regulacije, čeprav ne ponuja kontinuitete in stabilnosti ob prehodu iz mladosti, temveč relativizacijo vseh identitetnih tvorb. Pri mladih pa se oblikuje specifična vrstniška skupinska pripadnost, ki presega meje med družbenimi razredi in območji kulture, prav tako pa posega tudi v socializacijo«.

Jeriček (2007) tudi izpostavi pomen vrstnikov in vrstniških skupin. Pravi, da se vrstniki med seboj primerjajo in vplivajo drug na drugega s svojimi mnenji. V procesu odraščanja je vrstniška skupina glavni socializator. Če oziroma kadar imajo mladostniki v vrstniških skupinah pozitivne izkušnje, pridobijo občutek sprejetosti, imajo pozitivno samopodobo in zadovoljstvo s svojim življenjem. Seveda pa lahko mladostniki v okviru vrstniških skupin naletijo tudi na negativne izkušnje. Nekateri se veliko težje oziroma se ne znajo vklopiti v družbo, imajo težave z navezovanjem stikov in imajo malo prijateljev. Lahko so deležni tudi ustrahovanja in norčevanja s strani sovrstnikov. Velikokrat je znotraj teh skupin prisotno tudi psihično ali fizično nasilje. Vse te negativne izkušnje, ki jih je mladostnik lahko deležen, povzročajo tesnobne občutke, zapiranje v svoj svet ter zavračanje socialne aktivnosti (Jeriček, 2007).

1.6.4 Socialnoekonomske razmere

Urbanizacija, ki povzroča segregacijo po spolu, starosti, stopnji izobrazbe, pojav kaznivih dejanj ter prestopništvo, so dejavniki, ki vplivajo na počutje mladostnikov s čustvenimi in vedenjskimi motnjami. Prestopništvo se povezuje bolj z moškim kot ženskim delom populacije, kar pa je povezano s socializacijo, odnosom do avtoritete ter preživljanjem prostega časa. Bolj ranljivi so mladostniki, ki izhajajo iz socialno ogroženih slojev ter mladi, ki nimajo možnosti zaposlitve. Ti doživljajo občutke nemoči, nesmisla, samoodtujitve ter

postajajo nezaupljivi do življenja. Brezposelnost staršev vodi v revščino družine, kar v mladih prebudi negativno oblikovanje samopodobe, prihaja pa tudi do primanjkovanja samoiniciativnosti (Kranjčan, 2006).

War (1993, kot navedeno v Ule, 2000, str. 19) navaja devet negativnih lastnosti brezposelnosti:

- strah pred materialnih pomanjkanjem;
- raznolikost življenjskih oblik se krči;
- življenjski cilji in načrti pri nezaposleni osebi se zožijo – nezaposleni si ne zastavljajo dolgoročnih ciljev;
- zmanjša se število odločitev – življenje se omeji na vsakdanje odločitve, kot na primer kdaj vstati, kdaj gledati televizijo in podobno;
- pomanjkanje zadovoljstva ob delu, saj zaposleni ne dobivajo več zadovoljstva iz lastnih storitev;
- nezaposleni doživljajo več psiholoških stresnih situacij oziroma groženj v vsakdanjem življenju;
- povečana negotovost glede prihodnosti in posledice, ki izhajajo iz tega;
- zoženje socialnih stikov ter odnosov;
- padec socialnega statusa, kar vodi do zmanjšanja ugleda v očeh drugih ter do zmanjšanja samospoštovanja.

Vse to vodi pri mladostnikih do pojava prestopništva, odvisnosti od mamil in alkohola, pojavijo se tudi psihične stiske (Kranjčan, 2006).

1.7. Oddaja mladostnikov v vzgojno-izobraževalni zavod

Kadar pride do odločitve namestitve mladostnika v vzgojni zavod je treba iti skozi določen proces ter zadostiti določenim pogojem. V tem poglavju se bom sprva osredotočila na razloge za oddajo mladostnikov v vzgojno-izobraževalne zavode, pozneje pa bom opisala tudi postopek namestitve mladostnika v vzgojno-izobraževalni zavod ter poudarila stvari, na katere moramo pri tem biti pozorni.

1.7.1 Razlogi za oddajo mladostnikov v vzgojno-izobraževalni zavod

Najpogostejši vzrok za namestitev mladostnikov v vzgojni zavod je okolje, pri katerem so izpostavljene drugačne norme v družini ter med vrstniki, neugodna kombinacija bioloških danosti (kot na primer epilepsija, motena koncentracija ter nemirnost) ter osebnostna struktura otroka (vzgojno zanemarjanje, čustveno prikrajševanje). Vsi ti dejavniki imajo posledice, ki se pokažejo v simptomatiki, zaradi katere so mladostniki primorani oditi v vzgojni zavod (Bogataj in Vec, 1994).

Vec in Bogataj (1994, str. 99) navajata nekaj razlogov za oddajo mladostnikov v vzgojni zavod:

- neprimeren odnos v šoli,
- bralno-napisovalne težave,
- motnje v koncentraciji,
- vzgojna nemoč staršev,
- dvotirna vzgoja,
- pobegi od doma in pohajkovanje,
- druženje s problematičnimi vrstniki in sovrstniki ter
- avtoagresivno vedenje s samopoškodbami, grožnje s samomorom ter poskusi samomora.

Mladinski sodniki lahko uveljavijo vzgojni ukrep oddaje mladostnika v vzgojni zavod kot sankcijo mladoletnemu prestopništvu. Mladinski sodniki se odločajo za oddajo mladoletnikov v vzgojne zavode zaradi teh razlogov (Skalar, 2000, str. 155):

- Kadar je treba obravnavanega mladostnika začasno izključiti in avtohtonega socialnega okolja, da ne bi s svojim delovanjem ogrožal vrstnikov, ali pa da ne bi bil sam ogrožen od posameznikov ali od skupin, ki so prispevale k njegovi delinkventni dejavnosti. Včasih je potrebna izključitev iz okolja zato, da se onemogoči ali ustavi delinkventna skupina, ali da se izključi njegovega vodjo.
- Kadar je družina mladostnika nesposobna opravljati varstveno in vzgojno funkcijo, ali kadar je družina sama za mladostnika zavajajoča.

- Kadar je mladostnik vedenjsko težaven in problematičen v tolikšni meri, da je namestitev v bolj varovano institucijo že zaradi tega neizbežna.
- Kadar mladostnik nima dokončane osnovne šole in ni vključen v poklicno usposabljanje in nima v avtohtonem okolju realnih možnosti, da bi dokončal osnovno šolo, ali da bi se vključil v proces poklicnega usposabljanja
- Kadar je storil mladostnik takšno kaznivo dejanje, da bi bilo neumestno, če bi se sodnik odločil za neinstitucionalni vzgojni ukrep, ne more pa glede na mladostnikovo kronološko starost izreči vzgojnega ukrepa oddaje v prevzgojni dom ali mladoletniški zapor.

1.7.2 Kako poteka sprejem mladostnika v vzgojno-izobraževalni zavod

Napotitev otroka v vzgojni zavod predstavlja mladostnikom strah pred neznanim, poleg vsega pa je še vedno prisotno mišljenje, da je to sramota za družino, za otroka oziroma mladostnika pa kazen. Prav zaradi tega so prisotni odpori do oddaje v zavod in nepotrebne ovire pri zavodskih prizadevanjih, da bi s strokovno vzgojo pomagali mladostniku in družini. Za odpravo vseh teh ovir so zavodi oblikovali številne oblike ter metode sprejema otrok in mladostnikov, ki temeljilo na principu odprte informacije (Balažic, 2021).

Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami (ZUOPP-1) govori o celotnem postopku oddaje mladostnika v vzgojni zavod. Začetek postopka za vključitev v vzgojni zavod je opisan v 13. členu ZUOPP-1. Narekuje, da če vključitev v program vzgoje in izobraževanja s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo iz 8. in 9. člena tega zakona, za otroka s čustvenimi in vedenjskimi motnjami ni bila uspešna ter je otrokov razvoj ogrožen, je vzgojno-izobraževalni zavod, v katerega je otrok vključen, dolžan vložiti zahtevo za preverjanje ustreznosti usmeritve pri Zavodu Republike Slovenije za šolstvo in o tem obvestiti tudi pristojni center za socialno delo. Prav tako center za socialno delo na podlagi dokumentacije oceni, ali bo začel postopek namestitve otroka s čustvenimi in vedenjskimi motnjami v vzgojni zavod (Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami, 2011).

14. člen ZUOPP-1 govori o odločbi o oddaji v vzgojni zavod. Center za socialno delo mora pred izdajo odločbe o oddaji otroka v vzgojni zavod na podlagi zakona, ki ureja družinska razmerja, pridobiti strokovno mnenje komisij. Zatem komisija pripravi mnenje v roku 60 dni od prejema potrebne dokumentacije, ki jo posreduje center za socialno delo. Center za

socialno delo mora v roku 15 dni od izdaje odločbe o oddaji otroka v vzgojni zavod, o izdaji odločbe obvestiti Zavod Republike Slovenije za šolstvo, kateri na podlagi odločbe iz prejšnjega odstavka izda odločbo o usmeritvi otroka s čustvenimi in vedenjskimi motnjami v ustrezen vzgojni oziroma vzgojno-izobraževalni program ali ustrezno spremeni že izdano odločbo (Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami, 2011).

Vključitev v vzgojni zavod je opisana v 15. Členu ZUOPP-1. Vzgojni zavodi so na podlagi izvršljive odločbe centra za socialno delo dolžni otroka s posebnimi potrebami nastaniti in vključiti v vzgojni in vzgojno-izobraževalni program. Tisti zavodi, ki so pooblaščen za izvrševanje vzgojnega ukrepa oddaje v vzgojni zavod, so dolžni izvršiti odločitev sodišča o vključitvi otroka v vzgojni zavod, lahko pa vzgojni zavodi zaradi vzgojnih in socialno integrativnih razlogov otroka s čustvenimi in vedenjskimi motnjami začasno vključijo samo v vzgojni program, vendar največ za dva meseca (Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami, 2011).

1.8 Odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu ter mladostniki

Za najoptimalnejše delovanje vzgojnega zavoda in za zadoščanje potreb mladostnikov ter zaposlenih, se mi zdi izjemnega pomena odnos med omenjenimi. Za dobro sodelovanje je pomembno, na kakšen način se vzpostavi prvi stik ter katere metode in znanja ter veščine se uporabljajo pri nadaljnjem vzpostavljanju delovnega odnosa. V tem poglavju se bom v začetku osredotočila na odnos med vzgojitelji ter mladostniki, na pozitivne strani tega, omenila pa bom tudi motnje, do katerih lahko pride, kadar v odnosu stvari niso takšne, kot bi naj bile za uspešno sodelovanje in soustvarjanje.

V vzgojnih zavodih so zaposleni tako imenovani vzgojitelji, ki so odgovorni za vzgojno skupino ter vsakega posameznika v njej. Ker so vzgojitelji strokovni delavci, je njihova ustrezna izobrazba socialnopedagoška oziroma je dopolnjena z izobraževalnim programom izpopolnjevanja za izvajanje socialnopedagoške pomoči otrokom in mladostnikom s čustvenimi in vedenjskimi motnjami (Verbič, 2019).

Odnos med vzgojiteljem in mladostnikom je temelj za delovanje procesa pomoči ter interveniranja. Odnos se začne oblikovati ob nastanitvi posameznika v vzgojni zavod ter se

razvija tekom bivanja mladostnika v vzgojnem zavodu. V zadnjih letih prihaja v ospredje odnos s sodelovanjem in soustvarjanjem. Pri takšnem odnosu dobi mladostnik sporočilo, da ima moč in znanje, da skupaj z vzgojiteljem oblikuje proces pomoči, ki je njemu pisan na kožo. Pomembno je, da se izhaja iz otrokovih močnih področij in da se deluje v sedanjosti ter s ciljem izboljšanja neke situacije (Flaker, 2003, kot navedeno v Kobolt in Rapuš Pavel, 2007).

Vzgojitelji s svojo energijo, osebnostjo ter načinom pristopa močno vplivajo na kakovost odnosa. Pomembno pri tem je, da se vzgojitelji trudijo omogočiti klimo, kjer skupaj z mladostnikom sodelujejo pri oblikovanju odnosa, v mladostniku pa vzbujajo občutke moči, zaupanja, spoštovanja (Čačinovič Vogrinčič, Kobal, Mešl in Možina, 2011).

Lahko pa pri odnosu prihaja tudi do motenj. Čačinovič Vogrinčič, Kobal, Mešl in Možina (2011) navajajo, da so ovire v odnosu neizogibne in se jih je treba zavedati. Lahko nastanejo pri oblikovanju ciljev in dogovorov ter soustvarjanju rešitev. V takšnem primeru je naloga vzgojiteljev, da z argumenti zagovarjajo oziroma utemeljujejo svoje odločitve, hkrati pa je zelo pomembno, da prisluhnejo mladostnikom.

Tudi osebne izkušnje lahko predstavljajo motnje v odnosu med vzgojitelji in mladostniki. Pri tem vzgojitelji pretirano subjektivno doživljajo otrokovo problemsko ozadje. Zelo pomembna je samokontrola, da se zavedajo svojih reakcij ter osebnih impulzov. Naloga strokovnih delavcev je, da raziščejo svoja pozitivna in negativna čustva ter predsodke, jih verbalizirajo in s pomočjo supervizij ter intervizij poskrbijo za nemoteno delo (Friedländer in Pfaffenberger, 1970).

1.9 Usklajevanje bivanja v vzgojno-izobraževalnih zavodih in proces šolanja

Učenje kot proces pridobivanja novih znanj in spoznanj razvija kritično mišljenje, ki lahko pripomore k uvidu narave osebnih težav, k spremembam vedenja in hitrejšemu osebnostnemu razvoju. Zavodska oblika obravnavanja otrok in mladostnikov s čustvenimi in vedenjskimi težavami, je že sama po sebi vir različnih oblik učenja, kot je obvezno in strokovno vodeno osnovno ali poklicno izobraževanje, izobraženi vzgojitelji, zagotovljeni materialni in

organizacijski pogoji številnih neformalnih oblik izobraževanja. Izobrazba je izjemnega pomena, saj pripomore k osamosvojitvi mladostnikov, pridobitvi poklica in ustvarjanju svojega življenja po odpustu iz vzgojnega zavoda. V tem poglavju se bom osredotočila na združevanje mladostnikov skozi vzgojo in izobraževanje, posvetila pa se bom tudi pomenu delovne usposobljenosti ter kaj to prinaša mladostnikom v bodoče.

1.9.1 Vzgojno-izobraževalna integracija

Vzgojno-izobraževalna integracija je oblika vzgoje in izobraževanja, pri kateri se otroci in mladostniki z motnjami v razvoju in tisti brez, združijo v celoto. Ta oblika integracije išče individualne pristope za vsakega mladostnika in pomeni oblikovanje novih vzgojno-izobraževalnih alternativ za mladostnike z motnjami v razvoju (Skalar, 1998).

Ideja o integraciji, oziroma o integrirani šoli je omenjena že leta 1980. Izpostavljen je pomen prizadevanja, da se mladostnikov ne bi obravnavalo posebej, v posebnih zavodih, temveč skupaj z ostalimi mladostniki, ki v procesu rednega šolanja niso zaznamovani (Skalar, 1980, str. 15).

Vzgojno-izobraževalna integracija je ustvarjanje takšnih razmer za mladostnike z vedenjskimi in čustvenimi motnjami, ki v vsakem primeru dajejo najmanj restriktivne okoliščine za njihov razvoj. Poznamo šest argumentov za integracijo (Tonkovič, 1982, kot navedeno v Krajncan, 2006):

- Redna šola je normalnejša od specialne, saj mladostnikom omogoča da se družijo s preostalimi mladostniki iz soseščine.
- Redna šola je podvržena dinamiki vsakdana ter aktualnim družbenim gibanjem.
- V rednih šolah mladostniki niso tako stigmatizirani.
- Šolska integracija ima pozitivne učinke na socialno okolje, saj sprejema različnost in menja socialno klimo.
- Starši dobro sprejemajo socialno integracijo.

Vzgojno-izobraževalni zavodi veljajo za posredno obliko socialne integracije, saj so mladostniki izločeni iz domačega okolja in jim je s posebnimi metodami omogočena socialna (re)integracija (Krajncan, 2006).

1.9.2 Pomen delovne usposobljenosti oziroma kvalifikacije v zavodski vzgoji

V preteklosti je delovna vzgoja imela ideološko-moralni prizvok. Delo mladostnikov je veljalo za osrednje vzgojno sredstvo. Danes je v vzgojno-izobraževalnih zavodih vzgoja za delo postala sestavni del zavodske vzgoje, prav tako populacija mladostnikov ne velja več za neizrabljeno delovno silo (Krajncan, 2006).

Stroka mora prek političnega vpliva uresničevati svojo nalogo in z izobraževanjem v vzgojno izobraževalnih zavodih nuditi dobro kvalifikacijo. Na tak način zagotovi, da zavodi niso podobni zaporom, ki izobražujejo za brezposelnost. Po drugi strani pa avtorji kot so Dalferth (1982, str. 51, kot navedeno v Krajncan, 2006) navajajo, da je izobraževanje v vzgojno-izobraževalnih zavodih zelo skromno ter da ponuja zelo ozek spekter možnih poklicev. Avtor prav tako navaja, da je treba izboljšati poklicno in šolsko izobraževanje v vzgojnih zavodih, saj je za uspešno socializacijo v vzgojnih zavodih potrebno uspešno opravljanje šolskih obveznosti. Prav šolski neuspeh je v veliki večini primerov bil razlog za namestitev mladostnikov v zavode, kar pa je zagotovo pogojeno s socialnimi odnosi in obremenjujočimi okoliščinami v družini.

Zanimiva se mi zdi analiza ter ocena vzgojnih zavodov v Nemčiji, ki kaže na probleme poklicne integracije mladostnikov z vedenjskimi in čustvenimi motnjami, ki so šli skozi proces stigmatizacije, za katere je zelo težko se (Dalferth, 1982, str. 54, kot navedeno v Krajncan, 2006):

- Socialno se integrirati na delovnem mestu, saj so zelo stigmatizirani s strani sodelavcev. Takšni posamezniki so odgovorni za vsak dogodek v delovnem procesu in so izzvani prek socialne pozornosti. Na tak način pride tudi do tega, da prevzamejo socialne obsodbe okolice in se posledično vedejo agresivno, disocialno ali kriminalno.

- Zadostiti povišanim zahtevam in večjim obremenitvam, saj ne morejo vzdržati povečanega pritiska po boljšem in obsežnejšem delu.
- Najti primerno zaposlitev, ker so rezultati pokazali, da imajo mladostniki kompenzacijske cilje. Pri mladostnicah se kažejo interesi po poklicih s pedagoškega področja in vzgoje, prav tako poklicih kot so avtomehanik, ključavničar, električar, pri mladostnikih pa se kažejo želje po simboličnih poklicih kot so voznik tovornjaka, ladijski kuhar, skrbnik živali. Velikokrat se zgodi, da mladostniki zaradi namestitve v zavodu poznajo poklice, ki so jim tam predstavljeni in imajo nezadostno količino informacij po drugih poklicih ter napačno predstavo po svojih poklicnih željah.

1.10 Mladinski dom Maribor

Ker bom svojo raziskavo opravljala v zgoraj navedenem vzgojno-izobraževalnem zavodu, se mi zdi smiselno, da sam zavod na kratko tudi predstavim.

Mladinski dom Maribor je organiziran v deset stanovanjskih skupin in tri vzgojne skupine. Namenjen je otrokom in mladostnikom, ki imajo čustvene in vedenjske težave in iz različnih razlogov ne morejo živeti s starši v matičnih družinah. Običajno imajo nizko samopodobo in imajo težave pri vključevanju v običajno življenjsko sredino. V stanovanjskih skupinah Mladinskega doma Maribor ostajajo otroci in mladostniki toliko časa, da izpolnijo cilje iz individualiziranega vzgojnega načrta. Življenje v stanovanjskih skupinah Mladinskega doma Maribor nudi otrokom in mladostnikom kvalitetno oskrbo, pomoč pri vzgoji in izobraževanju in omogočanju kakovostnega preživljanja prostega časa (Mladinski dom Maribor, b. d.).

Delo v stanovanjski skupini je usmerjeno v otroka in mladostnika, v upoštevanje in zadovoljevanje njegovih individualnih potreb, želja in možnosti. Vzgojitelji s svojo 24-urno prisotnostjo skozi vse leto zagotavljajo izvajanje vzgojnega procesa. Način življenja in dela v stanovanjski skupini je usklajen z načeli samoorganizacije. Vizija dela je, da se ustanova odziva na konkretne potrebe otrok in mladostnikov, da ostaja izhodiščni pristop dela odnos, da se ustvarja ugodna klima, kot izhodišče za vzpodbudno odraščanje otrok in mladostnikov z vsemi njihovimi odgovornostmi, pravicami in dolžnostmi (Mladinski dom Maribor, b. d.).

1.10.1 Vzgojni program

Stanovanjske skupine Mladinskega doma Maribor so organizirane po družinskem modelu. V posamezni stanovanjski skupini za otroke in mladostnike skrbijo štirje vzgojitelji, ki v vzgojnem stilu prevzemajo tako očetovsko kot materinsko vlogo. Negujejo neposredne, prijateljske odnose z otroki in mladostniki, so v vlogi nadomestnih staršev, poudarjajo sodelovanje, kot tudi individualno in skupinsko odgovornost (Mladinski dom Maribor, b. d.).

Namen skupnega bivanja je naučiti se živeti z drugimi ter učenje uspešnega reševanja nastalih problemov in konfliktov v skupini. Otrokom in mladostnikom je zagotovljena varnost in zaščita, razumevanje in sprejemanje ne glede na njihove zaželene ali nezaželene vedenjske ali osebnostne značilnosti, hkrati pa so dolžni spoštovati veljavna pravila, ki jih sprejemajo z medsebojnim dogovarjanjem (Mladinski dom Maribor, b. d.).

Otroci in mladostniki skupaj z vzgojitelji skrbijo za urejenost bivalnih in skupnih prostorov, prav tako pa so otroci in mladostniki odgovorni za osebno urejenost in higieno. Skupaj z vzgojitelji nabavljajo hrano, sami ali s pomočjo vzgojiteljev pripravljajo obroke hrane, kosilo pa med tednom pripeljejo. Mladi se vključujejo v interesne aktivnosti zunaj Mladinskega doma, vzgojitelji pa skušajo popestriti vsakdan in vikende z raznimi izleti, ogledi kino predstav, projekti, udeležitvami na kulturnih prireditvah in podobno (Mladinski dom Maribor, b. d.).

Cilj vzgojnega programa je ponovna uspešna vključitev otroka ali mladostnika, s čustvenimi in vedenjskimi motnjami, v običajno življenjsko sredino.

Pri vzgojnem delu upoštevajo načela:

- timskega dela,
- individualizacije,
- pozitivne vzgojne usmerjenosti,

- kontinuiranosti vzgojno-izobraževalnega procesa,
- sodelovanja z družino ter
- načelo integracije, inkluzije in normalizacije (Mladinski dom Maribor, b. d.).

1.10.2 Pravice in dolžnosti otrok in mladostnikov

Otroci in mladostniki, s čustvenimi in vedenjskimi težavami in motnjami, imajo v času bivanja v zavodu naslednje pravice:

- da so upoštevani, spoštovani;
- da se lahko pogovarjajo, izražajo svoja mnenja, tudi verska čustva, prepričanja, brez strahu;
- da se počutijo enakopravni;
- da jim je zagotovljeno bivalno udobje, zasebnost, varnost osebne lastnine;
- da lahko po svojih sposobnostih in zmožnostih sodelujejo pri načrtovanju življenja in dela v vzgojni ustanovi, individualno in skupinsko;
- da jih osebje, fizično in psihično zaščiti, če so ogroženi;
- da se lahko izobražujejo, učijo;
- da so deležni učinkovite učne pomoči vzgojiteljev, učiteljev, vrstnikov, prostovoljcev;
- da imajo pravico do počitka;
- da imajo kvalitetno ter zdravo prehrano;
- da imajo možnosti, da lahko koristno izkoristijo svoj prosti čas;
- da imajo zagotovljeno ustrezno zdravstveno varstvo ter da so upoštevani, spoštovani ter
- da imajo strokovno usposobljene vzgojitelje.

Temeljne dolžnosti otrok in mladostnikov so:

- redno obiskovanje pouka;
- upoštevanje in ravnanje po veljavnem hišnem in dnevnem redu;
- upoštevanje nasvetov, navodila, in drugih za njihov osebni razvoj koristnih nasvetov;
- skrb za svoje zdravje;
- upoštevanje nasvetov, navodil in drugih za njihov osebni razvoj koristnih nasvetov (Mladinski dom Maribor, b. d.).

1.10.3 Hišni red

Okvirni hišni red velja za celotno ustanovo tega pa vsaka enota, skupaj z mladostniki, prilagodi življenju skupine.

Dopoldan sledijo mladostniki sledečemu vrstnemu redu:

- bujenje – samostojno ali s pomočjo vzgojitelja ali samostojnih sovrstnikov
- opravlila osebne higiene in urejanje sob;
- zajtrk in urejanje prostorov;
- odhod v šolo;
- učno delo za otroke in mladostnike, ki imajo pouk popoldan;
- čas za rekreacijo;
- kosilo;
- odhod v šolo, če imajo pouk popoldan (Mladinski dom Maribor, b.d).

V popoldnevu opravijo naslednje dejavnosti:

- prihod iz šole;
- kosilo in ureditev kuhinje;
- prosti čas za rekreacijo;
- učno delo otrok in mladostnikov, ki so imeli pouk dopoldan;
- prostočasne aktivnosti, rekreacija, izhodi po dogovoru;
- urejanje skupnih prostorov, nakup in priprava večerje;
- skupna večerja (Mladinski dom Maribor, b.d.).

Njihov večer pa je sestavljen iz:

- obveznosti vzdrževanja in osebne higiene;
- druženje v razgovorih, skupne aktivnosti;
- nočni počitek (Mladinski dom Maribor, b. d.).

1.10.4 Dejavnosti in projekti

Znotraj stanovanjskih skupin se izvajajo dejavnosti, kot so:

- izleti;
- pikniki;
- športne aktivnosti (smučanje, plavanje, rolanje ...);
- obiski kulturnih dogodkov in kino predstav;
- obdaritve in praznovanja ter
- ustvarjalne delavnice (Mladinski dom Maribor, b.d.).

V okviru mladinskega doma so mladostniki deležni:

- zimovanje;
- počitnice na morju;
- jadranje ter
- spoznavanje prestolnic (Mladinski dom Maribor, b.d.).

V mladinskem domu pa sodelujejo tudi z drugimi institucijami:

- letovanje z Zvezo prijateljev mladine in Rdečim križem;
- trening socialnih veščin društva Center za pomoč mladim;
- terapevtski tabori, delavnice;
- izmenjave;
- mednarodni kongresi (FICE ...);
- tečaji tujih jezikov in računalništva;
- razne športne aktivnosti (Mladinski dom Maribor, b. d.).

2. Formulacija problema

Vzgojno-izobraževalni zavodi so v današnjem času ena izmed najpogostejših oblik nudenja pomoči mladostnikom, ki v življenju zaidejo s poti, se soočajo z izzivi in tveganji ali pa preprosto potrebujejo nekoga, ki bi ga usmeril ter napotil nazaj na pravo pot. Tudi sama imam osebno izkušnjo z družinskim članom, ki je obiskoval vzgojni zavod, ga prestal ter zdaj nadaljuje svojo življenjsko pot. Prav to je bil eden izmed razlogov, da sem se odločila za to temo pri pisanju svojega diplomskega dela. Ker smo se doma velikokrat pogovarjali o zavodih, delili svoja mnenja ter izkušnje, me je vedno zanimalo, kako sami mladi, ki stanujejo v zavodih, gledajo na delovanja le-tega. Doma sem sicer imela eno izkušnjo in zgodbo, vendar sem želela raziskati ter pridobiti več mnenj ter oblikovati nekakšno celoto, v kateri bi lahko dobila popolno sliko. Odločila sem se, da se bom osredotočila na en vzgojno-izobraževalni zavod, in sicer Mladinski dom Maribor, enota Slivnica.

Vzgojno-izobraževalni zavodi prinašajo s svojim delovanjem pozitivne in negativne vidike, kar pa je tudi zelo odvisno od tega, na kakšen način se na vzgojno-izobraževalni zavod gleda, skozi katere oči ter kakšno izkušnjo ima vsak posameznik z njim. Sama sem se želela v nalogi osredotočiti na mnenja in poglede mladostnikov, zato sem v okviru naloge raziskovala tudi subjektivna mnenja mladostnikov in mladostnic, pri čemer me je zanimalo, kaj jim v vzgojno-izobraževalnem zavodu predstavlja pozitivne vidike in kaj negativne vidike bivanja tam. Namestitev mladostnikov v vzgojno-izobraževalni zavod predstavlja zelo stresno obdobje, saj namestitev ne poteka po njihovi lastni volji. Zato sem se v okviru diplomske naloge osredotočila na stres in stresne situacije, v katerih se znajdejo mladostniki, poleg tega pa bom raziskovala, na kakšen način rešujejo te situacije, kaj jim pri tem pomaga in jim predstavlja vir moči. Zagotovo je pri tem ključna podpora in pomoč, ki so je mladostniki in mladostnice deležni v procesu bivanja v vzgojno-izobraževalnem zavodu. Tukaj na tem mestu stopijo v ospredje strokovni delavci in delavke, katerih naloga je, da z ustreznimi metodami dela in znanjem, vstopajo v odnose z ranljivimi mladostniki, ki se soočajo z vedenjskimi in čustvenimi motnjami. Zelo pomemben je odnos, ki ga mladostniki in mladostnice vzpostavijo z zaposlenimi, saj se na tak način lahko omogoči uspešno delo, ki lahko s seboj prinese potencialne rešitve ali izboljšanja določenih situacij, ki mladostnikom, prav tako pa zaposlenim, predstavljajo oviro.

Za izvedbo svojega diplomskega dela sem si zastavila sledeča raziskovalna vprašanja:

1. Kako se mladostniki spoprijemajo z oddajo v vzgojni zavod?
2. Kakšen odnos vzpostavijo mladostniki z zaposlenimi v vzgojnem zavodu?
3. Na kakšen način se mladostniki spoprijemajo s stresnimi situacijami v zavodu?
4. Kaj predstavlja mladim pozitivne in kaj negativne vidike bivanja v vzgojnem zavodu?
5. Kako mladostniki usklajujejo bivanje v vzgojnem zavodu in proces šolanja?

3. Metodologija

3.1 Vrsta raziskave

Raziskava, ki sem jo izvedla v diplomski nalogi, je kvalitativna, ker sem v njej zbirala besedne opise oziroma pripovedi. Gradivo, ki sem ga pridobila, sem obdelala in analizirala na beseden način, torej brez uporabe merskih postopkov (Mesec, 2009).

Ker sem v svoji v diplomski nalogi poizvedovala o določenih temah, je raziskava tudi eksplorativna oziroma poizvedovalna (Mesec, 2009).

3.2 Merski instrument

Merski instrument v diplomski nalogi so smernice za delno standardiziran intervju. Smernice so vsebovale vprašanja odprtega tipa, ki pa so bila do neke mere že vnaprej določena. Dodatna vprašanja sem dodajala sproti, odvisno od tega, kako so intervjuji potekali. Vprašanja so odprtega tipa, saj sem na tak način sogovornicam in sogovornikom omogočila odprt prostor za izražanje svojega mnenja, kjer jih s svojimi vprašanji nisem usmerila v točno določen odgovor in sem na tak način prišla do resničnih odgovorov in mnenj, ki jih imajo o obravnavani temi.

3.3 Populacija in vzorec

Populacija v nalogi so mladostnice in mladostniki, stari med 12 in 18 let, ki so nastanjeni v vzgojno-izobraževalnem zavodu Mladinski dom Maribor, enota Slivnica, v letu 2022. Ker sem izvedla devet intervjujev z mladostniki in mladostnicami, so prav oni predstavljali moj vzorec. Vzorec je neslučajnostni priročni, saj vsi mladostniki in mladostnice niso imeli enake možnosti, da so bili izbrani za intervjuje, prav tako pa sem s pomočjo zaposlene vzgojiteljice v Mladinskem domu Maribor, enota Slivnica, izbrala mladostnike in mladostnice, ki so mi bili takrat najbolj dostopni.

3.4 Zbiranje podatkov

Zbiranje podatkov je potekalo prek pogovora z intervjuvanci, z metodo delno standardiziranega intervjuja. Sodelovalo je devet intervjuvank oziroma intervjuvancev. Vse intervjuje sem opravila v živo, skladno z dogovorom z vzgojiteljico, zaposleno v Vzgojno-izobraževalnem zavodu Mladinski dom Maribor, enota Slivnica. Vsem mladostnikom, ki so se odločili sodelovati v intervjujih, sem se že na začetku zahvalila za sodelovanje in jim še enkrat na kratko predstavila namen teh intervjujev. Prav tako sem poudarila, da gre za anonimen intervju, kjer lahko brez kakršnih koli zadržkov povedo svoje občutke in mišljenja. Intervjuvanke in intervjuvance sem vprašala tudi, če bi lahko intervjuje snemala, da bi se lahko intervjuju zares posvetila in zbrala vse pomembne informacije. Trajanje intervjujev ni bilo določeno, veliko je bilo odvisno od tega, kako oziroma koliko so se intervjuvanci razgovorili.

3.5 Obdelava in analiza podatkov

Podatki, ki jih sem jih pridobila, so kvalitativne narave, zato je tudi sama analiza kvalitativna. Za posnete intervjuje sem najprej naredila natančne transkripte in nato določila enote kodiranja. Intervjuje sem označila s črkami po abecedi in jih nato razčlenila na sestavne dele (enote kodiranja), ki so označeni in oštevilčeni (znotraj vsakega intervjuja, je vsaka izjava označena s črko intervjuja in z zaporedno številko). Nato sem se lotila odprtega kodiranja, na koncu pa je sledilo še osno in odnosno kodiranje.

4. Rezultati

4.1 Vzgojno-izobraževalni zavod

Ob vprašanju, kako se intervjuvanci in intervjuvanke spominjajo prvega dne v vzgojno-izobraževalnem zavodu, so štirje izpostavili samoto (*»večinoma sem bla samo v svoji sobi«* A1; *»bil sem gor v sobi sam zase«* C1; *»vem, da sem bil bolj zaprt v sobi sam za sebe«* D3; *»da sem večino časa skoz bil sam v sobi«* G1), od tega je zadnji izmed teh povedal tudi, da ni bil deležen nobenega pogovora (*»nisem se z nobenim meno«* G2). Trije izmed intervjuvanih so povedali, da jim je prihod v vzgojno-izobraževalni zavod predstavljal spremembo okolja (*»amm ja prvo, ko sem pršu mi je blo ful bed, ker sem spremenil okolje pa vse«* D1; *»ker sem prišla pa pač je bla spet neka sprememba okolja«* F2; *»je pa pač blo to, da sem spremenil okolje in je blo spet neki novega«* H4), kar pa je s seboj prineslo navajanje na novo okolje, kar so izpostavili štirje intervjuvanci (*»pol pa sn se iz dneva v dan bolj navajal«* Č4; *»drugač pa ja je blo v redu, sem se navadil«* D4; *»in ful časa sem rabla da sem se navadla«* E4; *»sem rabo en čas, da sem se navad«* G3). Izmed vseh intervjuvanih sta dva izpostavila, da je prvi dan v zavodu prišlo do kreganja (*»in sem se prvi dan skregal z eno Mercedes, ko je bla tuki«* C4; *»ki je bla dostikrat na odvajanju zaradi drog in je prišla zadeta v dom in sma se takrat skregale«* F2), prav tako pa sta dva izpostavila, da se prvega dne spominjata skozi slabo počutje (*»pač ko sem prišu, se nism počuto dobro no«* Č2; *»ni blo fajn«* E7), pri čemer se je eden izmed njiju tudi poistovetil s preostalimi mladostniki v zavodu (*»tak kot večina«* Č3). Ena izmed intervjuvank se spominja prvega dne v vlogi »piflarke« (*»sn zgledla kot piflarka«* A2), pri čemer se je spominjala tudi učenja v sobi (*»sn se cele dneve učila v sobi«* A3) ter zadržanosti (*»sem bla tak bol zadržana pa sama za sebe«* A4). Ena izmed intervjuvank je povedala, da se prvega dne spominja kot sramote in strahu (*»sram me je blo«* B1; *»strah kak bodo odreagirali vsi«* B2). Naslednji intervjuvanec je povedal, da se je prvi dan jokal (*»prvo sm se joku«* C2), vendar da je bil hitro deležen opore matične vzgojiteljice (*»pol je pršla moja matična do mene, pa sm pač šel dol«* C3). Isti intervjuvanec se spominja, da je prvi dan privedel do fizičnega nasilja (*»pa vendar sm se še stepo na hodniku z enimi starejšimi«* C5). En izmed intervjuvancev je izpostavil, da se prvega dne spominja kot hudega dne (*»prvi dan pa je bil kr hud no«* Č6; *»je blo kr hudo no«* Č10), da pa je prvi dan kljub vsemu bil dokaj v redu (*»pol pa mi je že blo kr v redu«* Č5). Isti intervjuvanec je ob tem dodal, da se tega dne

spominja kot nepoznavanja ljudi (*»nisem poznal nobenga«* Č7), predvsem ni poznal pravil in vzgojiteljev (*»nisem poznal pravil, vzgojiteljev«* Č8) ter preostalih mladostnikov (*»nobenega nisem poznal, s kerim bi se lahko družil«* Č9). Na drugi strani pa je eden izmed intervjuvancev povedal, da je že poznal nekaj ljudi od prej (*»edino s parimi ljudmi sem se že poznal, ker sem zvedo za njih preko kolegov al sn se že spoznal, ko sem prišo na timskega sem«* H2), da pa je svojega sostanovalca spoznal na prvi dan prihoda v vzgojno-izobraževalni zavod (*»Cimra sem spoznal komaj po parih urah, ko sem prišo, pa sma se takoj ujela tak da ni blo neki prenaporno.«* H3). Isti je omenil, da mu je prvi dan predstavljal nejasnost (*»ni mi nič veliko jasno blo«* H1). Ena intervjuvanka je svoj prvi dan opisala kot težek prihod pred štirimi leti (*»težek je bil«* E1; *»prišla sem štiri leta nazaj«* E2). Povedala je, da je takrat bila precej drugačna kot sedaj (*»ja je blo zelo težko, ker sem bla čist drugačna kot sem zdej, če se prav spomnim«* E3), zato ji je bilo zaradi tega še toliko huje in so jo spremljali slabi občutki (*»mislala sem, da bo hujš, ker bi mogla najprej it v en drug dom«* E5), se pa je s situacijo hitro sprijaznila (*»jaz sem se hitro sprijaznila s tem«* E6). Iz strani ene izmed intervjuvank je bilo omenjeno, da ji je prvi dan predstavljal veliko stresa (*»uff meni je blo tak stresno«* F1) in drugačnosti (*»ker tukaj so otroci s posebnimi potrebami in je blo nekaj drugega«* F3). Omenila je, da je prvi dan spoznala svojo sostanovalko (*»aaa in ravno sem bla z eno punco v sobi«* F4), ki jo je sprejela na nenavaden način, katerega je sama opisala kot drenje (*»začela se je dret name, ker ni bla prisebna«* F6). Z njo je pozneje podelila tudi svojo osebno izkušnjo (*»in pol sem ji jaz mirno povedala svojo zgodbo, ker jaz Neja rešujem problemov na ta način, nasilje pa to«* F7; *»sem ji lepo obrazložila, da jo razumem, kak je, pa sem ji povedala potem še svojo zgodbo in sma se začele ful pogovarjat, kar jo je pomirilo«* F8), s čimer ji je nudila vedenje in oporo, da ni edina, ki se sooča s kakšnim problemom (*»moja zgodba je jo je ful pomirila, je očitno vidla v tem, da ni edina, ki ima probleme, ter da ji bom stala ob strani, če bo karkoli narobe«* F9).

Ko sem povprašala intervjuvance in intervjuvanke o občutkih ob sprejemu v vzgojno-izobraževalni zavod, so kar štirje izmed vseh intervjuvanih navedli, da so se počutili sprejete (*»mislil, sej so me sprejeli«* A7; *»s strani zaposlenih so bli super in so me sprejeli«* E8, *»kar pa se tiče vzgojitlov pa zaposlenih pa lahko rečem, da so me ful lepo sprejeli«* F12; *»v večini so me tak vsi v skupini sprejeli, vzgajili tut«* H6). Dva izmed intervjuvanih sta povedala, da sta se počutila žalostno (*»drugač mi je blo v redu«* B; *»pa v redu mi je blo no«* H5), po drugi strani pa sta dva intervjuvana povedala, da je njuno počutje ob sprejemu bilo dobro (*»žalost*

me je prevzela« Č11; »prvo se nismo neke menli, pa mi je bil bed, pač tko žalostn sm bil« G4). Prva intervjuvanka, s katero sem opravila pogovor, je povedala, da se je počutila pod nadzorom vzgojiteljev (*»da te nekdo tak nadzoruje kot nas vzgojitelji«* A6), obkrožena s pravili (*»težko se je blo navadit, da maš neka pravila«* A5), da ni bila deležna navdušenosti (*»niso pa bli neke navdušeni«* A8) ter da je imela občutek rušenja ravnovesja (*»pač ko novi pride, se poruši neko ravnovesje«* A9). Naslednja intervjuvanka je ob vprašanju, kako se je počutila ob sprejemu v vzgojno-izobraževalni zavod povedala, da je dobila občutek razumevanja in povezanosti (*»sem se ful hitro z njimi razumela, pa povezala«* B4). Eden izmed intervjuvancev je bil deljenega mnenja, saj je povedal, da so ga na začetku spremljali negativni občutki (*»mislu sm, da so vsi tu neki nesramni pa to, da hočejo men slabo«* C6), kar pa se je pozneje spremenilo v pozitivne (*»ampak sem pol vidu da ni to tko«* C7). Naslednji intervjuvanec je povedal, da so ga spremljali občutki šoka (*»pa prve par vikendov nisem smel domov in ta novica me je tut malo šokirala«* Č14), nelagodja (*»ni mi blo fajn«* Č12) in pogrešanja družine (*»vedo sem, da bom starše pogrešal pa družino«* Č13). V intervjujih je bilo tudi omejena neopredeljenost (*»ja pač ne vem, ne vem, kak bi to reku«* D5) ob tem vprašanju, poleg tega pa pojav občutkov upiranja (*»sem se ful upiral vsemu, kaj so mi rekli«* D6). Ob pogovoru z eno izmed intervjuvank je bilo opaziti, da so jo spremljali v večini zelo slabi občutki, kot so zadržanost (*»nisem šla takoj do ostalih mladostnikov«* E9), samota (*»ampak sem nekaj časa bla zaprta gor v sobi«* E10) in pojav lakote (*»nisem hotla jest, vem da sn bla lačna«* E11), je pa tudi omenila, da je dobila občutek povezovanja (*»ampak potem sem se čez par dni hitro ujela«* E12). V veliki večini so bili omenjeni slabi občutki, med katerimi so bili navedeni tudi občutek distance (*»Ostali mladostniki so imeli vseeno neko distanco, oni so se med seboj že prej poznali, mene niso poznali.«* F10) ter neprijetnosti (*»aam, zato je blo tut meni na začetku malo neprijetno se silit v neko družbo«* F11), sramu (*»drugače pa tak sram me je blo ful da sem sem prišo«* G6), strahu (*»strah, kak sploh bo to potekalo vse skup«* G7). Omenjen je bil tudi stres (*»pa tak stresno mi je blo malo«* H8) ter pa živčnost (*»edino živčn sem bil, ker iz ene strani sem slišal dobre stvari, iz druge strani pa strašno grozne stvari za dom«* H7).

Naslednje vprašanje se je navezovalo na pozitivne in negativne vidike vzgojno-izobraževalnega zavoda. Več kot polovica intervjuvanih mladostnikov je kot pozitivno stran navedla učno pomoč (*»učna pomoč predvsem je pozitivna«* A13; *»pozitivne so definitivno, da maš pomoč glede šole«* E13; *»Če rabim kako pomoč pri učenju, mi zmeraj priskočijo na*

pomoč.« F20; »Pa ful so mi pomagali vzgojitli s šolo, da sem se zbral pa da mi gre boljše.« G11; »pa da mam pomoč za šolo« H10). Kot pozitivno stran so navajali tudi vse splošno pomoč (»da urejajo stvari za tebe pa ti ful pomagajo« A12; »kadar kol rabiš ti lahko kdor koli pomaga« E14; »znajo pomagat« F19), ki jo dobijo v vzgojno-izobraževalnem zavodu. Dva izmed intervjuvanih mladostnikov sta omenila, da jima pozitivno stran predstavljajo vzgojitelji, ki delajo v vzgojno-izobraževalnem zavodu (»vzgojitelji so mi kar v redu, pa se razumem z njimi« Č16; »dobra plat pa je to, da so vzgojitelji zelo v redu« F17; »vsi vzgojitelji so mi dobri« F23). Eden izmed njiju je tudi povedal, da mu je pri vzgojno-izobraževalnem zavodu všeč to, da so učitelji pripravljeni poslušati (»ker znajo poslušat« F18), da ima vso potrebno podporo (»me tut podpirajo« F21) in občutek zaupanja (»nisem dobila nikoli v življenju takega občutka, da mi nekdo zaupa, pa da me ima res rad« F24). Kot pozitivna stran vzgojno-izobraževalnega zavoda je bila omenjena tudi šola, pri čemer je bilo izpostavljeno to, da je zavod bližje šoli (»za mene so pozitivne to, da mam bližje do šole« H9) ter da je sam proces šolanja sedaj uspešen (»pozitivne so to, da delam šolo, ker če bi bil doma, je ne bi delal, ker se mi ne bi dalo hodt v šolo.« C8). Omejeno je bilo tudi to, da v vzgojno-izobraževalnem zavodu velja določena struktura, kar se je intervjuvanki zdelo koristno in pozitivno (»da maš neko strukturo, je lahko pozitivno« A10). Eden izmed intervjuvancev je povedal, da se mu vse zdi pozitivno (»aam ja bolj kot ne, je vse bolj pozitivno« D7). Strinjal se je tudi z obstojem pravil, za katera je menil, da dobro vplivajo na potek življenj mladostnikov (»vse kar tu delamo, ko dajo pravila to itak vpliva na naše življenje in jaz se s tem strinjam« D8).

Zatem sem intervjuvance povprašala o tem, kaj se jim zdi pri vzgojno-izobraževalnem zavodu negativno in kaj bi pri tem izpostavili. Dva izmed vseh intervjuvanih sta si delila mnenja pri tem, ko sta povedala, da pogrešanje družine predstavlja negativno stran zavoda (»negativno pa je to, da sem preveč stran od doma« C9; »da staršev ne morem skoz videt, da se lahko vidimo samo za vikende in počitnice« G8). Zatam so bila mnenja dokaj različna. Prva intervjuvanka je izpostavila nestrinjanje z vrstnim redom vzgojiteljev, po katerih bi se naj ravnali mladostniki (»ko morem delat po vrstnem redu vzgojiteljev, mi pač na živce gre to« A11), druga se ji je pri tem vprašanju pridružila ter povedala, da so ji vzgojitelji tečni (»slabo pa je to, da so vzgojitelji včasih mal tečni« B6). Eden intervjuvanec je navedel, da mu negativno stran predstavlja oddaljenost od šole (»negativno pa je to, da je daleč od moje šole« Č17), pri čemer se zgodi da se mora zelo zgodaj vstati (»se morem kar zgodaj vstajat, da

pridem do šole sploh» Č18). Ker tudi pouk traja dolgo se zgodi, da se iz šole vrača zelo pozno (*»pa da mam kr pozno pouk in se pozno vračam nazaj v dom*» Č19) in ima posledično zaradi tega malo prostega časa (*»mam zelo malo prostega časa*» Č20). Ena izmed intervjuvank se je pri tem vprašanju osredotočila na neprimerna in nedovoljena vedenja, pri čemer je izpostavila uporabo prepovedanih substanc (*»so prisotne droge, torej prepovedane substance*» F15). Zaradi tega je prišlo velikokrat tudi do posredovanja policije (*»veliko je policije tukaj*» F14). Omenila je, da je v domu veliko prepirov (*»negativne so to, ker vseeno so v tem domu malo bolj problematični najstniki pa dostikrat pride do prepиров.*» F13), ki privedejo do verbalnega in fizičnega nasilja (*»pride do nasilja, kletvic in žaljenja*» F16). En izmed intervjuvanih mladostnikov je pri tem vprašanju izpostavil odnose, ki se gradijo v vzgojno-izobraževalnem zavodu. Sprva je povedal, da ga motijo odnosi zaposlenih, torej vzgojiteljev (*»negativne pa po eni strani odnos vzgojitlov*» H11), s katerimi se po njegovem mnenju mladostniki velikokrat ne razumejo (*»to je edino, da se velikokrat ne razumemo z njimi*» H16), prav tako pa odnosi preostalih mladostnikov (*»odnos nekaterih dijakov oziroma mladostnikov*» H12), saj so velikokrat preglasni (*»ker v večini so mladostniki tak, da eni mislijo da majo nekaj več od drugih in se cele dneve nekaj derejo*» H13). Izpostavil je tudi pravila, ki se morajo upoštevati v vzgojno-izobraževalnem zavodu, vendar velikokrat pride do tega, da si vzgojitelji sami izmišljajo pravila in jih na novo postavljajo (*»od vzgojitlov pa to, da včasih svoja pravila postavljajo*» H14), s čimer se ne strinja. Prav tako je navedel, da vzgojitelji ne razumejo pomena miru in da mu le-tega primanjkuje (*»pa to, da ne razumejo osnove, da če jaz pridem po osmih urah pouka domov, bi rad mel vsaj dvajset minut, preden mi spet po živcih hodijo*» H15). Eden izmed intervjuvanih pa je izpostavil uporabo telefonov, ki je po njegovem mnenju premajhna (*»pa telefone, da jih mam ful malo, to je tut negativno*» G9).

Zadnje vprašanje, ki sem ga postavila iz tega sklopa, se je navezovalo na spreminjanje delovanja vzgojno-izobraževalnega zavoda, pri čemer me je zanimalo, na kakšen način bi mladostniki spremenili vzgojno-izobraževalni zavod, da bi bil njim ljubši ter bližje njihovim željam. Trije intervjuvanci so se pri tem strinjali, da bi radi imeli več prostega časa, ki bi ga lahko porabili za svoje želje in potrebe (*»pa, da bi nas več pustil zase na primer*» C13; *»da bi še mel malo prostega cajta, ker ob četrtkih pridem bolj pozno domov*» Č22; *»mogoče malo več prostega časa to edino*» D10). Prav tako so trije navedli, da bi zvečali uporabo telefona, saj se jim zdi, da ga nimajo dovolj na razpolago (*»tu bi mogoče spremenil edino to, da bi lahko imeli telefone skos s sabo*» Č24; *»pa kakšna urca več telefona*» D11; *»ker jaz bi vsem*

dal telefone za celi dan, to po moje.» G13), pri čemer je eden izmed intervjuvancev povedal, da bi na tak način lahko imel več kontakta s starši (»ampak ne v slabe namene, tolko da bi lahko starše poklicali, kdaj bi hotli, al pa da bi lahko napisal sms« Č25). Dva izmed intervjuvanih sta povedala, da bi uvedla spremembe, ko pride do urnika spanja (»da ne bi govoril, kdaj mormo it spat« C12; »spremenil bi to, kak se gre spat« Č21). Prva intervjuvanka je omenila, da so vzgojitelji zelo nerazumevajoči, zato bi v prvi vrsti spremenila to (»ker tu smo večinoma z vedenjskimi pa psihološkimi težavami, ampak nekateri vzgojitelji teh težav ne razumejo dobro, pa niso poučeni o njih« A14). Prav tako je povedala, da bi vzgojiteljem dodala izobraževanja (»bi blo dobro, da bi se izobraževali o tem« A15). Pozneje je povedala tudi, da je v vzgojno- izobraževalnem zavodu zelo glasno in jo to moti (»me ful motijo povišani glasovi in včasih določeni vzgojitli povišajo glas« A16). Mnenja so bila dokaj različna. Nekateri so navajali, da bi si želeli zmanjšati uporabo telefonov (»pa da ne bi bili drugi toliko na telefonih« B8) ter dodati več pozornosti na igranje med mladostniki (»da bi se lahko igrali bolj skupaj« B9). Pri tem je intervjuvanka tudi povedala, da si želi, da bi lahko v vzgojno-izobraževalnem zavodu imeli domače živali (»da bi lahko meli živali« B7). Ena izmed intervjuvank je povedala, da se ji zdi, da v vzgojno-izobraževalnem zavodu ni dovolj enakopravnosti, ko pride do sodelovanja med zaposlenimi ter mladostniki ter da si želi, da bi se to uredilo (»sam edino mogoče, da so mal bolj enakopravni do nas vseh« E20; »da bi podobno ravnal z vsakim posameznikom glede kazni, pa takih stvari« E21). Presenetljivo mi je bilo to, da je nekaj mladostnikov izpostavilo konkretne probleme in težave, ki bi jih želeli odpraviti, pa je kljub temu nekaj mladostnikov povedalo, da vzgojno-izobraževalnega zavoda ne bi spreminjali (»jaz ne bi spreminjala tuki neki« E19; »kar pa se ostalega tiče, pa je vse v redu« F26; »ni nobene drame, tak da meni je super« F27) ali da nimajo pripomb okoli delovanja zavoda (»meni je ful fajn tuki, tak da jaz nimam dosti za rečt prek tega« E18) in je po njihovem mnenju vse v redu (»drugo pa mi je iskreno vse v redu« Č23; »to pa ne vem, zarad tega, ker v večini mi je vse v redu« H17).

4.2 Stres

Ob vprašanju, kaj mladostnikom predstavlja stresne situacije v vzgojno-izobraževalnem zavodu, so trije navedli, da je to šola (»večinoma šola« Č26; »pa šola pa ocene in učenje«

Č29, »ne vem, jaz mam večinoma probleme s šolo« G15; »tak da večino stresa mi predstavlja šola« G17; »večina vsak dan, glede šole« H19). Poleg tega je ena intervjuvanka pri tem povedala, da ji stres prinašajo slabe ocene (»ko dobim slabo oceno v šoli« B10,) ena pa je izpostavila strukturirano učenje, pri čemer si želi, da bi se lahko učila po svojem učnem urniku (»tu pa je točno takrat in takrat učenje in jaz ko sem bolj raztrešena, me včasih to zelo moti« A22). Ko sem se pogovarjala s prvo intervjuvanko, mi je povedala, da sama doživlja stres, že preden pride v vzgojno-izobraževalni zavod (»jaz preden pridem sploh v Mladinski dom, sem pod stresom« A17), saj ji ta predstavlja nedomače okolje (»ker vem, da morem prit nazaj v neko okolje, ko ni domače« A18), ki niti približno ni podobno domu (»ni niti podobno domu« A21). Sama ga je opisala kot zapor ali kamp (»je tak, kot da živiš v nekem kampu, v zaporu« A20), v katerem mora bivati čez teden (»v kerem boš živel najmanj pet dni preden greš lahko spet domov« A19). Eden izmed intervjuvanih je povedal, da mu stresno situacijo predstavljajo stvari, ki jih izgubi (»ko kaj zgubim pa iščem« Č27), saj živi na več mestih hkrati (»ker zdaj na več mestih živim pa se sekiram« Č28). Pogovarjala sem se z mladostnico, ki mi je povedala, da ji stresno situacijo povzroča opravljanje prakse (»amm praksa ki jo mam zdej, definitivno« E22), predvsem pa njeno zdravstveno stanje, s katerim se spopada (»pa če glejam na sebe, moje zdravstveno stanje trenutno me zdaj mantra« E23). V zavodu ima tudi fanta, s katerim se občasno skregata, zato se tudi takrat znajde pod stresom (»ko se kregam s fantom tuki v domu, mi ful preveč stresa nardi« E24). Ena izmed intervjuvanih je podala svoje mnenje in povedala, da ji stresne situacije predstavljajo predvsem odnosi s sostanovalci. Pri tem je izpostavila, da velikokrat pride do prepиров (»ko se kregajo med sabo« F28), kar je velikokrat posledica uživanja prepovedanih substanc (»ko pridejo zadeti nazaj v dom« F29). Pri tem se po navadi znajde v stresni situaciji, saj ne ve, h komu bi pristopila (»pa mogoče včasih rabiš kaj, pa ne veš kak bi pristopu do te osebe, da se ne bi drl pote nate al pa se med seboj skregajo pa ne veš na keri strani bi bil« F30) ali na kakšen način bi podala svoje mnenje določenim posameznikom (»ne vem, al lahko onemu nekaj rečem, al lahko tistemu nekaj rečem« F31).

Moje naslednje vprašanje se je navezovalo na spoprijemanje z zgoraj navedenimi stresnimi situacijami. Pri tem so štirje izmed intervjuvanih povedali, da situacije rešujejo s tem, da se zaprejo v sobo (»če sem v kaki taki situaciji, se večinoma zaprem v svojo sobo« A23; »v sobi sm« C17, »grem v sobo, pa se zaprem, dokler ne mine« E26; »požrem dol pa pač počakam, da me mine, v svoji sobi sem po navadi« H22). Zadnji izmed teh je povedal, da velikokrat

nima izhoda iz stresne situacije (*»v bistvu nikoli nimam nekega izhoda iz tega«* H21) ter da mu pri tem najbolj pomaga poslušanje glasbe, da nekako pobegne izven stresnega trenutka (*»če ne pa grem ven, pa si muziko naredim, da me malo sprosti«* H23). Izmed teh je eden tudi povedal, da pristopi k stresnim situacijam na način, da potihne in se dela nedolžnega, čeprav je včasih tudi on sam kriv za nastanek situacije (*»pa sm mal bolj tih«* C18; *»če pa se zve, da se je neki nardilo, se delam kot da nč ne vem in še grem spraševat, kdo je kj naredu, pa gledam okoli«* C20). Prav tako je en izmed intervjuvanih mladostnikov povedal, da se najraje odmakne situaciji (*»odmaknem se«* F32). Večinoma so mladostniki bili mnenja, da jim pri stresnih situacijah pomagajo stvari, pri katerih jim je prijetno (*»grem delat nekaj, kaj mi je prijetno«* A24), velikokrat pokličejo domače, da se pomirijo (*»če pa kaj zgubim, pol pa pokličem domov starše«* Č31), ali pa se tudi obrnejo na vzgojitelje, ki jim podajo kakšne nasvete ter nudijo pogovor (*»al pa grem pa se pogovarjam z vzgojitli«* E2; *»je pa vedno tuki nekdo, s kerim se lahko pogovarjaš«* E28). Ko sem se pogovarjala s prvo intervjuvanko, mi je sama povedala, da njej najbolj pomaga, kadar lahko dela nekaj, kar ji je prijetno (*»grem delat nekaj, kaj mi je prijetno«* A24). Je pa izpostavila, da zmeraj nima te možnosti (*»včasih pa tega ne morem«* A25) in da se ji je včasih tudi težko umakniti iz situacije (*»sem pol avtomatsko še bolj pod stresom, ker vem, da se tej situaciji ne morem umaknit«* A26). Druga intervjuvanka je povedala, da ji spanje predstavlja najboljšo možnost, kadar pride do tega, da se znajde v situaciji, ki ji predstavlja stres (*»spat grem«* B11). Pri eni izmed intervjuvank je bilo izpostavljeno, da rešuje stresne situacije z jokom (*»čist odvisno, po navadi se jokam«* E25), eden pa je povedal, da se s situacijami niti ne sprejema, ampak sprejme posledice, ki so mu namenjene (*»pač sprejem posledice«* D13). Omenjen pa je bil tudi šport kot sredstvo za spoprijemanje s stresnimi situacijami (*»to kaj pač rad počnem, na primer nogomet al pa košarko grem špilat na igrišče«* G18).

Zadnje vprašanje iz tega sklopa se je navezovalo na vire moči, pri čemer me je zanimalo, kdo ali kaj predstavlja mladostnikom in mladostnicam oporo, ko se znajdejo v stresnih situacijah. Trije izmed intervjuvanih so povedali, da so to vzgojitelji (*»recimo, če se menim s kerim vzgojitlom tak o stvareh«* D14; *»vzgojitli«* E29; *»pa sej tudi do vzgojitlom grem, ker znajo odreagirat v tisti situaciji, pa se znajo pogovarjat s tistimi, ki smo nevtralni«* F36), dva sta povedala, da so to prijatelji (*»prijatelji moji, s kerimi se dolgo poznamo«* Č34; *»pa če sem na telefonu, da se menim s prijatli, mi tut ful pomaga«* D15), prav tako sta dve izpostavili svoje prijateljice (*»moje prijatlce«* B12; *»pa kakšno kolegico«* F34). Eden izmed intervjuvanih je

povedal, da mu veliko podporo nudijo njegove sostanovke (*»pol pa drugo so v naši skupini te punce, k so itak starejše pa več vejo, pa so bol v redu pa to«* C22), katere mu velikokrat podajo kakšen nasvet, ko se znajde v težkih situacijah (*»in mi dajo kake te nasvete, kaj naj naredim, da če me že dobijo, da se opravičim«* C23). Dva sta se tudi strinjala pri tem, ko sta povedala, da najraje pokličeta svojo mamo, ki jima lahko nudi največjo oporo (*»pokličem mamo domu«* A28; *»na primer mama, ker prvo njo pokličem«* C21), za drugi dve intervjuvanki pa ta opora prihaja s strani njunih partnerjev (*»pa moj fant«* E30; *»pokličem svojega fanta«* F33). Skozi intervjuvanje je bilo tudi omenjeno, da sta druženje in dobra volja zelo dobra vira moči, kadar pride do pojava stresa (*»družim se tu, pa vse potem pozabim«* Č32; *»pač ljudje me nasmejijo«* Č33), poleg tega pa zelo blagodejno vpliva na reševanje stresnih situacij navezanost, do katere pride ob vzpostavljanju stikov med mladostniki in mladostnicami (*»smo že navezani en na drugega«* Č35). Eden je navedel, da sam sebi predstavlja največji vir moči in da v sebi najde podporo in oporo (*»sam sebi sem v bistvu najbolj v pogled, ker tak v bistvu sam zase vse delam«* H24; *»tak da rešujem sam stvari, pa se stabiliziram nazaj«* H25). Mladostniki so omenjali tudi fizične dejavnosti, s katerimi se sprostijo in jim na nek način tudi predstavljajo vir moči, da se lahko postavijo nazaj na noge, kadar se znajdejo v stresnih situacijah. Omenjen je bil sprehod (*»največkrat mi pomaga to, da grem na sprehod«* A27), s katerim se mladostnica lahko umakne stresu (*»da delam nekaj, kar je popolnoma z mislimi bek od stresa«* A29), eden izmed intervjuvanih je omenil šport in rekreacijo (*»bolj mi recimo šport predstavlja nekaj takega, da se pomirim«* G19). Ena sogovornica pa je izpostavila tudi branje knjig, s pomočjo česa lahko odmisli stvari in nekako uide realnosti (*»al pa vzamem kakšno knjigo, ker od malega rada berem in se ob tem sprostim«* F35).

4.3 Odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki

Ob vprašanju, kako se mladostniki in mladostnice razumejo z zaposlenimi ter kakšen odnos imajo z njimi, jih je kar šest navedlo, da imajo dober odnos (*»drgač pa tko, sej je v redu«* C25; *»z vzgojitelji se dobro razumem«* Č36; *»jaz vem, da sem priljubljena med vzgojitli, ker sem pridna, pa vedno se zanesejo na mene, tak da se res z vsemi razumem«* E32; *»tak razumem se z njimi, pa imamo zelo dobre odnose«* F38; *»Zaj pa smo si v redu z vgojitelji, bi lahko reko,*

da mam dober odnos« G21; »pa tem Gregorjem vzgojiteljom, ki je na novo v naši skupini, ker prej je bil v eni drugi, zdaj pa je prišel k nam« H31). En izmed intervjuvanih je dal velik pomen temu, da ohranja dober odnos z zaposlenimi (»grem za sebe, pol pa pridem nazaj, pa se opravičim, pa povem, zakaj je blo tak« D18). Pet izmed vseh intervjuvanih jih je povedalo, da nimajo pripomb, kar se tiče odnosa in razumevanja z zaposlenimi (»nimam pripomb glede njiju« A32; »dobro se razumem z vsemi« B13; »ni nekih težav« D16; »super« E31; »ampak v večini pa je vse v redu« H27). Velikokrat sta bili pohvaljeni psihologinja in socialna delavka v vzgojno-izobraževalnem zavodu, prav tako pa matične vzgojiteljice, ki vodijo posamezne skupine (»socialna delavka pa psihologinja sta tukaj odlični« A30; »Svetlana, to je zaposlena psihologinja, mi je ful v redu, ker sem se lahko kadar koli ko sem mel težave z njo, pogovoru, pa mi je znala pomagat« Č39; »socialna delavka mi je že dostikrat pomagala, ko sn bil taki pod stresom« G20; »najboljše se tak razumem s svojo matično vzgojiteljco pa psihologinjo« H30), pri čemer je bilo izpostavljeno dobro delo socialne delavke in psihologinje (»po mojem počneta svoje delo tak, kot ga moreta« A31). Omenjeno je bilo tudi dobro delo zdravstvenega tehnika (»zdravstveni tehnik mi je tut v redu, ker se je fajn z njim pogovarjat« Č40). Med pogovori z mladostniki in mladostnicami je bilo tudi izpostavljeno, da je med zaposlenimi polovica dobrih in polovica slabih, torej se mladostniki vidijo z nekaterimi v dobrih odnosih, z nekaterimi pa ne ali manj (»vzgojitli so pa tak, pol jih je dobrih pol jih je slabih« A33). Pri tem je bilo povedano, da imajo določeni vzgojitelji lastnosti, ki po mnenju mladostnikov in mladostnic niso ravno primerne (»majo določene lastnosti, ko se mi ne zdijo ravno primerne za vzgojitelje« A34), na tem mestu je bilo izpostavljeno vpitje zaposlenih (»da se začnejo dret« A35) in pa to, da ne pomislijo na probleme mladostnikov in mladostnic, kar vse skupaj slabo vpliva na odnose med njimi (»da nena pomislijo, da mam mi notranje probleme« A36). Trije intervjuvanci so povedali, da je odnos z zaposlenimi občasno slab (»včasih se skregamo« D17; »včasih se skregamo, samo sej to se mi zdi normalno« G22; »so vzgojitli, ki mi povzročajo probleme pa je tak, da se ne razumem z njimi, pa da bi se najrajši kdaj skregal« H26), tukaj bi lahko dodala tudi mnenje intervjuvanke, ko je povedala, da se ji zdi, da je premalo komunikacije (»in eni vzgojitli pač niso taki in pol je malo manj komunikacije med nami« E34). Ista intervjuvanka je povedala, da je njej izjemnega pomena humor, saj s ena tak način drži dober odnos z mladostniki in mladostnicami (»meni je na primer ful pomembno, da se vzgojitelj zna pohecat, da se kdaj iz resne situacije preusmeri na boljše« E33), čemur pa vedno ni tako. Mladostnik, s katerim sem opravljala zadnji intervju, je povedal, da je odnos z

zaposlenimi zelo odvisen od tega, kakšnega počutja so zaposleni ter kakšne volje so (*»pridejo pa tut slabi dnevi in pol ni važno, kak lepo se obnašaš, ker njim še zmeraj ni v redu, ker se oni slabo počutijo«* H29). Pri tem je dodal, da je velik pomen na tem, ali mladostniki sledijo pravilom ali ne (*»sej je tut tak, da dokler delamo tak, kot majo pravila zastavljena, ni nekih težav«* H28), s čemer se je strinjal tudi drugi intervjuvanec, ko je povedal, da raje sledi navodilom, kot pa da bi se prepiral (*»če mi kdo kaj reče, to bom naredil in se ne prepiram«* Č38).

Ob vprašanju, kakšne podpore so mladostniki in mladostnice deležni s strani strokovnih delavcev, so trije povedali, da nimajo nobenih pripomb, kar se tiče podpore in da je zanje vse v redu (*»zelo dobra bi lahko rekel«* Č41; *»super je, res.«* E35; *»zelo velika, to pa vam res lahko priznam«* F39). Dva sta se strinjala in sta povedala, da je podpora v redu (*»večinoma je v redu«* A37; *»večinoma so vsi v redu«* H32), en intervjuvanec je povedal, da so strokovni delavci vsi dobri (*»pa ja vsi so mi tuki v redu«* C30) ter da je podpora celovita, s čimer s se je strinjal še en izmed intervjuvancev (*»ja to ti vse znajo pomagat«* C27, *»pač ko rabiš, vprašaš in ti oni pomagajo«* G23). Ena izmed intervjuvank je povedala, da se velikokrat zgodi, da ne reagirajo v določenih situacijah (*»so pa tudi kake posebne pa določene situacije, v katerih ne vejo, kak bi odreagirali«* A38), kadar bi morali, prav tako se vzgojitelji vedejo neprimerno (*»pristopijo na neprimeren način«* A39) in dajejo kazni, s čimer ne izkazujejo podpore. S tem se je strinjal tudi en izmed intervjuvanih (*»mi je daval kazni«* A40; *»postavlja nam nemogoče stvari za delat, pa nas kaznuje«* H35). Intervjuvanka, s katero sem opravila drugi pogovor, je povedala, da je podpora včasih dobra, včasih pa slaba (*»včasih dobra, včasih pa zelo slaba«* B14), tukaj lahko dodam tudi mnenje mladostnika, ki je povedal, da je podpora zaposlenih tudi odvisna od tega, kako se mladostniki in mladostnice sami obnašajo (*»ja odvisno recimo, če hočeš ti pet evrov dvignit za potrebe, pa to recimo, če si naredo kako bedarijo, pol ne moreš dvignit«* D19) in da je podpora dobra takrat, kadar je tudi obnašanje mladostnikov v redu (*»če pa je vse v redu, pol pa ni problema«* D20). En intervjuvanec je povedal, da podpora temelji tudi na sodelovanju med zaposlenimi, torej da si pomagajo med seboj z namenom lažje pomoči mladostnikom (*»za šolo, če slučajno ne vejo vprašajo koga drugega«* C28), je pa pohvalil psihologinjo, ki je zaposlena v vzgojno-izobraževalnem zavodu (*»naša psihologinja je isto ful vreda«* C29). Ob izvajanju intervjujev je na plan prišlo tudi mnenje, da z nekaterimi vzgojitelji sploh ni povezave (*»ampak je pa tudi res, da recimo ta teden dela vzgojitelj, s katerim se jaz ne morem povezati, ker ful ni za hece pa to«* E36), zato je tudi

podpora minimalna. Tukaj je mladostnica povedala, da do nekaterih vzgojiteljev nima zaupanja (*»in ta teden je tko mal težko, ker pač ne vem h komu bi šla, ker je on edin tukaj, ker njemu res ne morem zaupat«* E37), vendar pa, da so sicer vsi prisotni, če zares potrebuje kakšno pomoč (*»ampak drugač pa so res vedno vsi tuki, tak da ni problema.«* E38). Zadnji, s katerim sem opravila intervju, je povedal, da se pri enem izmed vzgojiteljev velikokrat pojavi, da želi uveljavljati nova pravila (*»razn pri nas en vzgojitelj je problematik, ker ma strašno velik svojih pravil v glavi«* H33) in da je do mladostnikov velikokrat nerazumevajoč (*»in pol tut, če pravilnik prebereš, on trdi, da to ni tak, da je tak,, kak on govori, pa nas sploh ne razume«* H34). Namesto da bi bil v podporo mladostnikom in mladostnicam, jim samo še otežuje situacijo, v kateri so se znašli (*»iz tedna v teden nam otežuje situacijo«* H36).

Pri naslednjem vprašanju so me zanima metode dela, ki jih zaposlenih uporabljajo pri opravljanju svojega dela ter interakcijah z mladostniki in mladostnicami, zanimal pa me tudi sam proces vzgoje, ki so je deležni v vzgojno-izobraževalnem zavodu. Pri tem so mladostniki v največji meri izpostavili strogost (*»strogost«* Č42; *»tako da znajo bit kr strogi tut no«* E45; *»pa pač strogi so«* G25; *»strogo«* H37), zatem so sledile kazni kot metoda vzgoje (*»če nismo pridni, pa grejo tak malo bolj na težko in nam dajo kazni«* D22; *»velikokrat dajo kakšne kazni«* D43). Omejen je bil tudi pogovor, s katerim pristopajo vzgojitelji do mladostnikov in mladostnic (*»vedno se lepo pogovarjamo«* E40; *»pa se pol pogovorimo«* F43) ter prijaznost kot ena izmed lastnosti, ki so jo želeli izpostaviti pri vzgojiteljih (*»prijaznost pri enih, ne pri vseh«* Č43; *»ja do mene so vzgojitli res ful prijazni, ker sem pridna«* E39). Omenjeno je bilo tudi, da vzgojitelji ravna po lastni volji (*»da oni bolj sami po sebi ravna, kot pa po tistem, kaj so se naučili«* A42) ter da ne uporabljajo tehnik ravnanja (*»da nena uporabljajo tistih tehnik tolko«* A43), ki bi jih morali. Zgodi se tudi, da svoje počutje in to, kako se počutijo, prenašajo na mladostnike in mladostnice (*»včasih vidim prvi dan kaki je vzgojitelj in si že rečem, da bo ta teden zelo tečen, ker se prav pozna«* A44). Ena izmed intervjuvank je povedala, da opaža, da vzgojitelji uporabljajo humor kot način pristopa k določenim mladostnikom ter mladostnicam, kar je sama izpostavila kot zelo pomembno (*»pa da pač recimo pomislijo tudi na hec, da se znajo pohecat«* Č45). Prav tako je povedala, da daje velik pomen na zanesljivost, ki jo lahko dobi od določenih vzgojiteljev (*»zanesljivost«* Č44). Ena intervjuvanka je povedala, da vzgojitelji kot neko metodo dela uporabljajo svetovanje (*»mi svetujejo, če kaj rabim«* E41), kadar se mladostniki znajdejo v dilemi, prav tako pa so vedno na volj in jim stojijo ob strani ter nudijo oporo (*»pa mi nudijo oporo«* E42). Povedala je, da

včasih kot svojo metodo dela uporabljajo kričanje do določenih mladostnikov (*»pa se derejo na koga«* E44). Pri tem vprašanju je bilo povedano tudi to, da vzgojitelji do vsakega posameznika pristopijo na individualen način (*»oni majo do vsakega od nas neko svoje mišljenje, pa poznajo že vsakega od nas zelo dobro in vejo kak pristopit da vsakega posameznika«* F40; *»tak da do vsakega drugače«* F41), pri čemer pa je intervjuvanka izpostavila uporabo dobre volje (*»če so nekateri žalostni, vedno pristopijo z dobro voljo«* F42) ter izražanja skrbi (*»pa me vprašajo, če sem v redu«* F44). Eden izmed intervjuvancev je pri tem vprašanju povedal, da vzgojitelji uporabljajo grožnje kot metode dela, da na tak način dosežejo, kar želijo pri mladostnikih in mladostnicah (*»njihova najljubša metoda je grožnja«* G24), spet drug pa je omenil, da vse temelji na pravilih, ki jih vzgojitelji uveljavljajo (*»vodeno pod pravili«* H38).

Pri vprašanju, kaj bi mladostniki in mladostnice navedli kot negativno stran sodelovanja z zaposlenimi, so bili odgovori sledeči. Dva izmed intervjuvanih sta povedala, da jima ni všeč, kako postavljajo vzgojitelji vse mladostnike in mladostnice v isti koš in jih obravnavajo kot drug drugemu enake (*»v bistvu nas nekateri mečejo vse v isti koš dobesedno«* A47; *»da ne bi še vsi mi ostali poleg trpeli, ker nas tak majo vse za iste«* F46). Zatem so se odgovori razlikovali. Prva intervjuvanka je povedala, da se velikokrat zgodi, da jih strokovni delavci oziroma vzgojitelji silijo ter prepričujejo v določene stvari (*»da so me silili pa prepričevali v določene stvari«* A45), velikokrat je doživela, da ni dobila podpore s strani zaposlenih (*»da sem si jaz zastavla neke cilje in potem so bli tak, ja sej tega ne moreš naredit«* A46) in bivanje ter sodelovanje z zaposlenimi je navedla kot nadležno (*»drugače je večinoma samo nadležno biti v mladinskem domu«* A49). Naslednji mladostnik je kot negativno stran sodelovanja izpostavil svoje laganje, saj je povedal, da se pri njemu osebno velikokrat zgodi, da stori kaj, česar ne bi smel in je o tem pozneje tudi neiskren (*»pol negativno pa, če nardim kaj slabega, pa se jim lažem«* C34). Eden izmed intervjuvancev je kot negativno navedel teženje vzgojiteljev, ko pride do opravljanja šolskega dela (*»da mi preveč gušijo za šolo, to ne maram«* Č46), prav tako pa pojav nadzorovanja vzgojiteljev, kar se tiče šolskega procesa (*»me pol še pri vseh ostalih predmetih preveč nadzorujejo, ki jih zmorem sam«* Č47; *»tak da so me pol preveč nadzorovali«* Č48). Pri tem vprašanju je bilo povedano tudi to, da vzgojitelji ne ukrepajo oziroma ne sprejmejo določenih ukrepov v zvezi z reševanjem problemov mladostnikov oziroma se temu ne posveti dovolj pozornosti (*»da je negativno to, da za tiste, ko vedo, da so malo bolj problematični, da bi se dalo kaj ukrenit glede njih, pa nena«* F45),

prav tako pa je eden izmed mladostnikov kot negativno stran navedel to, da vzgojitelji uporabljajo telefon kot grožnjo, če se mladostniki ne obnašajo v skladu s pravili (*»pa pol po eni strani mi ni blo v redu, kak so grozili s tem, da nem mel telefona«* G26). Zadnji, s katerim sem se pogovarjala, je povedal, da je negativno predvsem to, da vzgojitelji ne razumejo mladostnikov (*»ampak v večini primerih je tak, da mi damo nekaj od sebe, oni pa nas potem sploh ne probajo razumet«* H39). Povedal je da v vzgojno-izobraževalnem zavodu velikokrat pride do preprirov (*»in tam se pol največkrat skregamo in pol je galama, pa vsi hočejo nekaj izpostaviti, kar jim ne paše«* H40) in zmeraj ponovnega nastajanja problemov (*»pol samo vedno več problemov nastane iz tega.«* H41).

Pri vprašanju, kaj bi mladostnice in mladostniki navedli kot pozitivno stran vzgojno-izobraževalnega zavoda, so navedli sledeče. Dva izmed intervjuvanih sta povedala, da se jima zdi vse v redu (*»spremenil pa ne bi nič, mi je vse okej«* D24; *»meni je fajn res, meni so res v redu, res nimam nič negativnega za povedat«* E46). Prva intervjuvanka je povedala, da je v vzgojno-izobraževalnem zavodu občasno tudi dobro počutje, ko pride do sodelovanja z zaposlenimi (*»včasih je fajn v mladinskem domu, če mam kake dejavnosti«* A48). Druga je povedala, da vzgojitelji dajo prvo besedo mladostnikom ter jim prisluhnejo, kaj imajo za povedati (*»všeč mi je, da počakajo, da najprej mi povemo stvari«* B16). Tretji intervjuvanec pa je povedal, da bi kot pozitivno stran sodelovanja navedel svojo pomoč zaposlenim (*»pozitivno je takrat, ko neki pomagam, ko nardim kaj dobrega«* C32) ter pa trenutke, ko ima priložnost zastopati vzgojno-izobraževalni zavod (*»k na primer zastopam mladinski dom«* C33). En odgovor na to vprašanje je bilo tudi to, da se z vzgojitelji da sklepati dogovore in kompromise (*»pozitivno pa je to, da se da vse z njimi zmenit, samo jaz morem bit v redu«* Č49), spet drugi pa je odgovoril, da dokler so mladostniki pridni in ubogajo vzgojitelje, jim ti vse dovolijo (*»če mi njih vse ubogamo, nam vse dovolijo«* D23). Ena izmed intervjuvank je povedala, da se ji zdi pozitivna stvar, kadar vzgojitelji posežejo med mladostnike, ki izvajajo nasilje (*»čeprav v situaciji, ko se zgodi nasilje, zmeraj takoj odreagirajo, pa ne pustijo, da bi se mladi med sabo zmenli, pa obračunali«* F47), prav tako pa je povedala, da vzgojitelji izolirajo mladostnike, ki so nasilni, v zaprt oddelek, kar se ji tudi zdi pozitivna stran sodelovanja z zaposlenimi (*»ampak vseeno, sej ko enkrat pride mladostnik do tolko prekrškov v domu, gre v en bolj zaprt oddelek, kar se mi zdi smiselno pa v redu«* F48). En mladostnik je izpostavil to, da se zdaj zaveda svojih meja, kadar pride do neprimernega obnašanja v vzgojno-izobraževalnem zavodu (*»po drugi strani pa mi je blo v redu, ker sem vedo, da ne*

smem delat določenih stvari, da lahko mam telefon, pa da lahko grem domu« G27), kar se mu zdi pozitivno, še posebej kadar pride do uporabe mobilnih telefonov, ki je odvisna od mladostnikovega obnašanja. Prav tako je kot pozitivno navedel to, da je deležen učne pomoči (»pozitivno bi še lahko reko, da je to, ko mi pomagajo za šolo« G28*) ter pa nasvetov, če kadar koli kaj potrebuje (*»če rabim kaj, mi dajo kake nasvete« G29*).*

4.4 Proces šolanja

Pri vprašanju, kakšne pomoči so mladostniki in mladostnice deležni pri procesu izobraževanja ter pridobivanja izobrazbe, so v večini odgovorili, da so deležni podpore vzgojiteljev (*»če se kej zgodi, probajo oni to rešit nekaj, da ne bi mel tolko kazni« C35; »vzgojitelji so pripravljeni pomagat, če že nimajo koga drugega pod okriljem« Č50; »nudijo mi vso pomoč« D25; »me ženejo naprej, tut ko obupam že« F50; »zmeraj mi govorijo, da ne smem obupat, da mam njih, da mi bo dobro šlo« F51; »mi stojijo ob strani zelo« F53; »pač po mojem da recimo, mi pomagajo, da me gušijo, da lahko delam šolo« G30*) ter učne pomoči (*»pa učna pomoč je tudi« A53; »vem pa, da na začetku mi je to ful pomagal, vedno ko sem na učnih urah prosila koga za pomoč, so bli vedno pripravljeni pomagat učit« E48; »meni skos pomagajo za šolo« F49; »večinoma dobim pomoč pri učenju« H42*). Trije izmed intervjuvanih so povedali, da vzgojitelji sodelujejo s profesorji (*»pomagajo urejat stvari z profesorji« A51; »pa tut ena, ko uči na šoli, je redno prihajala sem k nam, pa smo se tudi z njo lahko učili« E49; »dostikrat gredo tut v šolo, če mam s kerimi profesorji težave, pa se z njimi pogovorijo, pa je pol vse v redu« F52*) ter nasploh s šolo kot institucijo (*»pa če je kdo v kakih težavah v šoli, če je naredo kaj takega, to ful pomagajo« A52*). Tukaj je prva intervjuvanka tudi omenila, da je bila deležna pomoči pri vpisovanju v šolo (*»prvo so mi pomagali, ko sn se vpisovala naprej v šolo« A50*) ter pomoč pri organiziranju, ko pride do šolskih obveznosti (*»pomagajo se nam organizirat, če je treba« A54*). Druga intervjuvanka je povedala, da zdaj pridobiva boljše ocene v šoli, saj ji pri tem pomagajo vzgojitelji (*»pomagajo pri tem, da imamo dobre ocene« B17*), prav tako pa je povedala, da jo vzgojitelji vozijo na treninge, ki jih izvaja v sklopu šolskega procesa (*»me na treninge lahko peljejo ker treniram tekvando« B18*). Eden izmed intervjuvancev je pri tem vprašanju svojo pozornost namenil svoji

razredničarki, ko je povedal, da je zelo v redu (*»pol lahk povem, da mam v redu razredničarko«* C37), pri tem pa je tudi omenil, da prihaja do sodelovanja med vzgojitelji in razredničarko (*»se poznajo z vzgojitli in me ma razredničarka rajši zarad tega«* C38). Eden izmed intervjuvanih je povedal, da je pri svojem procesu izobraževanja deležen pomoči (*»tak, da sem deležen pomoči«* Č52), pri čemer je izpostavil tudi mobilno pedagoginjo, ki je na voljo mladostnikom in mladostnicam (*»mamo pa tut mobilno pedagoginjo, ko hodi, tak da če rabim zelo nujno pomoč, me pošljejo gor k njej, da se učim«* Č51), povedal pa je tudi, da pride do sodelovanja med vzgojitelji ter mobilno pedagoginjo, kadar se zgodi, da kateri vzgojitelj ali vzgojiteljica ne zna pomagati pri učni snovi (*»takrat ko naletim, da mi vzgojitelj ne zna pomagat, pa grem gor k pedagoginji«* Č54), saj je tako, kot je sam omenil, znanje vzgojiteljev pomanjkljivo (*»nekateri vzgojitelji znajo, nekateri ne znajo«* Č53). Eden izmed intervjuvancev je povedal, da je pri procesu šolanja ter pridobivanju izobrazbe zmeraj deležen pomoči vzgojiteljev, ki so mu zmeraj na voljo (*»pa tut vedno mi rečejo, da če bom slučajno kaj rabo, da jim naj rečem«* D26), zato je rekel, da nima nobenih pritožb glede tega (*»tak da ni nobenega problema al pa pritožb glede tega«* D27) ter da mu je zares omogočeno vse, kar potrebuje za uspešen proces šolanja (*»mi vse omogočijo«* D28). Naslednja intervjuvanka je omenila, da sama sicer ne potrebuje nobene pomoči, saj je že zelo samostojna (*»jaz zdaj nisem več oziroma zadnje dve leti več ne rabim pomoči vzgojiteljev«* E47), da pa so ji v preteklosti vzgojitelji veliko pomagali glede šole (*»ko da meni je res glede šole so mi ful pomagali«* E50). Eden je tudi izpostavil, da so vzgojitelji zmeraj pripravljeni obrazložiti stvari, kadar se mladostniki ali mladostnice znajdejo v situaciji, kjer ne razumejo stvari (*»oni pač pomagajo, če kaj ne razumem, mi pomagajo, pa mi razložijo stvari«* G31).

Pri naslednjem vprašanju me je zanimalo, v kolikšni meri se vzgojno-izobraževalni zavod prilagaja šolskim obveznostim mladostnikov in mladostnic. Trije izmed intervjuvanih so povedali, da pridobijo pomoč pri šolskih obveznostih s strani vzgojiteljev (*»vedno pomagajo, da naredim za šolo, kar morem«* B19; *»pol mi rečejo, če mam na primer kej za prebrat, kaj lahk oziroma kaj morm upoštevati«* C40; *»pol mi oni svetujejo, pa mi pomagajo, kaj naj napišem, kako bi blo lepš«* C41; *»če mam kaj za šolo nardit, kakšno nalogo, si vzamejo čas, pa mi pomagajo«* D31), prav tako so trije povedali, da se daje prednost šoli in šolskim obveznostim (*»ja, prednost se da šoli; šola jim je na prvem mestu«* E51; *»ka prvo morem šolo naredit, pol pa ostalo«* G32; *»če mam kaj za šolo, dajo vedno temu prednost«* H44). Intervjuvanka, s katero sem opravila prvi intervju, je povedala, da ji je vzgojno-izobraževalni

zavod ter zaposlenimi v njem pomagali pri urejanju obveznosti za obvezno praktično usposabljanje (*»ja ravno sem mela pred kratkim prakso, pa so me urejali, pač pelali tja, pelali potem nazaj, tak da glede tega tut zelo pomagajo«* A55; *»ko povemo, da bomo meli prakso pri delodajalcu, povejo, pa pač oni po navadi zrihtajo prakso«* A56). Eden izmed intervjuvancev je omenil, da ima omogočeno uporabo računalnikov (*»recimo, če rabim računalnik za nekaj, da naredim, mam dosti računalnikov in mi oni dajo enga, da naredim to vse gor, kaj je treba«* Č55) ter dostop do vseh potrebnih stvari, ki jih potrebuje za svoje šolanje (*»v bistvu vse kaj rabimo, mam pri roki za učenje«* Č56). Naslednji mladostnik je povedal, da pridobi od vzgojiteljev vsesplošno pomoč, predvsem kadar vidijo, da redno obiskuje šolo (*»če jaz hodm v šolo, bojo oni men pomagal, ko vidijo, da se trudim«* D29), je pa res, da je pomoč vzgojiteljev zelo odvisna od tega, koliko mladostnik vloži v obiskovanje pouka (*»če pa ne bom hodu v šolo, mi pač ne bojo nudil pomoči«* D30). Ena izmed intervjuvank je rekla, da se včasih da mogoče malo več prednosti dejavnostim, ki se izvajajo v sklopu vzgojno-izobraževalnega zavoda oziroma da je veliko odvisno od tega, ali se izvajajo kakšne dejavnosti ali ne (*»odvisno spet od tega, če oni že organizirajo kakšne dejavnosti«* F54). Sicer je omenila, da se ravno zaradi tega razloga izvajanje dejavnosti prestavlja bolj na vikende (*»ampak večinoma, tak med tednom, ko je šola nimamo nobenih dejavnosti«* F55). Predzadnji intervjuvanec je povedal, da se večja pozornost dalje osnovnošolcem (*»za osnovnošolce jih sicer bolj zanima, ker za srednješolce jim je že malo vseeno, se mi zdi«* G33). Zadnji pa je rekel, da se v sklopu vzgojno-izobraževalnega zavoda prilagajajo prav vsemu (*»dokler se dogovorim se vsemu prilagodijo«* H43).

Pri naslednjem vprašanju me je zanimalo, kako mladostniki in mladostnice usklajujejo učenje in dejavnosti, ki se izvajajo v programu vzgojno-izobraževalnega zavoda. Pet izmed vseh intervjuvanih je povedalo, da se najraje udeležijo dejavnosti ter se učijo pozneje zvečer, ko se vrnejo iz določene aktivnosti (*»jaz po navadi se dogovorim tak, da sem na tisti dejavnosti, ampak da si zvečer potem preberem pa se učim«* A57; *»če se morem učiti, potem to naredim al pred tem, ko gremo, al pa potem, ko pridem nazaj v dom«* B20, *»na primer če mam jaz zdej neki, da morm nardit za šolo, al pa sem vprašan nek predmet, pol se lohk tko zmenimo, da grem jz z njimi«* C42; *»če pa kerega ni blo, da je mel šolo do štirih pa se ni mogo učit do šestih, se je pol učil zvečer«* E53, *»Tut če pridemo ob osmih zvečer nazaj, se do desetih al pa desetih morš učit«* H47). Štirje izmed vseh intervjuvanih pa so povedali, da se učijo pred izvedbo dejavnosti (*»jaz sem se recimo udeleževal drsanja, ki je bilo glih v času učnih ur,*

zato sn učne ure al pa obveznosti opravil prej, ker ob sredah hitro prihajam nazaj in potem prej naredim to učenje in grem lahko drsat« Č57; »če pa se je samo tak malo za učit al pa kaka domača naloga pa prej naredim, pa da lahk grem pol zravn na dejavnosti« D33; »Zaj na primer drsanje se je začelo ob pol šestih in pol so mel učne ure prej« E52; »recimo, da namesto učenja grem na kaki izlet, te morem enkrat drugače najt čas, da se naučim, na primer se učim pač pred neko dejavnostjo« G34). Dva izmed intervjuvanec sta povedala, da dajeta prednost učenju, kljub temu če se v vzgojno-izobraževalnem zavodu izvaja kakšna dejavnost, saj je včasih zgodi, da se morata pripravljati na kakšen pomemben test (»Ja včasih če mam kak test, rajš ostanem tle pa se učim« D32; »če ne pa pač ne grem zraven, pa ostanem tukaj, če vem, da se res morem dosti učit« G35; »tak da jaz vedno tak naredim, da se naučim, pa da dobim vreji oceno v šoli« G36). Eden izmed intervjuvancev je povedal, da kar se tiče dejavnosti, nekako sam prevzema odgovornost. Če se odloči, da se bo udeležil dejavnosti in zavrnil učenje, ne sme kriviti vzgojiteljev za slabo oceno (»ampak če dobim slabo oceno, niso oni krivi« C43). Namesto tega se lahko odloči, da se bo z njimi učil (»lahko pa ostanem tuki z njimi, z dežurnimi vzgojitli k so, pa se z njimi učim« C44) ter zatem normalno užival svoj prosti čas (»mam pol normalno vse prosti čas pa vse« C45). Ena izmed intervjuvank je povedala, da se v vzgojno-izobraževalnem zavodu prilagajajo šolskim obveznostim (»se pa res prilagajajo šoli, je to na prvem mestu, ni nič kaj bolj pomembno od šole« E54). Zadnji intervjuvanec pa je povedal, da je udeležitev na dejavnosti zelo odvisna od obsega šolskih dejavnosti, ki jih ima (»ja, zdaj če za šolo nimam velik za delat, pol ni problem preskočit tut učne ure al pa nasploh kaj za šolo« H45). V skrajnem primeru se lahko tudi zgodi, da nadoknadi učenje naslednji dan (»če pa si bolj problematičen za šolo, pol pa se moreš drugi dan ekstra učit« H46).

Zadnje vprašanja iz tega sklopa se je navezovalo na vpliv bivanja v vzgojno-izobraževalnem zavodu na učni uspeh mladostnikov in mladostnic. Pet izmed vseh intervjuvanih je povedalo, da so pred bivanjem v vzgojno-izobraževalnem zavodu imeli slabše ocene (»tko zdej prej k nism tko zrelo razmišlu, bi mi blo slabš, ker ne bi hodu v šolo« C48; »jaz sem doma pridobival negativne ocene, zdaj pa jih kolko tolko še popravljam« Č59; »doma pač sem mel slabše ocene tut zaradi tega, ker sem mel slabšo družbo« D35; »če pa bi bla jaz dve leti al pa tri leta nazaj, pa bi definitivno vplival ja, ker bi mela slabše ocene ziher« E56; »ker jaz sem prej za avtomehanika hodo v Celje, pa sn dvakrat pado letnik, pa ocene so ble katastrofalne« H49). Prav tako so štirje povedali, da imajo zdaj boljši učni uspeh (»ja boljše je kot doma«

Č58; »je pa res, da imam tu zdaj mogoče malo boljše ocene pa uspeh« D36; »zaj kar se ocen tiče, mam zdaj dosti boljše kot pa prej, ko sem bil doma.« G40; »tak da ja, mislim, da mam zdaj dosti boljše ocene, definitivno« H51). Trije so povedali, da zdaj z bivanjem v vzgojno-izobraževalnem zavodu opravljanju svoje šolske obveznosti ter obiskujejo pouk, česar pred tem niso (»po eni strani mi je bolj da sem tuki, ampak samo zaradi šole« C51; »ja jaz, če bi bil doma, ne bi delal šole« G37; »tu pa so mi v eno gušli, pa me spravli do tega, da sem zaj v šoli, pa da jo delam« G38; »tu pa mi je že šola boljša in sem tut zdej večinoma vse uspešno naredo« H50). Dva sta povedala, da imata zdaj dobre ocene v šoli (»ja mi znajo pomagat, pa me motivirat, kako prit do dobre ocene« C46; »zaj pa vse štima glede ocen, mam ful dobre« G39). Eden izmed intervjuvanec je povedal, da ima zdaj v vzgojno-izobraževalnem zavodu oporo pri učenju (»da mi povejo tut, kaj naj delam, kaj naj ne delam, da ne bojo misli, da sem slab« C47), česar prej ni imel in da zato zdaj lahko pridobiva normalne ocene (»zdej pa bi ble tko normalne ocene« C49). Eden je povedal, da ima zdaj večjo motivacijo za učenje (»pač ženejo me bolj k temu« Č60), prav tako pa je pridobil večjo poslušnost (»sej mama me je tudi, ampak mame nisem poslušal« Č61), kar pa je zagotovo povezano z uporabo kazni s strani vzgojiteljev, kadar mladostnik pridobi slabo oceno (»vzgojitelji pa delajo sankcije, pa kazni, če nisem v redu, tak da si nočem tega privoščiti« Č62). Po drugi strani pa štirje izmed intervjuvanih povedali, da ne opazijo nobene spremembe pri ocenah ali učnem uspehu (»učni uspeh je verjetno isti, kot pa bi bil doma« A60, »recimo ne bi ble tko boljše« C50; »mislim, da ne bi blo nekih velikih razlik če bi jaz bil doma« D34; »v ocenah razlike zdaj trenutno ne bi blo« E55; »ampak zdaj itak, če bi me dali domov, no, sej grem domov itak čez en mesec, bi mela iste ocene« E57). Dve izmed intervjuvanih pa sta povedali, da pri sebi opazita slabše ocene ter uspeh (»bi lahko imela boljši učni uspeh, če bi imela več miru« B23; »se mi zdi, da je prejšnji dom, kjer so bli malo bolj zatrti, da sem mela boljši uspeh kot tu« F57; »mogoče zato, ker je tukaj več prostosti, tako je moje mišljenje, pa mam zato slabše ocene.« F58; »se mi zdi, da mi zdaj tukaj ocene kar padajo« F60). Od tega je ena povedala, da na slabše ocene vpliva glasno in moteče okolje (»tu je preveč glasno in je zato moteče« B21), prav tako pa pomanjkanje koncentracije (»se ne morem skoncentrirati« B22), ki je posledica okolja, v katerem biva. Ena izmed intervjuvank je izpostavila tudi to, da se ji zdi, da v vzgojno-izobraževalnem zavodu ni nadzora (»ni nobenega nekega ful vlkega nadzora« F59), kar ima definitivno velik vpliv na ocene ter učni uspeh v šoli.

5. Razprava

Vzgojno-izobraževalni zavodi so namenjeni otrok in mladostnikom, ki se soočajo s čustvenimi ali vedenjskimi motnjami, prihajajo iz socialno šibkejših družin, imajo težave v procesu šolanja in podobno. Najpogostejši vzrok za namestitev mladostnikov v vzgojni zavod je okolje, pri katerem so izpostavljene drugačne norme v družini in med vrstniki, neugodna kombinacija bioloških danosti (kot na primer epilepsija, motena koncentracija ter nemirnost) ter osebnostna struktura otroka (vzgojno zanemarjanje, čustveno prikrajšanje). Vsi ti dejavniki imajo posledice, ki se pokažejo v simptomatiki, zaradi katere so mladostniki primorani oditi v vzgojni zavod (Bogataj in Vec, 1994). Država ustanavlja vzgojne zavode za varstvo in vzgojo mladostnikov, ki so vzgojno ogroženi in zanemarjeni v razvoju, prav tako pa so trajno ali začasno brez družinskega varstva. V zavodu skrbijo za njihovo vzgojo, socializacijo, nudijo jim oskrbo in varstvo ter jih pripravljajo na samostojno življenje, s šolskimi programi in programi poklicnega izobraževanja. Prizadevanja so usmerjena k emancipaciji in osebnostni ter socialni integraciji mladostnikov (Skalar, 1995). Velikokrat pa se mladostniki ne počutijo varni v takšnem okolju. Iz rezultatov opravljenih intervjujev, sem ugotovila, da oddaja in sprejem v vzgojno-izobraževalni zavod mladostnikom predstavlja samotno in drugačno okolje, v katerem se znajdejo. Mladostniki so navajali občutke, kot so strah, sram in žalost, pri čemer je bil velik delež povezan z nepoznavanjem ljudi, s katerimi so naenkrat morali stopiti v stik in sobivanje. S tem se strinja tudi Balažič (2021), ki pravi, da napotitev otroka v vzgojni zavod predstavlja mladostnikom strah pred neznanim, poleg vsega pa je še vedno prisotno mišljenje, da je to sramota za družino, za otroka oziroma mladostnika pa kazen. Oddaja v vzgojno-izobraževalni zavod za vsakega posameznika pomeni spremembo okolja, pri čemer zapusti svojo matično družino ter prijatelje in se poda na pot grajenja novih odnosov. Pri tem se mladostniki na začetku svoje poti v zavodu odločijo distancirati se od preostalih in se na tak način navajajo na novo okolje. Mladostniki navajajo, da so ob sprejemu v vzgojno-izobraževalni zavod začeli graditi odnos s preostalimi sostanovalci, prav tako pa s tam zaposlenimi vzgojitelji ter strokovnimi delavci. Zagotovo je to imelo bistven vpliv na spoprijemanje s sprejemom v vzgojno-izobraževalni zavod, ki je ob dobrih odnosih ter sklepanju prijateljstev bilo veliko lažje. Tudi Kranjčan (2006, str. 7) navaja, da je zavod prostor intenzivnih medosebnih odnosov, med pedagoškimi delavci in mladostniki, ki se na ravni stroke uveljavljajo prek diskurzov socialne integracije, inkluzije, normalizacije,

decentralizacije in deinstitutionalizacije. Z vzpostavljanjem stikov s preostalimi so se tudi občutki mladostnikov spreminjali. Nekateri so izpostavili, da so se ob sprejemu v vzgojno-izobraževalni zavod pozneje počutili sprejete in razumljene, prav tako so svoje bivanje tam sprejeli in poskušali iz tega največ pridobiti. S tem se strinja tudi Lantieri (kot navedeno v Skalar, 2000, str. 159), ki pravi, da so zavodi za vedenjsko in čustveno motene mladostnike, ali kot pravimo za mladostnike s težavami v socialni integraciji, zadnja javna ustanova, ki jih poskuša naučiti veščin in jim daje napotke za življenje, preden se ti mladostniki znajdejo v zaporu.

Vzgojno-izobraževalni zavodi kot institucija, prinašajo s seboj pozitivne in negativne vidike bivanja v njih. Mladostniki so mnenja, da je ena izmed najbolj pozitivnih stvari, ki jih pridobijo v zavodu pomoč, pri čemer pa izstopa učna pomoč s strani vzgojiteljev ter preostalih strokovnih delavcev. Prav tako kot pozitivno navajajo stike s preostalimi sostanovalci v vzgojno-izobraževalnem zavodu. V zavodu mladostniki dobijo občutek zaupanja ter podpore, česar v svojih matičnih družinah niso imeli. Tudi Munro in Stein (2008) sta mnenja, da lahko bivanje v zavodu predstavlja pozitivno izkušnjo, kadar so izpolnjeni pogoji, kot so stabilna ter varna namestitve, okolje, v katerem se mladostniki izobražujejo mora biti podporno, svojo identiteto pa morajo graditi na občutku pripadnosti ter povezanosti. Prav tako Stein (2008) trdi, da je pozitivna stran bivanja v zavodu povezovanje mladostnikov ter vzgojiteljev in prepletanje globlje vezi pri tistih, med katerimi le-ta temelji na stabilnosti in toplini. S tem se strinja tudi Skalar (2000), ki pravi, da imajo zavodi preventivno vlogo, saj mladostniki v zavodu dobijo zatočišče, ki nimajo v lastni družini. Med njimi so tudi tisti, ki so v nevarnem stanju, da zaidejo na kriva pota, tisti, ki so ogrožajoči ali ogroženi v avtohtonem socialnem okolju. Kot pozitivno mladostniki prav tako navajajo strukturo ter pravila, ki veljajo v vzgojno-izobraževalnem zavodu. Dan je organiziran od jutra do večera, pri čemer obvelja struktura, ki narekuje mladostnikom potek dneva ter dejavnosti, ki se bodo v sklopu tega odvijale. Mladostniki pa sicer navajajo veliko več negativnih strani vzgojno-izobraževalnega zavoda. Nekatere izmed teh so, da se mladostniki naenkrat znajdejo v novem okolju, ki ni dom. Pogrešajo svoje družine in prijatelje in se naenkrat znajdejo v okolju, kjer je ogromno ljudi, ki so glasni ter občasno tudi nasilni. Tudi Bonhöffer (kot navedeno v Krajncan, 2006) pravi, da zavod pomeni totalen poseg v življenje otrok in mladostnikov, saj se nenadoma znajdejo v novem okolju, katerega skupnost v zavodu ni določena s prostovoljno udeležbo. Kot negativno stran nekateri navajajo odnos, ki ga imajo z vzgojitelji ter vzgojitelje

opredeljujejo kot tečne posameznike, ki postavljajo pravila, s katerimi se mladostniki ne strinjajo. Mladostniki omenjajo tudi uporabo prepovedanih substanc ter pojav verbalnega in fizičnega nasilja, do katerega prihaja v vzgojno- izobraževalnem zavodu. Zaradi tega velikokrat pride tudi do prisotnosti policije, ki mora posegati med obračunavanje mladostnikov. Tudi Skalar (2000) je podobnega mnenja, saj pravi, da so očitki na račun zavodov tudi ti, da v njih prihaja do več izgrediv. Pravi, da mladostniki iz zavodov begajo in so potencialna nevarnost za lokalno in širšo družbeno skupnost. V vzgojnih zavodih naj bi se razraščala narkomanija, ki je vzgojitelji ne morejo zavreti ali preprečiti (Skalar, 2000). Ena izmed stvari, ki jo mladostniki omenjajo, je tudi pomanjkanje prostega časa in pa premajhna uporaba mobilnih telefonov.

Za uspešno delovanje vzgojno-izobraževalnega zavoda ter bivanje mladostnikov v njih, je pomemben odnos med mladostniki in zaposlenimi. Ko sem raziskovala, kakšen odnos imajo mladostniki z zaposlenimi v zavodu, jih je večina povedala, da imajo dober odnos. Mladostniki so bili mnenja, da večina vzgojiteljev ter strokovnih delavcev opravlja svoje delo zelo dobro. V veliki meri so pohvalili odnos socialne delavke ter psihologinje, ko pa je prišlo do odnosa vzgojiteljev, so bila mnenja različna. Nekateri so povedali, da nimajo pripomb, spet drugi pa so bili mnenja, da vzgojitelji velikokrat ne pomislijo na notranje probleme mladostnikov, da njihove lastnosti in znanje niso primerni za opravljanje takšnega poklica ter da se velikokrat opirajo na svoje lastno počutje, ki ga pozneje prenašajo na delovni odnos z mladostniki. O tem govorita tudi Friedländer in Pfaffenberger (1970), ki povesta, da lahko osebne izkušnje lahko predstavljajo motnje v odnosu med vzgojitelji in mladostniki. Pri tem vzgojitelji pretirano subjektivno doživljajo otrokovo problemsko ozadje. Zelo pomembna je samokontrola, da se zavedajo svojih reakcij ter osebnih impulzov. Naloga strokovnih delavcev je, da raziščejo svoja pozitivna in negativna čustva ter predsodke, jih verbalizirajo in s pomočjo supervizij ter intervizij poskrbijo za nemoteno delo. Na tej točki bi omenila, kaj navaja Verbič (2019), in sicer da vzgojitelji morajo biti strokovni delavci in njihova izobrazba socialnopedagoška oziroma dopolnjena z izobraževalnim programom izpopolnjevanja za izvajanje socialnopedagoške pomoči otrokom in mladostnikom s čustvenimi in vedenjskimi motnjami. Mladostniki so imeli deljeno mnenje, ko pride do podpore strokovnih delavcev, ki so je deležni. Nekateri so povedali, da so pri svojem bivanju v vzgojno-izobraževalnem zavodu deležni celovite podpore ter da nimajo pripomb. Spet drugi so bili mnenja, da je podpora vzgojiteljev odvisna od tega, kako se oni sami obnašajo ter da ne temelji na

vrednotah, ki bi jih imeli vzgojitelji sami. Mladostniki so povedali, da vzgojitelji ravna neprimerno s tem, ko dajejo kazni ter da se jim to ne zdi prav. Prav tako se jim zdi sporno, da vzgojitelji svoj poklic opravljajo na strog način, pri katerem sledijo nekim svojim pravilom ter ne uporabljajo tehnik ravnanja, za katere so se izučili. Velikokrat pride tudi do deljenja kazni, kričanja ter groženj. S tem se Flaker (2003, kot navedeno v Kobolt in Rapuš Pavel, 2007) ne strinja. Avtor je mnenja, da je odnos med vzgojiteljem in mladostnikom temelj za delovanje procesa pomoči ter interveniranja. Odnos se začne oblikovati ob nastanitvi posameznika v vzgojni zavod ter se razvija tekom bivanja mladostnika v vzgojnem zavodu. V zadnjih letih prihaja v ospredje odnos s sodelovanjem in soustvarjanjem. Pri takšnem odnosu dobi mladostnik sporočilo, da ima moč in znanje, da skupaj z vzgojiteljem oblikuje proces pomoči, ki je njemu pisan na kožo. Pomembno je, da se izhaja iz otrokovih močnih področij in da se deluje v sedanjosti ter s ciljem izboljšanja neke situacije. To stališče zagovarjajo tudi avtorice Čaćinović Vogrinčič, Kobal, Mešl in Možina (2011), ki so mnenja, da bi vzgojitelji morali s svojo energijo, osebnostjo ter načinom pristopa močno vplivati na kakovost odnosa. Pomembno pri tem je, da se vzgojitelji trudijo omogočiti klimo, kjer skupaj z mladostnikom sodelujejo pri oblikovanju odnosa, v mladostniku pa vzbujajo občutke moči, zaupanja, spoštovanja, še posebej tudi zato, ker so mladostniki v vzgojno-izobraževalnih zavodih zelo ranljive skupine. Tudi Nastran Ule (2000, str. 26–28) pravi, da mladost postavlja posameznike v obdobje ranljivosti. Socialna ranljivost mladih je predvsem posledica učinkov dejavnikov odraščanja, ki delujejo ogrožajoče. Izraz socialna ranljivost so uvedli belgijski raziskovalci Van Kerekvoorde, Walgrave in Vettenbung. S tem so označili posameznike, ki so izpostavljeni nadzoru ter sankcijam družbenih institucij. Ranljivost posameznika se nanaša na vsakdanje in družbeno okolje posameznika ter ni samo negativen pojav. Zaradi ranljivosti mladostnikov se ti velikokrat znajdejo v situacijah, ki jim predstavljajo stres. Mladostniki so povedali, da je v veliki meri glavni vzrok za nastanek stresa šola ter stvari, ki so z njo povezane, torej pridobivanje slabih ocen v šoli ter učenje. Tudi Dernovšek (2006, str. 14) pravi, da so najpogostejši vir stresa pri mladostnikih šolske zahteve, selitev ali menjava šole ter nesoglasja z učitelji. Kot druge razloge za prisotnost stresa so navedli bivanje v vzgojno-izobraževalnem zavodu ter bivanje na več mestih hkrati (torej selitev iz vzgojno-izobraževalnega zavoda nazaj domov), prepiri s prijatelji ali prijateljicami, glasnost drugih stanovalcev. Vsak posameznik se na svoj način sooča s stresnimi situacijami ter jih tudi rešuje. Mladostniki so povedali, da se v večini primerov izolirajo od situacije in se zaprejo v

sobo ter poskušajo nekako potihniti. Veliko jih je tudi omenilo, da jim pomaga, če se imajo z nekom možnost pogovoriti. Pri tem so omenili, da jim najbolj pomagajo pogovori z domačimi oziroma družino ali pa prijatelji. Omenjeni so bili tudi vzgojitelji, na katere se obrnejo določeni mladostniki, kadar potrebujejo podporo. Ule (2008, str. 110) navaja tri različne izvore pomoči, kadar pride do obvladovanja stresnih situacij. Avtorica pove, da je prvi izvor socialna pomoč, pri kateri izpostavi socialno mrežo kot oporo posamezniku v krizah (tukaj se tudi avtorica opre na prijatelje, družino in sosedo); drugi izvor pomoči prihaja iz psihološke strani, pri čemer so pomembne psihološke lastnosti, na katere se posameznik opre v kriznih situacijah (samospoštovanje, odsotnost samopodcenjevanja ter občutek, da lahko upravljamo svoje življenje) in kot zadnji izvor navaja individualno premagovanje težav, pri čemer avtorica izpostavi načine vedenje, zaznavanje ter mišljenja, ki se jih posamezniki naučijo iz različnih življenjskih preizkušenj. Pri tem so mladostniki povedali, da jim pri premagovanju stresu pomagajo tudi fizične aktivnosti, kot so sprehodi ali drugo ukvarjanje s športom, prav tako pa so izpostavili poslušanje glasbe, ob kateri se lahko umirijo in sprostijo.

Zelo pomemben vidik nasploh, prav tako pa za mladostnike v vzgojno-izobraževalnem zavodu, je izobrazba in proces šolanja. Šola sama po sebi pomeni prvi stik s formalno avtoriteto, z državno institucijo, s sistemom ter z ustanovo, ki mladim več let kroji življenjsko usodo (Ule, 2000). Vloga šole je pomembna zato, ker prevzema zelo velik delež pri socializaciji mladih, prevzela pa je tudi prevladujočo nadzorno in vzgojno funkcijo nad odraščajočimi posamezniki (Ule, 1996, str. 10). Šola pa ima poleg izobraževanja tudi pomembno vzgojno funkcijo, saj v šoli, poleg izobraževanja, učenci zadovoljujejo tudi družbene potrebe, kot so pripadnost, sprejetost ter emocionalne vezi (Kraševac-Ravnikova, 1999, kot navedeno v Kranjčan, 2006). Učenje, kot proces pridobivanja novih znanj in spoznanj, razvija kritično mišljenje, ki lahko pripomore k uvidu narave osebnih težav, k spremembam vedenja in hitrejšemu osebnostnemu razvoju. Zavodska oblika obravnavanja otrok in mladostnikov, s čustvenimi in vedenjskimi težavami je že sama po sebi vir različnih oblik učenja, kot je obvezno in strokovno vodeno osnovno ali poklicno izobraževanje, izobraženi vzgojitelji, zagotovljeni materialni in organizacijski pogoji številnih neformalnih oblik izobraževanja. Izobrazba je izjemnega pomena, saj pripomore k osamosvojitvi mladostnikov, pridobitvi poklica in ustvarjanju svojega življenja po odpustu iz vzgojnega zavoda. Bivanje v vzgojno-izobraževalnem zavodu in proces šolanja s seboj zagotovo prineseta določene prilagoditve. Mladostniki so povedali, da jim pri uspešnem procesu šolanja

in pridobivanja želene izobrazbe v veliki meri pomagajo vzgojitelji. Ti jim stojijo ob strani in jim nudijo podporo, pri kateri izstopa nudenje učne pomoči, pomoč pri organiziranju, sodelovanje s profesorji oziroma šolo ter v prvi vrsti samo vpisovanje in svetovanje pri vpisu v šolo. Iz intervjujev je bilo razvidno, da šola predstavlja prioriteto mesto v življenjih posameznikov, tako iz njihove strani, kot iz strani strokovnih delavcev zaposlenih v vzgojno izobraževalnem zavodu. Ti se trudijo, da je mladostnikom omogočeno nemoteno delo in da imajo na voljo vse potrebne stvari za uspešno opravljanje šolskega dela. Vzgojitelji so v rednem stiku z zaposlenimi na šoli, zato je sprotno sodelovanje izjemnega pomena. Mladostniki sami po sebi sicer niso omenili sošolcev in sošolk ter pripisali posebnega pomena obiskovanju šole izven vzgojno-izobraževalnega zavoda, vendar bi rada izpostavila argumente, ki jih navaja Tonkovič, ko pride do pomena vzgojno-izobraževalne integracije. Tonkovič (1982, kot navedeno v Krajncan, 2006) navaja šest argumentov, s katerimi podpre svoje mnenje o pomembnosti te integracije. Avtor pove, da je redna šola normalnejša od specialne, saj mladostnikom omogoča, da se družijo s preostalimi mladostniki iz soseščine. Redna šola je podvržena dinamiki vsakdana ter aktualnim družbenim gibanjem, v rednih šolah mladostniki niso tako stigmatizirani ter da ima šolska integracija pozitivne učinke na socialno okolje, saj sprejema različnost in menja socialno klimo. Tukaj tudi Krajncan (2006) doda, da vzgojno- izobraževalni zavodi veljajo za posredno obliko socialne integracije, saj so mladostniki izločeni iz domačega okolja in jim je s posebnimi metodami omogočena socialna (re)integracija. Bivanje v vzgojno-izobraževalnem zavodu mladostniki s procesom šolanja povezujejo na različne načine. Če se osredotočim na učni uspeh, so mnenja mladostnikov zelo zanimiva, prav tako kot tudi mnenja avtorjev v literaturi. Če najprej povzamem Dalfertha (1982, str. 51, kot navedeno v Krajncan, 2006), ki pravi, da je izobraževanje v vzgojno-izobraževalnih zavodih zelo skromno ter da ponuja zelo ozek spekter možnih poklicev. Avtor prav tako navaja, da je treba izboljšati poklicno in šolsko izobraževanje v vzgojnih zavodih, saj je za uspešno socializacijo v vzgojnih zavodih potrebno uspešno opravljanje šolskih obveznosti. Prav šolski neuspeh je bil v veliki večini primerov razlog za namestitev mladostnikov v zavode. Mladostniki pa so podali popolnoma drugačno sliko. Povedali so, da jim je bivanje v vzgojno- izobraževalnem zavodu prineslo več pozitivnih učinkov na učni uspeh kot negativnih. Pričevanja mladostnikov so pokazala, da so pred bivanjem v vzgojno-izobraževalnem zavodu imeli slabše ocene. Ker dobijo zadostno podporo pri učnem procesu, se to pozna pri pridobivanju dobrih ocen ter boljšem učnem uspehu. Mladostniki so pridobili

večjo motivacijo za učenje, večjo poslušnost ter se naučili samostojnosti, česar pred tem niso poznali. Mladostniki so veseli, saj jim je omogočeno opravljanje ter končanje želene šole. Sicer nekateri mladostniki o šoli še vedno nimajo dobrega mnenja in pravijo, da glasno in moteče okolje vzgojno-izobraževalnem zavodu vpliva na pomanjkanje koncentracije, kar vodi v slabše ocene in učni uspeh.

6. Sklepi

- Oddaja v vzgojno-izobraževalni zavod predstavlja večini mladostnikom spopadanje z neznanim.
- Oddaja v vzgojno-izobraževalni zavod za mladostnike pomeni spremembo okolja, pri kateri je potrebnega veliko navajanja na novo okolje, prav tako pa na ljudi, ki bivajo ter so zaposleni v vzgojno-izobraževalnem zavodu.
- Ob sprejemu v vzgojno-izobraževalni zavod mladostniki občutijo žalost, samoto, strah, živčnost in sram.
- Ob sprejemu v vzgojno-izobraževalni zavod so nekateri mladostniki navedli, da so se počutili sprejete, prav tako so navedli občutek razumevanja in povezanosti.
- Mladostniki so v veliki večini kot pozitivno stran vzgojno-izobraževalnega zavoda navedli učno pomoč, ki jo pridobijo s strani vzgojiteljev, zaposlenih v vzgojno-izobraževalnem zavodu.
- Pozitivno stran jim predstavljajo tudi vzgojitelji sami in vsesplošna pomoč, ki jo od njih dobijo.
- Mladostniki so kot negativno stran vzgojno-izobraževalnega zavoda navedli oddaljenost od bližnjih, torej družine in prijateljev ter pogrešanje le-teh.
- Negativno stran jim predstavlja tudi odnos vzgojiteljev ter ostalih sostanovalcev, pri čemer se velikokrat zgodi, da so sostanovalci preglasni in mladostniki zaradi tega nimajo svojega miru.
- V vzgojno-izobraževalnem zavodu velikokrat pride do pojava verbalnega in fizičnega nasilja, pri čemer vmes poseže tudi policija.
- Mladostniki so povedali, da imajo premalo prostega časa.
- Mladostniki so v večini povedali, da jim stresne situacije prinaša šola, učenje ter pridobivanje slabih ocen.
- Tudi bivanje v vzgojno-izobraževalnem zavodu predstavlja mladostnikom stres, navedli so, da se počutijo kot v zaporu ali kampu in da bivanje tukaj ni niti malo podobno domu.
- Pri spoprijemanju s stresnimi situacijami jih je večina povedala, da se zapre v svojo sobo ter drži distanco od drugih.

- Mladostnikom veliko pomeni stik s prijatelji in družino, na katero se obrnejo v primeru stresnih situacij, nekateri izmed intervjuvanih so povedali, da se obrnejo tudi na vzgojitelje.
- Nekateri mladostniki so navedli, da jim pri spopadanju s stresnimi situacijami pomaga ukvarjanje s športom ali poslušanje glasbe.
- Mladostniki so povedali, da imajo najboljši odnos z zaposleno psihologinjo ter socialno delavko, vendar da je tudi odnos s preostalimi zaposlenimi večinoma dober.
- Nekateri mladostniki so povedali, da vzgojitelji ne uporabljajo pravih tehnik ravnanja pri odnosu z mladostniki, pri tem so navedli, da imajo z vzgojitelji premalo komunikacije z njimi.
- Nekateri mladostniki so povedali, da je podpora s strani strokovnih delavcev v redu ter da pridobijo celovito podporo in da nimajo pripomb.
- Določeni mladostniki pa so povedali, da se jim podpora s strani strokovnih delavcev ne zdi primerna ter je večinoma odvisna od počutja zaposlenih, ki svoje počutje prenašajo na odnos z mladostniki.
- Kot metode dela, ki jih zaposleni uporabljajo pri delu so mladostniki navedli strogost, uporabo kaznovanja, grožnje, kričanje ter uporabo svojih pravil.
- Nekateri mladostniki so kot metode dela zaposlenih navedli, da uporabljajo individualen pristop do vsakega posameznika, pri čemer občasno uporabijo humor, dobro voljo, pogovor ter prijaznost.
- Pri svojem procesu šolanja so mladostniki navedli, da so v vzgojno-izobraževalnem zavodu deležni učne pomoči s strani vzgojiteljev in drugih zaposlenih.
- V vzgojno-izobraževalnem zavodu se prilagajajo učnim obveznostim ter šolo postavljajo na prvo mesto.
- Nekateri mladostniki so opazili, da se je stanje ocen ter učni uspeh izboljšal, odkar bivajo v vzgojno-izobraževalnem zavodu, spet drugi pa navajajo, da pridobivajo slabše ocene, kar povezujejo s pomanjkanjem miru ter glasnostjo preostalih sstanovalecev v zavodu, kar pa doprinese k pomanjkanju koncentracije.

7. Predlogi

- Menim, da bi se moralo dati veliko več pozornosti sprejemu mladostnikov v vzgojno-izobraževalni zavod. Mladostnikom bi se moralo omogočiti mirno okolje, v katerem bi se počutili sprejete in varne ter bi se lahko povezali z ostalimi mladostniki kot tudi z zaposlenimi.
- V vzgojno-izobraževalnem zavodu bi bilo smiselno uvesti več delavnic, na katerih bi se mladostniki družili in imeli več interakcije tudi z zaposlenimi. Zaposleni bi na tak način mladostnikom pokazali, da jim je mar za njihovo mnenje in na tak način bi se ustvaril prostor, kjer bi lahko mladostniki, skupaj z zaposlenimi, premišljevali o morebitnih spremembah in novostih.
- Ker so mladostniki povedali, da je v vzgojno-izobraževalnem zavodu velikokrat preveč hrupa, bi predlagala več skupnih športnih aktivnosti, pri katerih bi imeli mladostniki možnost izkoristiti svoj višek energije in bi na tak način v domu bilo več miru za preostale.
- Uvedla bi ure poslušanja glasbe, saj je veliko mladostnikov povedalo, da s poslušanjem glasbe premagujejo stresne situacije.
- Za tiste, ki bi želeli pri tem sodelovati, bi uvedla bralne ure. S tem bi se mladostniki med seboj družili, prav tako pa gradili na svojem knjižnem, besednem zakladu.
- Zaposlenim v vzgojno-izobraževalnem zavodu bi bilo smiselno omogočiti oziroma uvesti izobraževanja, s katerimi bi bili na tekočem, ko pride do sodelovanja in dela z ranljivimi mladostniki.
- Podporne skupine za zaposlene, pri katerih bi vzgojitelji, kot tudi preostali strokovni delavci, sodelovali med seboj, si delili mnenja, da bi skupaj lahko oblikovali najučinkovitejše načine za sodelovanje z mladostniki.
- Prav tako podporne in terapevtske skupine za mladostnike, kjer bi lahko oni sami izrazili svoje občutke in mnenja brez slabe vesti ali občutkov strahu in sramu.
- Več stika z domačimi, ki bi lahko nudili mladostnikom oporo in pomoč. Tudi mladostniki sami so izrazili, da si želijo več stika z domačimi in družino.
- Delavnice za obvladovanje jeze, na katerih bi mladostniki delali na svojem temperamentu ter odnosu z drugimi.

8. Viri in literatura

Balažic, K. (2021). *Vzgojni zavod Veržej in njegova vloga pri obravnavanju mladoletniške delinkvence* (Diplomsko delo). Fakulteta za varnostne vede: Ljubljana.

Bogataj, B. in Vec, T. (1994). Pregled pojavnosti in nekaterih značilnosti motenj vedenja in osebnosti pred prihodom v vzgojni zavod. *Defektologica Slovenica*, 2(1), 91–101.

Braconnier, A. (2005). *Kako razumeti mladostnika: priročnik za starše otrok, starih od 10 do 25 let*. Tržič: Učila International.

Bučar Ručman, A. (2004). *Nasilje in mladi*. Ljubljana: Salve d. o. o.

Burdian, M. (2020). *Vzgojni stili in otrokova pripravljenost na vstop v šolo* (Diplomsko delo). Pridobljeno 11. 4. 2022 s https://www.famnit.upr.si/files/zakljucna_dela_repo/912

Čačinovič Vogrinčič, G. (2000). Socialno delo z otroki in mladoletniki med pomočjo in prisilo. V A. Šelih (ur.), *Prestopniško in odklonsko vedenje mladih: vzroki, pojavi, odzivanje*. Ljubljana: Bonex.

Čačinovič Vogrinčič, G., Kobal, L., Mešl, N. & Možina, M. (2011). *Vzpostavljanje delovnega odnosa in osebnega stika*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Dernovšek, M. Z., Gorenc, M. & Jeriček, H. (2006). *Ko te stres stres*. Ljubljana: Inštitut za varovanje zdravja Republike Slovenije.

Friedländer, W. & Pfaffenberger, H. (1970). *Osnovna načela in metode socialnega dela*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Glasser, W. (1998). *Teorija izbire*. Radovljica: TOP, Regionalni izobraževalni center.

Jeriček, H. (2007). *Ko učence stres stres in kaj lahko pri tem stori učitelj: priročnik za učitelje in svetovalne delavce*. Ljubljana: Inštitut za varovanje zdravja Republike Slovenije.

Kahan, B. (1994). *Growing up in groups*. London: National Institute for Social Work.

Kobolt, A. in Rapuš Pavel, J. (2007). Osnove interveniranja. V M. Sande, B. Dekleva, A. Kobolt, Š. Razpotnik & D. Zorc Maver (ur.) *Socialna pedagogika: izbrani koncepti stroke*, (str. 87–103). Ljubljana: Pedagoška fakulteta.

Kobolt, A. (2010a). Oblike in pogostost motečega vedenja ter razlogi, ki jih učitelji pripisujejo takemu vedenju. V A. Kobolt (ur.), *Izstopajoče vedenje in pedagoški odzivi*, (str. 115–164). Ljubljana: Pedagoška fakulteta.

Kobolt, A. (2010). Izstopajoče vedenje, šola, družbeni kontekst. V A. Kobolt (ur.), *Izstopajoče vedenje in pedagoški odzivi*, (str. 7–24). Ljubljana: Pedagoška fakulteta.

Krajncan, M. (2006). *Na pragu novega doma: oddaja otrok v vzgojni zavod*. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.

Lisec, M. & Metelko Lisec, T. (2004). Vzpostavljanje programa socialnega treninga: vsebina, načrti in dileme. V G. Meško (ur.), *Preprečevanje kriminalitete: teorija, praksa in dileme* (str. 223–234). Ljubljana: Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti.

Mladinski dom Maribor (b. d.). Pridobljeno 20. 3. 2022 s <https://mladinski-dom-mb.splet.arnes.si/strokovni-center/>

Moran, D. (2007). *Introduction to phenomenology*. Univerza na Primorskem: Univerzitetna knjižnica.

Nastran Ule, M. (2000). Mladi v družbi tveganj in negotovosti. V A. Šelih (ur.), *Prestopniško in odklonsko vedenje mladih – vzroki, pojavi, odzivanje*, (str. 11–32). Ljubljana: Bonex.

Peček Čuk, M. in Lesar, I. (2009). *Moč vzgoje: sodobna vprašanja teorije vzgoje*. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije.

Poštrak, M. (2015). Koncepti socialnega dela z mladimi. *Revija Socialno delo*, 54(5). Pridobljeno 11. 4. 2022 s <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-6I9TMWUA>

Poštrak, M. (2003). Kaj posebnega lahko ponudi socialno delo pri delu z mladimi. *Šolsko svetovalno delo*, 8(3/4), str. 26–33.

Rener, T. (2000). Ranljivost, mladi in zasebno okolje. V M. Ule (ur.), *Socialna ranljivost mladih*, (str. 91–118). Šentilj: Aristej.

Skalar, V. (1980). Položaj otrok in mladostnikov z motnjami vedenja in osebnosti v procesu vzgojno-izobraževalne integracije. *Ptički brez gnezda*, 5(15), str. 12–25.

Skalar, V. (1995). *Okvirni vzgojni program za delo v vzgojnih zavodih, stanovanjskih skupinah, mladinskih domovih in prevzgojnem domu*. Ljubljana: zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Skalar, V. (1998). Vzgojne ustanove na prehodu v postindustrijsko družbo. *Socialna pedagogika*, 2(2), str. 5–17.

Skalar, V. (2000). Vzgojni zavodi v funkciji preprečevanja delinkventnosti in disocialnosti pri otrocih in mladostnikih. V A. Šelih (ur.), *Prestopniško in odklonsko vedenje mladih* (str. 151–164). Ljubljana: Bonex založba.

Stein, M. (2008). Transitions from care to adulthood: Messages from Research from Policy and Practice. V Stein, Mike in Munro, Emily R. (ur.), *Young Peoples's Transitions from Care to Adulthood. International Research and Practice*. London and Philadelphia: Jessica Kingsley Publishers.

Škoflek, I. (1991). Teoretične predpostavke in stvarnost zavodske (pre)vzgoje. V M. Ule (ur.), *Drugačni otroci in mladostniki – drugačne metode*, (str. 33–59). Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Šoln Vrbinc, P., Jakič Brezočnik, M. in Švalj, K. (2016). *Vzgojni zavodi: izhodišča za sistemsko ureditev in pilotni projekt*. Ljubljana: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport. Pridobljeno 17. 3. 2022 s https://www.gov.si/assets/ministrstva/MIZS/Dokumenti/Izobrazevanje-otrok-s-posebnimi-potrebami/5439459f99/Vzgojni_zavodi.pdf

Tomori, M. (1999). Družina in duševno zdravje otrok. V E. Kraševac Ravnik (ur.), *Varovanje duševnega zdravja otrok in mladostnikov*, (str. 150–155). Ljubljana: Inštitut za varovanje zdravja Republike Slovenije, Kolaborativni center Svetovne zdravstvene organizacije za duševno zdravje otrok pri Svetovalnem centru za otroke, mladostnike in starše.

- Tomori, M. (2000). Psihosocialni dejavniki pri mladoletniškem prestopništvu. V A. Šelih (ur.), *Prestopniško in odklonsko vedenje mladih: vzroki, pojavi, odzivanje*, (str. 89–112). Ljubljana: Bonex.
- Turk, T. (2018). *Travma in stres*. Pridobljeno 24. 5. 2022 s <https://tinaturk.si/travma/>
- Ule, M. (1995). Mladost je, mladost je... V A. Pogačnik (ur.), *Prihodnost mladine* (str. 13–31). Ljubljana: DZS in Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad Republike Slovenije za mladino.
- Ule, M. (1996). *Mladina v devetdesetih – Analiza stanja v Sloveniji*. Zbirka forum 5. Ljubljana: znanstveno in publicistično središče, Ministrstvo za šolstvo in šport Republike Slovenije, Urad Republike Slovenije za mladino.
- Ule, M. (2000). Mladi v družbi novih tveganj in negotovosti. V Ule, Renner, Tivadar, Mencin Čeppek (ur.), *Socialna ranljivost mladih*. Šentilj: Aristej.
- Ule, M. in Kuhar, M. (2002). Sodobna mladina: izziv sprememb. V U. Kuhar, T. Renner, V. Mihelj, M. Mencin Čeppek, B. Tivadar, M. Kuhar, T. Kamin & J. Štebe. *Mladina 2000: Slovenska mladina na prehodu v tretje tisočletje* (str. 9–38). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport, Urad Republike Slovenije za mladino. Maribor: Aristej.
- Ule, M. (2008). *Za vedno mladi? Socialna psihologija odraščanja*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Verbič, L. (2013). *Vzgojni stili in odnosi v družini* (Diplomsko delo). Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Verbič, L. (2019). *Metodični izzivi vzgojiteljev vzgojnih zavodov* (Magistrsko delo). Ljubljana: Pedagoška fakulteta.
- Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami* (ZUOPP-1). (2011). Ur. l. RS 58/2011.
- Zavod Republike Slovenije za šolstvo. (2006). Pridobljeno 17. 3. 2022 s <https://www.zrss.si/>
- Zavod Republike Slovenije za šolstvo. (2015). *Kriteriji za opredelitev vrste in stopnje primanjkljajev, ovir oz. motenj otrok s posebnimi potrebami*. Pridobljeno 28. 3. 2022 s <https://www.zrss.si/pdf/Kriteriji-motenj-otrok-s-posebnimi-potrebami.pdf>

Zeltser, F. (2021). *A psychologist shares the 4 styles of parenting—and the type that researchers say is the most successful*. Pridobljeno 4. 5. 2022 s <https://www.cnn.com/2021/06/29/child-psychologist-explains-4-types-of-parenting-and-how-to-tell-which-is-right-for-you.html>.

Zupančič, M. in Justin, J. (1991). *Otrok, pravila, vrednote: otrokov moralni in socialni razvoj*. Radovljica: Didakta.

Žagar, D. (2012). *Drugačni učenci*. Ljubljana: Filozofska fakulteta.

9. Priloge

Priloga 1: Smernice za intervjuje

VZGOJNI ZAVOD

1. Kako se spominjate prvega dne, ko ste prišli v zavod?
2. Kako ste se počutili ob sprejemu v vzgojni zavod?
3. Kaj so za vas pozitivne in kaj negativne strani bivanja v vzgojnem zavodu?
4. Na kakšen način oziroma ali bi spremenili delovanje zavoda, da bi bilo vam ljubše in bližje vašim željam?

STRES

5. Kdaj se soočate s stresnimi situacijami v zavodu?
6. Na kakšen način se spoprijemate s stresnimi situacijami?
7. Kaj vam predstavlja vir moči, ko se počutite pod stresom?

ODNOS MED ZAPOSLENIMI V VZGOJNEM ZAVODU IN MLADOSTNIKI

8. Kako se razumete z zaposlenimi v vzgojnem zavodu? Kako bi opisali vaš odnos?
9. Kakšna je podpora strokovnih delavcev?

10. S katerimi besedami bi opisali metode dela in proces vzgoje, katere ste deležni v vzgojnem zavodu?

11. Katere so pozitivne strani in katere negativne strani sodelovanja z zaposlenimi?

PROCES ŠOLANJA

12. Kakšne pomoči ste deležni pri procesu izobraževanja ter pridobivanju izobrazbe?

13. V kolikšni meri se zavod prilagaja vašim šolskim obveznostim?

14. Kako lahko usklajujete učenje in dejavnosti, ki se izvajajo v programu vzgojnega zavoda? Kakšne so morebitne težave v povezavi s tem?

15. V kolikšni meri bivanje v vzgojnem zavodu vpliva na vaš učni uspeh?

Priloga 2: Odprto kodiranje intervjujev

INTERVJU 1

VZGOJNI ZAVOD

Kako se spominjaš prvega dne, ko si prišel v zavod?

Pač, večinoma sem bla samo v svoji sobi/A1, amm, pol so mi pozneje povedli da /sn zgledla kot piplarka/A2 zato ker /sn se cele dneve učila v sobi/A3 ker /sem bla tak bol zadržana pa sama za sebe/A4. Ja, nič kaj posebnega.

Kako si se počutil ob sprejemu v vzgojni zavod?

Amm, mislim /težko se je blo navadit da maš neka pravila/A5, /da te nekdo tak nadzoruje kot nas vzgojitelji/A6. Z drugimi sn se, /mislim, sej so me sprejeli/A7, /niso pa bli neke navdušeni/A8. /Pač ko novi pride, se poruši neko ravnovesje/A9.

Kaj so zate pozitivne in kaj negativne strani bivanja v vzgojnem zavodu?

Pozitivno je, oziroma da maš neko strukturo je lahko pozitivno/A10, odvisno kak keremu odgovarja, je lahko pozitivno, za mene osebno je negativno to, ker jaz mam svoje navade v kakem vrstnem redu delam stvari in potem /ko morem delat po vrstnem redu vzgojiteljov mi pač na živce gre to/A11. Pozitivno je tudi to, /da urejajo stvari za tebe pa ti ful pomagajo/A12, pa /učna pomoč predvsem je pozitivna/A13.

Na kakšen način oziroma ali bi spremenil delovanje zavoda, da bi bilo tebi ljubše in bližje tvojim željam?

Definitivno bi bilo dobro to, ker pač meni se zdi, da nekateri vzgojitelji, /ker tu smo večinoma z vedenjskimi pa psihološkimi težavami, ampak nekateri vzgojitelji teh težav ne razumejo dobro pa niso poučeni o njih/A14. Tak, da /bi blo dobro, da bi se izobraževali o tem /A15 oziroma da če mam jaz diagnosticirano neko motnjo, da mi nena pol rečejo, eh sej si v redu. To ni prijetno, ko ti nekdo reče, da si v redu, a dejansko maš potrjeno na papirju, da nekaj ni v redu s tabo. Pa jaz sem odraščala v takem, da /me ful motijo povišani glasovi in včasih določeni vzgojitli povišajo glas/A16. Sej to je normalno, ampak če delaš v takem delu, ne moreš ravno na nekoga povišat glas, ko veš, da je občutljiv na to.

STRES

Kdaj se soočaš s stresnimi situacijami v zavodu?

Amm, po navadi ker že pač, /jaz preden pridem sploh v Mladinski dom, sem pod stresom/A17 /ker vem da morem prit nazaj v neko okolje, ko ni domače/A18,/ v kerem boš živel najmanj pet dni, preden greš lahko spet domov/A19 in je to tak, ker ni kot domače okolje, ampak /je tak kot da živiš v nekem kampu, v zaporu/A20 in /ni niti podobno domu/A21. Ker doma tut nimaš po urah, starš ti reče, uči se od tiste do tiste ure, pa se zмениš z njim /tu pa je točno takrat in takrat učenje. In jaz ko sem bolj raztrešena, me včasih to zelo moti/A22.

Na kakšen način se spoprijemaš s stresnimi situacijami?

Amm, ne vem, po navadi /če sem v kaki taki situaciji se večinoma zaprem v svojo sobo/A23 ali pa /grem delat nekaj, kaj mi je prijetno/A24. /Včasih pa tega ne morem/A25 in /sem pol avtomatsko še bolj pod stresom, ker vem, da se tej situaciji ne morem umaknit/A26.

Kaj ti predstavlja vir moči, ko se počutiš pod stresom? Od kod črpaš energijo?

Amm, /največkrat mi pomaga to, da grem na sprehod/A27 ali /pokličem mamo domu/A28. Tak /da delam nekaj, kar je popolnoma z mislimi bek od stresa/A29.

ODNOS MED ZAPOSLENIMI V VZGOJNEM ZAVODU IN MLADOSTNIKI

Kako se razumeš z zaposlenimi v vzgojnem zavodu? Kako bi opisal vaš odnos?

/Socialna delavka pa psihologinja sta tukaj odlični/A30, res sta dobri, pač /po mojem počneta svoje delo tak kot ga moreta/A31 in /nimam pripomb glede njiju/A32. /Vzgojitli so pa tak, pol jih je dobrih pol jih je slabih/A33. /Majo določene lastnosti, ko se mi ne zdijo ravno primerne za vzgojile/A34. Na primer, /da se začnejo dret/A35, take stvari, /da nena pomislijo, da mamo mi notranje probleme/A36.

Kakšna je podpora strokovnih delavcev?

/Večinoma je v redu/A37, /so pa tudi kake posebne pa določene situacije, v katerih ne vejo kak bi odreagirali/A38 ali pa/ pristopijo na neprimeren način/A39. Ker se spomnim v prvem letu, ko sem bla tu sem se dosti rezala pa to in najhujši del tega mi je bil, ker mi je toti vzgojitelj, ko sicer ni moj matičen, /mi je daval kazni/A40 zaradi tega. In to je blo tak, ker že tak al tak se grozno počutiš, pol pa se še krivo počutiš zraven in na primer to, zaj ko razmišljam, ker takrat nisem tak razmišljala o tem, /vem da ni blo prav, da je to naredo/A41.

S katerimi besedami bi opisal metode dela in proces vzgoje, katere si deležen v vzgojnem zavodu?

Večinoma se tak zdi, kot da, amm, ker vem, da ko se učijo za vzgojitelje, majo tiste svoje knjige pa materiale pa vse to, ampak se mi zdi, /da oni bolj sami po sebi ravnaajo, kot pa po tistem, kaj so se naučili/ A42. /Da nena uporabljajo tistih tehnik tolko/A43, ampak da bolj kak jim je ne. Pa dostikrat se jim pozna kakega počutja so, /včasih vidim prvi dan, kaki je vzgojitelj in si že rečem, da bo ta teden zelo tečen, ker se prav pozna/A44.

Katere so pozitivne strani in katere negativne strani sodelovanja z zaposlenimi?

Negativno definitivno to, /da so me silili pa prepričevali v določene stvari/A45, v katerih sem že jaz bla stoprocentno prepričana, da ne bo šlo, potem še to, /da sem si jaz zastavla neke cilje in potem so bli tak, ja sej tega ne moreš naredit/A46. /V bistvu nas nekateri mečejo vse v isti koš dobesedno/A47. Da ne vem, če se jaz nena učim, je druga stvar, kot pa če se nekdo drug ni učil. Ker jaz tudi brez učenja spravim skup za dva, nekdo drug pa ne bo in nekaterim ni jasno, da smo različne osebe ne. Potem/včasih je fajn v mladinskem domu, če mam o kake dejavnosti/A48, ampak to je zelo redko, da mam kaj takega, /drugače je večinoma samo nadležno biti v mladinskem domu/A49.

PROCES ŠOLANJA

Kakšne pomoči si deležna pri procesu izobraževanja ter pridobivanju izobrazbe?

Amm, /prvo so mi pomagali, ko sn se vpisovala naprej v šolo/A50, /pomagajo urejati stvari z profesorji/A51, pač to res ful pomagajo glede šole pa urejajo stvari. /Pa če je kdo v kakih težavah v šoli, če je naredo kaj takega, to ful pomagajo/A52. /Pa učna pomoč je tudi/A53, /pomagajo se nam organizirati če je treba/A54, tak da glede tega kar dobro.

V kolikšni meri se zavod prilagaja tvojim šolskim obveznostim?

/Ja ravno sem mela pred kratkim prakso, pa so me urejali, pač pelali tja, pelali potem nazaj, tak da glede tega tut zelo pomagajo/A55. Pa nekateri vzgojitelji, /ko povemo, da bomo meli prakso, pri delodajalcu povejo, pa pač oni po navadi zrihtajo prakso/A56, da se nena mi tolko mučimo, da najdemo toto delo za prakso.

Kako lahko usklajuješ učenje in dejavnosti, ki se izvajajo v programu vzgojnega zavoda? Kakšne so morebitne težave v povezavi s tem?

Odkvisno, pri komu pa odkvisno kak kdaj. /Jaz po navadi se dogovorim tak, da sem na tisti dejavnosti, ampak da si zvečer potem preberem, pa se učim/A57. Ampak to je vseeno pol tak bolj zvečer, ker smo po navadi pred spanjem vsi prosti, vsi hodijo okoli, drenje je, tak da ni ravno fajni čas za učenje ne.

V kolikšni meri bivanje v vzgojnem zavodu vpliva na tvoj učni uspeh?

Amm, po mojem razn tega, da /če bi bla doma, bi si našla tudi inštruktorja/A58 al pa /bi se sama znašla ne/A59, ampak drugače pa /učni uspeh je verjetno isti, kot pa bi bil doma/A60, če bi bla doma.

INTERVJU 2

VZGOJNI ZAVOD

Kako se spominjaš prvega dne, ko si prišla v zavod?

Amm, /sram me je blo/B1 pa /strah kak bodo odreagirali vsi/B2. Ampak sem mela tu tut brata pa sestre, ampak še vedno me je bilo zelo sram.

Kako si se počutila ob sprejemu v vzgojni zavod?

Ne vem /drugač mi je blo v redu/B3, /sem se ful hitro z njimi razumela pa povezala/B4.

Kaj so zate pozitivne in kaj negativne strani bivanja v vzgojnem zavodu?

/Dobro je to, da mam dobre prijatelje tu/B5, /slabo pa je to, da so vzgojitelji včasih mal tečni/B6.

Na kakšen način oziroma ali bi spremenila delovanje zavoda, da bi bilo tebi ljubše in bližje tvojim željam?

/Da bi lahko meli živali/B7, ker bi se spremenilo vzdušje./ Pa da ne bi bili drugi toliko na telefonih/B8, /da bi se lahko igrali bolj skupaj/B9.

STRES

Kdaj se soočaš s stresnimi situacijami v zavodu?

/Ko dobim slabo oceno v šoli/B10, ker sem jezna potem.

Na kakšen način se spoprijemaš s stresnimi situacijami?

/Spat grem/B11, da se umirim.

Kaj ti predstavlja vir moči, ko se počutiš pod stresom?

Oseba, oziroma/ moje prijatelje/B12.

ODNOS MED ZAPOSLENIMI V VZGOJNEM ZAVODU IN MLADOSTNIKI

Kako se razumeš z zaposlenimi v vzgojnem zavodu? Kako bi opisala vaš odnos?

Amm /dobro se razumem z vsemi/B13.

Kakšna je podpora strokovnih delavcev?

/Včasih dobra, včasih pa zelo slaba/B14.

S katerimi besedami bi opisala metode dela in proces vzgoje, katere si deležna v vzgojnem zavodu?

/Tečni so mi/B15.

Katere so pozitivne strani in katere negativne strani sodelovanja z zaposlenimi?

/Všeč mi je, da počakajo, da najprej mi povemo stvari/B16, potem pa oni, ampak niso to vsi taki.

PROCES ŠOLANJA

Kakšne pomoči si deležna pri procesu izobraževanja ter pridobivanju izobrazbe?

Mmm /pomagajo pri tem, da imamo dobre ocene/B17, pa da /me na treninge lahko peljejo, ker treniram tekvando v šoli/B18.

V kolikšni meri se zavod prilagaja tvojim šolskim obveznostim?

Ja /vedno pomagajo, da naredim za šolo kar morem/B19, če rabim kako pomoč, mi vedno pomagajo.

Kako lahko usklajuješ učenje in dejavnosti, ki se izvajajo v programu vzgojnega zavoda? Kakšne so morebitne težave v povezavi s tem?

Ja večkrat smo že šli kam, vem, da smo šli že v kino pa na drsanje, pa neke lončarske delavnice. Pa jaz grem rada vedno zraven na te delavnice, tak da /če se morem učiti, potem to naredim al pred tem, ko gremo al pa potem, ko pridem nazaj v dom/ B20.

V kolikšni meri bivanje v vzgojnem zavodu vpliva na tvoj učni uspeh?

/Tu je preveč glasno in je zato moteče/B21. /Se ne morem skoncentrirati/B22in /bi lahko imela boljši učni uspeh, če bi imela več miru/B23.

INTERVJU 3

VZGOJNI ZAVOD

Kako se spominjate prvega dne, ko si prišel v zavod?

Pršu sm v skupino, /bil sem gor v sobi sam zase/C1. /Prvo sm se joku/C2, /pol je pršla moja matična do mene pa sm pač šol dol/C3. /In sem se prvi dan skregal z eno Mercedes, ko je bla tuki/C4, aaam, /pa vendar sm se še stepo na hodniku z enimi starejši/C5.

Kako si se počutil ob sprejemu v vzgojni zavod?

/Mislu sm, da so vsi tu neki nesramni pa to, da hočejo men slabo/C6 in sm pol ves čas to mislo pa sm bil za sebe. /Ampak sem pol vidu, da ni to tko./C7

Kaj so zate pozitivne in kaj negativne strani bivanja v vzgojnem zavodu?

/Pozitivne so to, da delam šolo, ker če bi bil doma je ne bi delal, ker se mi ne bi dalo hodt v šolo/C8. /Negativno pa je to, da sem preveč stran od doma/C9. /Pa nimam teh kolegov, ko smo bli mlajši pa smo bli skos skupaj/C10.

Na kakšen način oziroma ali bi spremenil delovanje zavoda, da bi bilo tebi ljubše in bližje tvojim željam?

/Da bi vzgojitli nehal težiti tolk/C11, /da ne bi govoril kdaj mormo it spat/C12. No to govorim vsaj za našo skupino, ker mam različna ta pravila. /Pa, da bi nas več pustil zase na primer/C13, /pa na primer da če bi kdo kaj naredu, da ne bi bli vsi mi v dreku./C14

STRES

Kdaj se soočaš s stresnimi situacijami v zavodu?

/Ko nardim nek problem/C15. /Ko že vem, da me bojo dobil, ker itak vse kar se zgodi mislijo da sem jaz kriv./C16

Na kakšen način se spoprijemaš s stresnimi situacijami?

/V sobi sm/C17, /pa sm mal bolj tih/C18, sem bil tih no vedno ampak pol so vsi zvedl da sm neki naredu, k po navadi nism tih. /In zdaj se obnašam v bistvu tko normalno. /C19 /Če pa se zve, da se je neki nardilo, se delam kot da nč ne vem in še grem spraševati, kdo je kj naredu pa gledam okoli/C20.

Kaj ti predstavlja vir moči, ko se počutiš pod stresom?

/Na primer mama, ker prvo njo pokličem/C21. /Pol pa drugo so v naši skupini te punce, k so itak starejše, pa več vejo, pa so bol v redu pa to/C22. /In mi dajo kake te nasvete, kaj naj nardim, da če me že dobijo, da se opravičim./C23

ODNOS MED ZAPOSLENIMI V VZGOJNEM ZAVODU IN MLADOSTNIKI

Kako se razumeš z zaposlenimi v vzgojnem zavodu? Kako bi opisal vaš odnos?

Aaa /tko mal jih izzivam, mal jim živce pijem/C24. /Drgač pa tko, sej je v redu/C25, mogoče tko koker /kdaj sm tko, da sm jezn na njih/C26.

Kakšna je podpora strokovnih delavcev?

/Ja to ti vse znajo pomagat/C27, na primer /za šolo če slučajno ne vejo, vprašajo koga drugega/C28./ Naša psihologinja je isto ful v redu /C29, pač ful za hece je. /Pa ja vsi so mi tuki v redu/C30, razn ena kuharica je tečna (smeh).

S katerimi besedami bi opisal metode dela in proces vzgoje, katere si deležen v vzgojnem zavodu?

/Meni pride prvo na pamet to, da so glupi./C31

Katere so pozitivne strani in katere negativne strani sodelovanja z zaposlenimi?

/Pozitivno je takrat, ko neki pomagam ko nardim kaj dobrega/C32, /k na primer zastopam mladinski dom/C33. /Pol negativno pa, če nardim kaj slabega, pa se jim lažem./C34

PROCES ŠOLANJA

Kakšne pomoči si deležen pri procesu izobraževanja ter pridobivanju izobrazbe?

/Če se kej zgodi, probajo oni to rešiti nekak, da nebi mel tolko kazni/C35, /da mi oni tu dajo kazen da ne bi še v šoli mel kakšne kazni/C36, pa skor vedno jim rata. /Pol lahk povem, da mam v redu razredničarko/C37 pa /se poznajo z vzgojitli in me ma razredničarka rajši zaradi tega./C38

V kolikšni meri se zavod prilagaja tvojim šolskim obveznostim?

/Ja na primer jaz jim povem, kaj rabim delat, zdej na primer k mam učne ure aaam me vprašajo, o čem mam, jaz jim povem/C39. /Pol mi rečejo, če mam na primer kej za prebrat, kaj lahk oziroma kaj morm upoštevati/C40. In ja, /pol mi oni svetujejo pa mi pomagajo kaj naj napišem, kako bi blo lepš/C41.

Kako lahko usklajuješ učenje in dejavnosti, ki se izvajajo v programu vzgojnega zavoda? Kakšne so morebitne težave v povezavi s tem?

Pač odvisno, /na primer če mam jaz zdej neki, da morm narditi za šolo al pa sem vprašan nek predmet, pol se lohki tko zmenimo da grem jz z njimi/C42. /Ampak če dobim slabo oceno, niso oni krivi/C43. /Lahko pa ostanem tuki z njimi, z dežurnimi vzgojitli k so, pa se z njimi učim/C44 in /mam pol normalno vse prosti čas pa vse/C45.

V kolikšni meri bivanje v vzgojnem zavodu vpliva na tvoj učni uspeh?

/Ja mi znajo pomagati pa me motivirati, kako priti do dobre ocene/C46, amm pa ja /da mi povejo tut, kaj naj delam, kaj naj ne delam, da ne bojo misli da sem slab/C47. /Tko zdej prej k nism tko zrelo razmišljal, bi mi blo slabš, ker ne bi hodil v šolo/C48. /Zdej pa bi ble tko normalne ocene/C49, /recimo ne bi ble tko boljše/C50, zto ker obadva starša delata do petih al pa šestih in bi blo šele ko bi pršla domov delali za šolo, ko sta cela zmatrana pa to. /Po eni strani mi je bolj da sem tuki, ampak samo zaradi šole/C51. /Komi čakam, da končam šolo/C52.

INTERVJU 4

VZGOJNI ZAVOD

Kako se spominjaš prvega dne, ko si prišel v zavod?

/Ja prišu sem januarja 2018/Č1, /pač ko sem prišu se nism počuto dobro no/Č2, /tak kot večina/Č3. /Pol pa sn se iz dneva v dan bolj navajal/Č4, /pol pa mi je že blo kr v redu/Č5. /Prvi dan pa je bil kr hud no/Č6, /nisem poznal nobenga/Č7, /nisem poznal pravil, vzgojiteljev/Č8, /nobenega nisem poznal s kerim bi se lahko družil/Č9. /Je blo kr hudo no/Č10.

Kako si se počutil ob sprejemu v vzgojni zavod?

/Žalost me je prevzela/Č11, /ni mi blo fajn/Č12. /Vedo sem, da bom starše pogrešal pa družino/Č13, /pa prve par vikendov nisem smel domov in ta novica me je tut malo šokirala/Č14.

Kaj so zate pozitivne in kaj negativne strani bivanja v vzgojnem zavodu?

/Pozitivno je da so zdaj ljudje tu v redu,/Č15 /vzgojitelji so mi kar v redu, pa se razumem z njimi/Č16. /Negativno pa je to, da je daleč od moje šole/ Č 17 pa /se morem kar zgodaj vstajat da pridem do šole sploh/ Č 18. /Pa da mam kr pozno pouk in se pozno vračam nazaj v dom/ Č Č 19, potem pa morem neke obveznosti še nardit in /mam zelo malo prostega časa/ Č 20. In to je negativno.

Na kakšen način oziroma ali bi spremenil delovanje zavoda, da bi bilo tebi ljubše in bližje tvojim željam?

/Spremenil bi to kak se gre spat/Č21, jaz bi dal uro malo pozneje, /da bi še mel malo prostega cajta ker ob četrtkih pridem bolj pozno domov./Č22 /Drugo pa mi je iskreno vse v redu /Č23, tut omejitev s telefoni. /Tu bi mogoče spremenil edino to, da bi lahko imeli telefone skos s sabo/Č24, /ampak ne v slabe namene, tolko da bi lahko starše poklicali kdaj bi hotli, al pa da bi lahko napisal sms/Č25.

STRES

Kdaj se soočaš s stresnimi situacijami v zavodu?

/Večinoma šola/Č26 al pa /ko kaj zgubim pa iščem/Č27. /Ker zdaj na več mestih živim, pa se sekiram/Č28, če je to doma pa ne morem takoj pogledat. In potem mi to povzroča stres, /pa šola pa ocene in učenje/Č29.

Na kakšen način se spoprijemaš s stresnimi situacijami?

/Ja če se gre glede šole, da sem stresn, se probam čim bolj učit da sem prepričan da nebo nič hudega/Č30. /Če pa kaj zgubim, pol pa pokličem domov starše/Č31.

Kaj ti predstavlja vir moči, ko se počutiš pod stresom?

Amm /družim se tu pa vse potem pozabim/Č32. /Pač ljudje me nasmejijo/Č33 in /prijatelji moji, s kerimi se dolgo poznamo/Č34 pa /smo že navezani en na drugega/Č35.

ODNOS MED ZAPOSLENIMI V VZGOJNEM ZAVODU IN MLADOSTNIKI

Kako se razumeš z zaposlenimi v vzgojnem zavodu? Kako bi opisal vaš odnos?

/Z vzgojitelji se dobro razumem/Č36, /ne iščem nobenih problemov/Č37. /Če mi kdo kaj reče, to bom naredil in se ne prepiram/Č38. /Svetlana, to je zaposlena psihologinja mi je ful v redu, ker sem se lahko kadarkoli ko sem mel težave z njo pogovoru, pa mi je znala pomagat/Č39 /Zdravstveni tehnik mi je tut v redu, ker se je fajn z njim pogovarjat/Č40.

Kakšna je podpora strokovnih delavcev?

/Zelo dobra bi lahko rekel/Č41.

S katerimi besedami bi opisal metode dela in proces vzgoje, katere si deležen v vzgojnem zavodu?

/Strogost/Č42, /prijaznost pri enih ne pri vseh/Č43 pa /zanesljivost/Č44, /pa da pač recimo pomislijo tudi na hec, da se znajo pohecat/Č45.

Katere so pozitivne strani in katere negativne strani sodelovanja z zaposlenimi?

Edino kaj je negativno je to, /da mi preveč gušijo za šolo, to ne maram/Č46. Edino pri matematiki sem reko da rabim pomoč in /me pol še pri vseh ostalih predmetih preveč nadzorujejo, ki jih zmorem sam/Č47. ker sem že mel od prej neke negativne ocene, ko sem bil na poskusni doma,/ tak da so me pol preveč nadzorovali./Č48 /Pozitivno pa je to, da se da vse z njimi zmenit, samo jaz morem bit v redu/Č49.

PROCES ŠOLANJA

Kakšne pomoči si deležen pri procesu izobraževanja ter pridobivanju izobrazbe?

/Vzgojitelji so pripravljeni pomagat, če že nimajo koga drugega pod okriljem/Č50. Sicer /mamo pa tut mobilno pedagoginjo, ko hodi, tak da če rabim zelo nujno pomoč me pošljejo gor k njej da se učim/Č51, recimo matematiko. /Tak, da sem deležen pomoči/Č52. /Nekateri vzgojitelji znajo, nekateri ne znajo/Č53 in /takrat ko naletim, da mi vzgojitelj ne zna pomagat pa grem gor k pedagoginji./Č54

V kolikšni meri se zavod prilagaja tvojim šolskim obveznostim?

/Recimo, če rabim računalnik za nekaj da naredim, mam dosti računalnikov in mi oni dajo enga, da naredim to vse gor, kaj je treba/Č55. /V bistvu vse kaj rabimo, mam pri roki za učenje/Č56.

Kako lahko usklajuješ učenje in dejavnosti, ki se izvajajo v programu vzgojnega zavoda? Kakšne so morebitne težave v povezavi s tem?

Te dejavnosti /jaz sem se recimo udeleževal drsanja, ki je bilo glih v času učnih ur. Zato sn učne ure al pa obveznosti opravil prej, ker ob sredah hitro prihajam nazaj in potem prej naredim to učenje in grem lahko drsat/Č57. Ker potem se že pozno vračam nazaj v dom in je večerja, pa ostane še samo ena ura do spanja pa sem utrujen in se nebi mogo učiti.

V kolikšni meri bivanje v vzgojnem zavodu vpliva na tvoj učni uspeh?

/Ja boljše je kot doma/Č58. /Jaz sem doma pridobival negativne ocene, zdaj pa jih kolko tolko še popravljam/Č59. /Pač ženejo me bolj k temu/Č60. /Sej mama me je tudi, ampak mame

nisem poslušal/Č61. /Vzgojitelji pa delajo sankcije pa kazni, če nisem v redu, tak da si nočem tega privoščiti/Č62.

INTERVJU 5

VZGOJNI ZAVOD

Kako se spominjaš prvega dne, ko si prišel v zavod?

/Amm ja prvo ko sem pršu mi je blo ful bed, ker sem spremenil okolje pa vse/D1, /bli so starejši ljudje/D2. /Vem, da sem bil bolj zaprt v sobi sam za sebe/D3, da sem se navadil okolja. Pol sm pač se spoznal s Timotejem, ko je v isti skupini ko jst pa sma začela skup okol hodit. /Drugač pa ja je blo v redu, sem se navadil/D4.

Kako si se počutil ob sprejemu v vzgojni zavod?

/Ja pač ne vem, nev em kak bi to reku/D5. Slabo vedenje recimo, da /sem se ful upiral vsemu kaj so mi rekli/D6, ker sem hoto it nazaj v svoje okolje domov. Sej pol se je spremenil vse skupi.

Kaj so zate pozitivne in kaj negativne strani bivanja v vzgojnem zavodu?

/Aam ja bolj kot ne je vse bolj pozitivno/D7. /Vse kar tu delamo, ko dajo pravila to itak vpliva na naše življenje in jaz se s tem strinjam/D8. /Nekih negativnih strani pa ni bi reku./D9

Na kakšen način/ oz. ali bi spremenil delovanje zavoda, da bi bilo tebi ljubše in bližje tvojim željam?

/Mogoče malo več prostega časa to edino/D10, al /pa kakšna urca več telefona/D11. To je to, da bi pa kaj tak spreminjal na splošno pa ni treba.

STRES

Kdaj se soočaš s stresnimi situacijami v zavodu?

Mm recimo, /če neki nardim narobe ne pa sem pol čez vikend tuki/D12, to mi gre malo na živce. To je pač kazn in morem razumet posledice. Pač ja to.

Na kakšen način se spoprijemaš s stresnimi situacijami?

/Pač sprejemem posledice/D13, to prenesem pa grem pol spet naprej no.

Kaj ti predstavlja vir moči, ko se počutiš pod stresom?

/Recimo če se menim s kerim vzgojitelj tak o stvareh/D14, pač če se menim al /pa če sem na telefonu da se menim s prijatli mi tut ful pomaga/D15.

ODNOS MED ZAPOSLENIMI V VZGOJNEM ZAVODU IN MLADOSTNIKI

Kako se razumeš z zaposlenimi v vzgojnem zavodu? Kako bi opisal vaš odnos?

/Ni nekih težav/D16, /včasih se skregamo/D17 pa /grem za sebe pol pa pridem nazaj pa se opravičim, pa povem zakaj je blo tak./D18

Kakšna je podpora strokovnih delavcev?

/Ja odvisno recimo, če hočeš ti pet evrov dvignit za potrebe pa to recimo če si naredo kako bedarijo, pol ne moreš dvignit/D19. /Če pa je vse v redu, pol pa ni problema/D20.

S katerimi besedami bi opisal metode dela in proces vzgoje, katere si deležen v vzgojnem zavodu?

Ja oni najprej /na začetku postopajo tak prijateljsko in zaradi tega jih mi ne upoštevamo najbolj/D21. Pol pa /če nismo pridni pa grejo tak malo bolj na težko in nam dajo kazni/D22.

Katere so pozitivne strani in katere negativne strani sodelovanja z zaposlenimi?

Da recimo, /če mi njih vse ubogamo, nam vse dovolijo/D23, pa pol tut je pač tak, ne vem mormo kaj ubogat, če hočemo da nam dovolijo stvari. /Spremenil pa ne bi nič, mi je vse okej/D24.

PROCES ŠOLANJA

Kakšne pomoči si deležen pri procesu izobraževanja ter pridobivanju izobrazbe?

Ja pač /nudijo mi vso pomoč/D25, /pa tut vedno mi rečejo, da če bom slučajno kaj rabo, da jim naj rečem/D26. /Tak, da ni nobenega problema al pa pritožb glede tega/D27. /Mi vse omogočijo/D28.

V kolikšni meri se zavod prilagaja tvojim šolskim obveznostim?

Ja recimo, /če jaz hodim v šolo bojo oni men pomagat, ko vidijo, da se trudim/D29. /Če pa ne bom hodu v šolo, mi pač ne bojo nudil pomoči/D30/. Pač tak je. /Če mam kaj za šolo nardit, kakšno nalogo si vzamejo čas, pa mi pomagajo./D31

Kako lahko usklajuješ učenje in dejavnosti, ki se izvajajo v programu vzgojnega zavoda? Kakšne so morebitne težave v povezavi s tem?

/Ja včasih če mam kak test, rajš ostanem tle pa se učim/D32, /če pa se je samo tak malo za učiti al pa kaka domača naloga pa prej naredim, pa da lahk grem pol zavr na na dejavnosti.
/D33 Tak je po navadi.

V kolikšni meri bivanje v vzgojnem zavodu vpliva na tvoj uspeh?

Ammm, /mislim da ne bi blo nekih velikih razlik če bi jaz bil doma/D34. Mislim, meni je blo /doma pač sem mel slabše ocene tut zaradi tega ker sem mel slabšo družbo/D35. /Je pa res, da imam tu zdaj mogoče malo boljše ocene pa uspeh./D36

INTERVJU 6

VZGOJNI ZAVOD

Kako se spominjaš prvega dne, ko si prišla v zavod?

/Težek je bil/E1, aam /prišla sem štiri leta nazaj/E2. /Ja je blo zelo težko, ker sem bla čist drugačna kot sem zdej če se prav spomnim/E3. /In ful časa sem rabla, da sem se navadla/E4. Pa blo je tak, /misla sem da bo hujš ker bi mogla najprej iti v en drug dom/E5, tak da je blo v redu. /Jaz sem se hitro sprijaznila s tem/E6, pa zdaj uživam tuki. Ampak ja, na začetku pa je blo slabo. /Ni blo fajn./E7

Kako si se počutila ob sprejemu v vzgojni zavod?

/S strani zaposlenih so bli super in so me sprejeli/E8, čeprav sem ful komunikativna /nisem šla takoj do ostalih mladostnikov/E9, /ampak sem nekaj časa bla zaprta gor v sobi/E10, /nisem hotla jest, vem da sn bla lačna/E11, /ampak potem sem se čez par dni hitro ujela./E12

Kaj so zate pozitivne in kaj negativne strani bivanja v vzgojnem zavodu?

/Pozitivne so definitivno, da maš pomoč glede šole/E13, /kadar kol rabiš ti lahko kdor koli pomaga/E14, /pa pač spodbujajo te tuki, ko kakšne doma mogoče ne/E15. In mislim, da je kar fajn glede tega. /Slabosti so pa to, da nismo doma/E16 /pa da smo zaprti z ostalimi ljudmi/E17, ki jih je treba vikati, čeprav si z njimi 24/7. Ni isto, ni enostavno, ampak mislim, da je več prednosti kot slabosti, če se sprijazniš s tem, da greš v dom.

Na kakšen način oziroma ali bi spremenila delovanje zavoda, da bi bilo tebi ljubše in bližje tvojim željam?

/Meni je ful fajn tuki, tak da jaz nimam dosti za reči prek tega/E18 ker mi je ful fajn tu in na začetku je bilo težko, ker se nisem sprijaznila. Pol pa ko sem se sprijaznila, pa sem zdaj že četrto leto tuki, zaključujem četrti letnik, in pač so mi pomagali pa vem da brez njih ne bi zmogla. Tak da /jaz nebi spreminjala tuki neki/E19. /Sam edino mogoče, da so mal bolj

enakopravni do nas vseh/E20. /Da bi podobno ravnal z vsakim posameznikom glede kazni pa takih stvari/E21.

STRES

Kdaj se soočaš s stresnimi situacijami v zavodu?

/Amm praksa ki jo mam zdej, definitivno./E22 /Pa če glejam na sebe, moje zdravstveno stanje trenutno me zdaj mantra/E23. Pa kaj sem že rekla,... ne vem tak,/ ko se kregam s fantom tuki v domu mi ful preveč stresa nardi/E24. Ker je čist drugačn od mene, sma si čisto drugačna. Jaz sem mirna pa pridna, pa me malo vzgojitli za nek vzor, sploh me ne smatrajo več kot mladostnika. On pa je nekdo, ki je ful mel probleme pa vse in je še zmeraj ful živahn pa se še ni umiril, pa ga morem jaz.

Na kakšen način se spoprijemaš s stresnimi situacijami?

/Čist odvisno, po navadi se jokam/E25 pa /grem v sobo pa se zaprem dokler ne mine/E26. /Al pa grem pa se pogovarjam z vzgojitli/E27, enim lahko zaupam, z nekaterimi pa sploh nisem tko blizu da bi jim lahko zaupala, aa tak da ja, /je pa vedno tuki nekdo, s kerim se lahko pogovarjaš. /E28

Kaj ti predstavlja vir moči, ko se počutiš pod stresom?

/Vzgojitli/E29,al /pa moj fant/E30, ker na njemu tut svoj stres sproščam.

ODNOS MED ZAPOSLENIMI V VZGOJNEM ZAVODU IN MLADOSTNIKI

Kako se razumeš z zaposlenimi v vzgojnem zavodu? Kako bi opisala vaš odnos?

/Super/E31, jaz sem res, pač ne maram govort o sebi tko lepo, ampak /jaz vem da sem priljubljena med vzgojitli, ker sem pridna pa vedno se zanesejo na mene, tak da se res z vsemi razumem./E32 /Meni je na primer ful pomembno, da se vzgojitelj zna pohecat, da se kdaj iz resne situacije preusmeri na boljše/E33, da ni pol tko kot da se je nevem kaj zgodilo. /In eni vzgojitli pač niso taki in pol je malo manj komunikacije med nami/E34. Ker meni je to res ful pomembno, da se nekdo zna pohecat pa ublažit situacijo.

Kakšna je podpora strokovnih delavcev?

/Super je, res./E35 /Ampak je pa tudi res, da recimo ta teden dela vzgojitelj s katerim se jaz ne morem povezati ker ful ni za hece pa to./E36 /In ta teden je tko mal težko, ker pač ne vem h komu bi šla, ker je on edin tukaj, ker njem ures ne morem zaupati/E37. /Ampak drugač pa so res vedno vsi tuki, tak da ni problema./E38

S katerimi besedami bi opisala metode dela in proces vzgoje, katere si deležna v vzgojnem zavodu?

/Ja do mene so vzgojitli res ful prijazni ker sem pridna/E39. /Vedno se lepo pogovarjamo/E40, /mi svetujejo če kaj rabim/E41 al /pa mi nudijo oporo/E42. Vem, pa da z enimi pa niso tako prijazni no. /Velikokrat dajo kakšne kazni/E43 al /pa se derejo na koga./E44 /Tako da znajo bit kr strogi tut no/E45, ampak to samo če kdo pač ni pridn.

Katere so pozitivne strani in katere negativne strani sodelovanja z zaposlenimi?

/Meni je fajn res, meni so res v redu, res nimam nič negativnega za povedat/E46.

PROCES ŠOLANJA

Kakšne pomoči si deležna pri procesu izobraževanja ter pridobivanju izobrazbe?

Ja na začetku sem, /jaz zdaj nisem več oziroma zadnje dve leti več ne rabim pomoči vzgojiteljev/E47. /Vem pa, da na začetku mi je to ful pomagal, vedno ko sem na učnih urah prosila koga za pomoč so bli vedno pripravljeni pomagat učit/E48. Tak da je to ful dost. /Pa tut ena, ko uči na šoli, je redno prihajala sem k nam pa smo se tudi z njo lahko učili/E49. /Tko, da meni je res glede šole so mi ful pomagali/E50, če le hočeš to.

Koliko slišim, si zelo samostojna že pri svojem izobraževalnem procesu, pa res ne potrebuješ dosti pomoči, če prav razumem?

Ja, pač jaz sem že mela možnost iz ven iz doma, štiri leta sem že tukaj in sem se tak navadla, da sploh ne bi zamenjala, res ne.

V kolikšni meri se zavod prilagaja tvojim šolskim obveznostim?

/Ja, prednost se da šoli. Šola jim je na prvem mestu./E51

Kako lahko usklajuješ učenje in dejavnosti, ki se izvajajo v programu vzgojnega zavoda? Kakšne so morebitne težave v povezavi s tem?

Ja pač načeloma mam od petih do pol sedmih učne ure vsak dan. In to je isto v vseh treh skupinah. /Zaj na primer drsanje se je začelo ob pol šestih in pol so mel učne ure prej/E52. /Če pa kerega ni blo ,da je mel šolo do štirih pa se ni mogo učit do šestih, se je pol učil zvečer./E53 /Se pa res prilagajajo šoli, je to na prvem mestu, ni nič kaj bolj pomembno od šole. /E54

V kolikšni meri bivanje v vzgojnem zavodu vpliva na tvoj učni uspeh?

/V ocenah razlike zdaj trenutno nebi blo/E55, /če pa bi bla jaz dve leti al pa tri leta nazaj pa bi definitivno vplival ja, ker bi mela slabše ocene ziher/E56. /Ampak zdaj itak če bi me dali domov, no sej grem domov itak čez en mesec, bi mela iste ocene/E57. Ker vem, kdaj se

morem učit in mi noben ne rabi reči nič. Zato mi tudi tuki ni fajn, ko so točno določene učne ure, ker jaz pa se rada učim bolj zvečer, sama bi si rada naredla urnik no.

INTERVJU 7

VZGOJNI ZAVOD

Kako se spominjaš prvega dne, ko si prišla v zavod?

/Uff meni je blo tak stresno/F1, /ker sem prišla pa pač je bla spet neka sprememba okolja/F2, /ker tukaj so otroci s posebnimi potrebami in je blo nekaj drugega/F3. /Aaa in ravno sem bla z eno punco v sobi/F4, /ki je bla dostikrat na odvajanju zaradi drog in je prišla zadeta v dom in sma se takrat skregale/F5, /začela se je dret name ker ni bla prisebna/F6. /In pol sem ji jaz mirno povedala svojo zgodbo, ker jaz neja rešujem problemov na ta način, nasilje pa to./F7 /Sem ji lepo obrazložila, da jo razumem kak je pa sem ji povedala potem še svojo zgodbo in sma se začele ful pogovarjat kar jo je pomirilo/F8. /Moja zgodba je jo je ful pomirila, je očitno vidla, v tem da ni edina, ki ima problema, ter da ji bom stala ob strani če bo karkoli narobe. /F9

Kako si se počutila ob sprejemu v vzgojni zavod?

/Ostali mladostniki so imeli vseeno neko distanco, oni so se med seboj že prej poznali, mene niso poznali/F10. /Aam, zato je blo tut meni na začetku malo neprijetno se silit v neko družbo/F11, ampak se je s časom tudi to spremenilo. Smo se spoznali med sabo malo bolj. /Kar pa se tiče vzgojitlov pa zaposlenih pa lahko rečem, da so me ful lepo sprejeli/F12.

Kaj so zate pozitivne in kaj negativne strani bivanja v vzgojnem zavodu?

/Negativne so to, ker vseeno so v tem domu malo bolj problematični najstniki pa dostikrat pride do prepirov/F13, /veliko je policije tukaj/F14, ker /so prisotne droge, torej prepovedane substance/F15. To je taka negativna stran vsega skupaj. Ker zaradi tega /pride do nasilja, kletvic in žaljenja/F16. /Dobra plat pa je to, da so vzgojitelji zelo v redu/F17, /ker znajo poslušat/F18, /znajo pomagat/F19. /Če rabim kako pomoč pri učenju, mi zmeraj priskočijo na pomoč/F20, /me tut podpirajo/F21. /Recimo moj matičen vzgojitelj je ful dobra oseba./F22 /Vsi vzgojitelji so mi dobri/F23, ampak on najbolj izstopa tu ven. Mi pomaga za šolo, mi zaupa ful, /nisem dobila nikoli v življenju takega občutka, da mi nekdo zaupa pa da me ima res rad. /F24

Na kakšen način oziroma ali bi spremenila delovanje zavoda, da bi bilo tebi ljubše in bližje tvojim željam?

/Da bi se to rešlo s prepovedanimi substancami, ker se mi zdi da bi blo pol lažje tu živet pa bolj sproščeno vzdušje bi bilo/F25. /Kar pa se ostalega tiče pa je vse v redu/F26. Ne vem, telefone mam dosti časa, potem jih oddamo pa gremo vsi normalno spat. /Ni nobene drame, tak da meni je super./F27

STRES

Kdaj se soočaš s stresnimi situacijami v zavodu?

/Ko se kregajo med sabo/F28, pa /ko pridejo zadeti nazaj v dom/F29. To je ful neprijetno. /Pa mogoče včasih rabiš kaj, pa ne veš kak bi pristopu do te osebe, da se ne bi drl pote nate al pa se med seboj skregajo pa ne veš na ker strani bi bil/F30. /Ne vem al lahko onemu nekaj rečem, al lahko tistemu nekaj rečem/F31. To je tak malo neprijetna situacija.

Na kakšen način se spoprijemaš s stresnimi situacijami?

/Odmaknem se/F32, te pa se oni med tem časom že pogovorijo pa je pol vse v redi.

Kaj ti predstavlja vir moči, ko se počutiš pod stresom?

Zmer ko se tak stresno počutim, /pokličem svojega fanta/F33 al /pa kakšno kolegico/F34. Je pa res, da se zmeraj zaupam najprej svojemu fantu. /Al pa vzamem kakšno knjigo, ker od malega rada berem in se ob tem sprostim/F35. /Pa sej tudi do vzgojitlom grem, ker znajo odreagirat v tisti situaciji pa se znajo pogovarjat s tistimi, ki smo nevtralni/F36.

ODNOS MED ZAPOSLENIMI V VZGOJNEM ZAVODU IN MLADOSTNIKI

Kako se razumeš z zaposlenimi v vzgojnem zavodu? Kako bi opisala vaš odnos?

/S čisto vsemi zelo dobro/F37. Meni majo tudi za eno bolj pridnih in za vzgled. /Tak razumem se z njimi pa imamo zelo dobre odnose. /F38

Kakšna je podpora strokovnih delavcev?

/Zelo velika, to pa vam res lahko priznam./F39

S katerimi besedami bi opisala metode dela in proces vzgoje, katere si deležna v vzgojnem zavodu?

/Oni majo do vsakega od nas neko svoje mišljenje, pa poznajo že vsakega od nas zelo dobro in vejo kak pristopit da vsakega posameznika/F40. /Tak da do vsakega drugače/F41. /Če so nekateri žalostni, vedno pristopijo z dobro voljo/F42, do mene recimo pridejo ful prijazni, ker vejo da nimam nobenim problemov. /Pa se pol pogovorimo/F43, /pa me vprašajo če sem v redu/F44. Dostikrat slišim to vprašanje, ker tega nisem bla prej navajena slišat v življenju, tak da mi to res zelo dosti pomeni.

Katere so pozitivne strani in katere negativne strani sodelovanja z zaposlenimi?

Mogoče bi rekla, /da je negativno to, da za tiste, ko vedo da so malo bolj problematični, da bi se dalo kaj ukrenit glede njih pa nena/F45. /Da ne bi še vsi mi ostali polek trpeli, ker nas tak majo vse za iste/F46. /Čeprav v situaciji, ko se zgodi nasilje, zmeraj takoj odreagirajo pa ne pustijo, da bi se mladi med sabo zmenli pa obračunali/F47. /Ampak vseeno, sej ko enkrat pride mladostnik do tolko prekrškov v domu, gre v en bolj zaprt oddelek, kar se mi zdi smiselno pa v redu /F48.

PROCES ŠOLANJA

Kakšne pomoči si deležna pri procesu izobraževanja ter pridobivanju izobrazbe?

/Meni skos pomagajo za šolo/F49, vedo, da mam visoke cilje v življenju in /me ženejo naprej tut ko obupam že/F50. /Zmeraj mi govorijo, da ne smem obupat, da mam njih, da mi bo dobro šlo/F51. / Dostikrat gredo tut v šolo, če mam s kerimi profesorji težave pa se z njimi pogovorijo pa je pol vse v redu/F52, tak da /mi stojijo ob strani zelo./F53

V kolikšni meri se zavod prilagaja tvojim šolskim obveznostim?

/Odvisno spet od tega, če oni že organizirajo kakšne dejavnosti/F54. Takrat mi je malo zaporno, če morem kaj za šolo nardit. /Ampak večinoma, tak med tednom, ko je šola nimamo nobenih dejavnosti/F55, se pa zgodi tak na čase, da pa je kakšna.

Kako lahko usklajuješ učenje in dejavnosti, ki se izvajajo v programu vzgojnega zavoda? Kakšne so morebitne težave v povezavi s tem?

Ko vem, da rabim čas, da neke naredim in če nas recimo dolgo ni iz nekega izleta /mi opravičijo pa napišejo za šolo, pa pol na primer naslednji dan naredim/F56.

V kolikšni meri bivanje v vzgojnem zavodu vpliva na tvoj učni uspeh?

/Se mi zdi, da je prejšnji dom kjer so bli malo bolj zatrti, da sem mela boljši uspeh kot tu/F57. /Mogoče zato, ker je tukaj več prostosti, tako je moje mišljenje pa mam zato slabše ocene./F58 Sem tudi sama pri sebi to opazla, ker se dosti opazujem. Tak, tu pa je dosti tega da lahko spim kak želim, /ni nobenega nekega ful vlkega nadzora/F59. Sej tisto kaj moreš naredit narediš, ampak tak ni no, ne vem po mojem je malo preveč svobode za vzgojni zavod. /Se mi zdi, da mi zdaj tukaj ocene kar padajo. /F60

INTERVJU 8

VZGOJNI ZAVOD

1. Kako se spominjate prvega dne, ko si prišel v zavod?

Prvega dne se spominjam, /da sem večino časa skoz bil sam v sobi/G1 in tudi cel prvi mesec kaj sem sploh bil tukaj. /Nisem se z nobenim meno/G2, /sem rabo en čas, da sem se navado./G3

Kako si se počutil ob sprejemu v vzgojni zavod?

Moj občutki? Uff ne vem, /prvo se nismo neke menli pa mi je bil bed pač tko žalostn sm bil/G4 pol pa sem nekaj ljudi spoznal, ko smo se že od prej tak malo poznali , pa sem se pol kr z enimi zaštekali. /Z vzgojitli si najprej nisem bil v redi, ker pač neke s šolo problemi. /G5 /Drugače pa tak sram me je blo ful da sem sem prišo/G6 pa /strah kak sploh bo to potekalo vse skup./G7

Kaj so zate pozitivne in kaj negativne strani bivanja v vzgojnem zavodu?

Negativne recimo to, /da staršev ne morem skoz videt, da se lahko vidimo samo za vikende in počitnice/G8. /Pa telefone, da jih mam ful malo to je tut negativno/G9. Ker jih mam recimo zjutraj, jaz ga recimo ne dobim. Jaz ga mam od dveh pa do štirih, pol pa se morem it učit. Malo ga še dobim pol zvečer pred spanjem. /Okej pa je to,ko se družim z ljudmi./G10 /Pa ful so mi pomagali vzgojitli s šolo, da sem se zbral pa da mi gre boljše/G11.

Na kakšen način oziroma ali bi spremenil delovanje zavoda, da bi bilo tebi ljubše in bližje tvojim željam?

/Iskreno ne bi ga niti spremenil/G12, ker ne vem, jaz mislim da bi ga grozno spremeno, če bi ga probal. /Ker jaz bi vsem dal telefone za celi dan. To po mojem./G13 /Aja, mogoče bi še to naredo da vzgojitli ne bi bli tak tečni./G14

STRES

Kdaj se soočaš s stresnimi situacijami v zavodu?

Tukaj tak recimo ko pač, /ne vem jaz mam večinoma probleme s šolo/G15. /In ko se drugi derejo pa razbijajo mi gre tak fejst za živce, se začnem pajtlat pa ne vem, kaj vse/G16. /Tak da večino stresa mi predstavlja šola/G17.

Na kakšen način se spoprijemaš s stresnimi situacijami?

/To kaj pač rad počnem, na primer nogomet al pa košarko grem špilat na igrišče/G18 da se sprostim.

Kaj ti predstavlja vir moči, ko se počutiš pod stresom?

Nevem, neja mi tak pomaga da bi se z nekom pogovarjal. Ne vem /bolj mi recimo šport predstavlja nekaj takega, da se pomirim./G19

ODNOS MED ZAPOSLENIMI V VZGOJNEM ZAVODU IN MLADOSTNIKI

Kako se razumeš z zaposlenimi v vzgojnem zavodu? Kako bi opisal vaš odnos?

/Socialna delavka mi je že dostikrat pomagala, ko sn bil taki pod stresom/G20. Z vzgojitelji se prvo nisem razumel, ker pač nisem razumel niti teh pravil pa nič. Pol pa sem se sprijazno s tem in so tut pravila postala normalna. /Zaj pa smo si v redu z vzgojitelji, bi lahko reko da mam dober odnos./G21/Včasih se skregamo, samo sej to se mi zdi normalno/G22.

Kakšna je podpora strokovnih delavcev?

/Pač ko rabiš vprašat in ti oni pomagajo/G23, kak ti pač lahk večinokrat.

S katerimi besedami bi opisal metode dela in proces vzgoje, katere si deležen v vzgojnem zavodu?

/Njihova najljubša metoda je grožnja/G24, da ne bomo meli telefona ali pa da ne bomo meli vikenda in večinoma to uporabijo ja. Al pa da ne bomo smeli it ven. /Pa pač strogi so/G25.

Katere so pozitivne strani in katere negativne strani sodelovanja z zaposlenimi?

Pač ko sem prišo sem 2018 se nisem razumel z njimi, smo se ful kregali. Samo pol pa mi je to nekak ni blo v redu, da smo se kregali. /Pa pol po eni strani mi ni blo v redu, kak so grozili s tem, da nem mel telefona/G26, /po drugi strani pa mi je blo v redu, ker sem vedo, da ne smem delat določenih stvari, da lahko mam telefon pa da lahko grem domu/G27. /Pozitivno bi še lahko reko, da je to ko mi pomagajo za šolo/G28 pa /če rabim kaj mi dajo kake nasvete/G29.

PROCES ŠOLANJA

Kakšne pomoči si deležen pri procesu izobraževanja ter pridobivanju izobrazbe?

/Pač po mojem da recimo mi pomagajo da me gušijo, da lahko delam šolo/G30. Ker jaz se sam nikoli nebo spravo delat za šolo. /Oni pač pomagajo. Če kaj ne razumem mi pomagajo, pa mi razložijo stvari/G31.

V kolikšni meri se zavod prilagaja tvojim šolskim obveznostim?

/Ja prvo morem šolo naredit pol pa ostalo/G32. /Za osnovnošolce jih sicer bolj zanima, ker za srednješolce jim je že malo vseeno se mi zdi/G33. Te bolj pustijo že, ker pač oni pravijo, da so že dovolj stari da morjo sami vedet, kak pa kaj. Drugač pa lahko tut vprašajo, če kaj rabijo.

Kako lahko usklajuješ učenje in dejavnosti, ki se izvajajo v programu vzgojnega zavoda? Kakšne so morebitne težave v povezavi s tem?

/Recimo, da namesto učenja grem na kaki izlet, te morem enkrat drugače najt čas da se naučim na primer se učim pač pred neko dejavnostjo/G34. /Če ne pa pač ne grem zraven, pa

ostanem tukaj, če vem, da se res morem dosti učiti./G35 /Tak da jaz vedno tak naredim, da se naučim, pa da dobim vreji oceno v šoli. /G36

V kolikšni meri bivanje v vzgojnem zavodu vpliva na tvoj učni uspeh?

/Ja jaz, če bi bil doma ne bi delal šole/G37. Ker ko sem bil doma sem šprical, pa nisem delal šole. Ni šans, da bi se jaz spravo nazaj v šolo. /Tu pa so mi v eno gušli, pa me spravli do tega da sem zaj v šoli pa da jo delam/G38. /Zaj pa vse štima glede ocen mam ful dobre/G39, no zaj če povem po resnici se zgodi da še kdaj špricam, samo vseeno pa delam šolo. /Zaj kar se ocen tiče, mam zdaj dosti boljše kot pa prej ko sem bil doma./G40

INTERVJU 9

VZGOJNI ZAVOD

Kako se spominjaš prvega dne, ko si prišel v zavod?

/Ni mi nič veliko jasno blo/H1, /edino s parimi ljudmi sem se že poznal, ker sem zvedo za njih preko kolegov al sn se že spoznal, ko sem prišo na timskega sem/H2. /Cimra sem spoznal komaj po parih urah ko sem prišo, pa sma se takoj ujela tak da ni blo neki prenaporno/H3. /Je pa pač blo to, da sem spremenil okolje in je blo spet neki novega./H4

Kako si se počutil ob sprejemu v vzgojni zavod?

/Pa v redu mi je blo no/H5. /V večini so me tak vsi v skupini sprejeli, vzgojitli tut/H6, /edino živčn sem bil ker iz ene strani sem slišal dobre stvari iz druge strani pa strašno grozne stvari za dom/H7. In pol čez čas sem tak ugotovil, da je nekak oboje res. /Pa tak stresno mi je blo malo./H8

Kaj so zate pozitivne in kaj negativne strani bivanja v vzgojnem zavodu?

/Za mene so pozitivne to, da mam bližje do šole/H9 /pa da mam pomoč za šolo/H10. /Negativne pa po eni strani odnos vzgojitlov/H11 pa /odnos nekaterih dijakov oziroma mladostnikov/H12. /Ker v večini so mladostniki tak, da eni mislijo da majo nekaj več od drugih in se cele dneve nekaj derejo/H13. /Od vzgojitlov pa to, da včasih svoja pravila postavljajo/H14. Pa sem že velikokrat mogo pravilnike brat zaradi nekih napak ko sem jih naredo, pa sem pol preko pravilnika zvedo da sploh ni bla napaka, ampak njihova glava. /Pa to, da ne razumejo osnove, da če jaz pridem po osmih urah pouka domov, bi rad mel vsaj dvajset minut, preden mi spet po živcih hodijo/H15. /To je edino, da se velikokrat ne razumemo z njimi./H16

Na kakšen način oziroma ali bi spremenil delovanje zavoda, da bi bilo tebi ljubše in bližje tvojim željam?

/To pa ne vem, zaradi tega, ker v večini mi je vse v redu/H17. /Razn naredo bi mogoče tak, da bi se malo bolj mladostnikom posvetil sam zato, da lahko se dojame kaj kdo nuca pa se jih bolj pol razume, to pa je to/H18.

STRES

Kdaj se soočaš s stresnimi situacijami v zavodu?

/Večina vsak dan, glede šole/H19. Zdaj ko so zaključki še mam ogromno stvari za uredit. Čez celo leto pa odvisno, učenje mi ne gre najbolj /pa tut mladostniki mi živce pijejo pa stres povzročajo/H20, nimam pa nekih drugih problemov, ki bi jih lahko izpostavljali.

Na kakšen način se spoprijemaš s stresnimi situacijami?

/V bistvu nikoli nimam nekega izhoda iz tega/H21 tak da /požrem dol pa pač počakam da me mine v svoji sobi sem po navadi/H22. /Če ne pa grem ven pa si muziko naredim, da me malo sprosti/H23. Nimam neke izbire.

Kaj ti predstavlja vir moči, ko se počutiš pod stresom?

/Sam sebi sem v bistvu najbolj v pogled, ker tak v bistvu sam zase vse delam/H24. /Tak da rešujem sam stvari pa se stabiliziram nazaj/H25. Ker z večino ljudi tukaj v domu nimam neke pretirane komunikacije, s starši pa tut ne ker konc koncev sem zmeraj mogo vse zase zadržat.

ODNOS MED ZAPOSLENIMI V VZGOJNEM ZAVODU IN MLADOSTNIKI

Kako se razumeš z zaposlenimi v vzgojnem zavodu? Kako bi opisal vaš odnos?

Načeloma v redu, /so vzgojitli, ki mi povzročajo probleme pa je tak da se ne razumem z njimi pa da bi se najrajši kdaj skregal./H26 /Ampak v večini pa je vse v redu/H27, /sej je tut tak da dokler delamo tak kot majo pravila zastavljena ni nekih težav/H28. /Pridejo pa tut slabi dnevi in pol ni važno kak lepo se obnašaš, ker njim še zmeraj ni v redu, ker se oni slabo počutijo/H29. /Najboljše se tak razumem s svojo matično vzgojiteljico pa psihologinjo/H30, /pa tem Gregorjem vzgojitelj, ki je na novo v naši skupini, ker prej je bil v eni drugi, zdaj pa je prišel k nam/H31.

Kakšna je podpora strokovnih delavcev?

/Večinoma so vsi v redu/H32, /razn pri nas en vzgojitelj je problematik ker ma strašno velik svojih pravil v glavi/H33. /In pol tut če pravilnik prebereš on trdi da to ni tak, da je tak kak on govori pa nas sploh ne razume/H34. /Postavlja nam nemogoče stvari za delat pa nas kaznuje /H35 in tut pol ko so kaki sestanki ob četrkih, to mam družinske sestanke, ko pridejo vsi

vzgojitli, še takrat ma neke ideje da bi dal on nova pravila. /Iz tedna v teden nam otežuje situacijo./H36

S katerimi besedami bi opisal metode dela in proces vzgoje, katere si deležen v vzgojnem zavodu?

/Strogo/H37 /voden pod pravili/H38.

Katere so pozitivne strani in katere negativne strani sodelovanja z zaposlenimi?

Vsi pravijo, da tolko kolko mi damo bodo oni dali. /Ampak v večini primerih je tak, da mi damo nekaj od sebe, oni pa nas potem sploh ne probajo razumet/H39. /In tam se pol največkrat skregamo in pol je galama pa vsi hočejo nekaj izpostaviti kar jim ne paše./H40 /Pol samo vedno več problemov nastane iz tega./H41

PROCES ŠOLANJA

Kakšne pomoči si deležen pri procesu izobraževanja ter pridobivanju izobrazbe?

/Večinoma dobim pomoč pri učenju/H42, drugo pa mi še gre.

V kolikšni meri se zavod prilagaja tvojim šolskim obveznostim?

/Dokler se dogovorim se vsemu prilagodijo/H43. /Če mam kaj za šolo, dajo vedno temu prednost./H44

Kako lahko usklajuješ učenje in dejavnosti, ki se izvajajo v programu vzgojnega zavoda? Kakšne so morebitne težave v povezavi s tem?

/Ja, zdaj če za šolo nimam velik za delat, pol ni problem preskočiti tute učne ure al pa nasploh kaj za šolo/H45. /Če pa si bolj problematičen za šolo, pol pa se moreš drugi dan ekstra učiti/H46. /Tut če pridemo ob osmih zvečer nazaj, se do desetih al pa desetih morš učiti/H47.

V kolikšni meri bivanje v vzgojnem zavodu vpliva na tvoj učni uspeh?

/Se mi zdi da bi ble razlike ful velike, če mene na primer nebi blo tukaj/H48. /Ker jaz sem prej za avtomehanika hodo v Celje, pa sn dvakrat pado letnik pa ocene so ble katastrofalne /H49. Prvič sn dost ur prešprical, ker je tam že nasploh šolski sistem bi tak in mi ni ustrezalo. Pol drugič pa sn se izpisal, pa sn šel na to trojno šolo v Mb. /Tu pa mi je že šola boljša in sem tut zdej večinoma vse uspešno naredo/H50. /Tak da ja, mislim da mam zdaj dosti boljše ocene, definitivno. /H51

Priloga 3: Osno kodiranje intervjujev

ENOTA	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	TEMA
A1	večinoma sem bla samo v svoji sobi	samota	spominjanje prvega dne	vzgojno-izobraževalni zavod
A2	sn zgledla kot piflarka	piflarka	spominjanje prvega dne	vzgojno-izobraževalni zavod
A3	sn se cele dneve učila v sobi	učenje v sobi	spominjanje prvega dne	vzgojno-izobraževalni zavod
A4	sem bla tak bol zadržana pa sama za sebe	zadržanost	spominjanje prvega dne	vzgojno-izobraževalni zavod
A5	težko se je blo navadit da maš neka pravila	pravila	občutki ob sprejemu	vzgojno-izobraževalni zavod
A6	da te nekdo tak nadzoruje kot nas vzgojitelji	nadzorovanje vzgojiteljev	občutki ob sprejemu	vzgojno-izobraževalni zavod
A7	Mislim, sej so me sprejeli	sprejetost	občutki ob sprejemu	vzgojno-izobraževalni zavod
A8	niso pa bli neke navdušeni	ni navdušenosti	občutki ob sprejemu	vzgojno-izobraževalni zavod
A9	pač ko novi pride se poruši neko ravnovesje	rušenje ravnovesja	občutki ob sprejemu	vzgojno-izobraževalni zavod
A10	da maš neko strukturo je lahko pozitivno	struktura	pozitivna stran	vzgojno-izobraževalni zavod
A11	ko morem delat po vrstnem redu vzgojiteljev mi pač na živce gre to	vrstni red vzgojiteljev	negativna stran	vzgojno-izobraževalni zavod
A12	da urejajo stvari za tebe pa ti ful pomagajo	pomoč	pozitivna stran	vzgojno-izobraževalni zavod
A13	učna pomoč predvsem je pozitivna	učna pomoč	pozitivna stran	vzgojno-izobraževalni zavod
A14	ker tu smo večinoma z	nerazumevanje vzgojiteljev	spreminjanje delovanja	vzgojno-izobraževalni

	vedenjskimi pa psihološkimi težavami, ampak nekateri vzgojitelji teh težav ne razumejo dobro pa niso poučeni o njih			zavod
A15	bi blo dobro, da bi se izobraževali o tem	izobraževanje	spreminjanje delovanja	vzgojno-izobraževalni zavod
A16	me ful motijo povišani glasovi in včasih določeni vzgojitelji povišajo glas	moteči povišani glasovi	spreminjanje delovanja	vzgojno-izobraževalni zavod
A17	jaz preden pridem sploh v Mladinski dom, sem pod stresom	stres pred prihodom v Mladinski dom	stresne situacije	stres
A18	ker vem da morem prit nazaj v neko okolje, ko ni domače	nedomače okolje	stresne situacije	stres
A19	v kerem boš živel najmanj pet dni preden greš lahko spet domov	življenje v vzgojno - izobraževanem zavodu čez teden	stresne situacije	stres
A20	je tak kot da živiš v nekem kampu, v zaporu	kamp, zapor	stresne situacije	stres
A21	ni niti podobno domu	ni dom	stresne situacije	stres
A22	tu pa je točno takrat in takrat učenje. In jaz ko sem bolj raztrešena me včasih to zelo moti.	Strukturirano učenje	Stresne situacije	Stres
A23	če sem v kaki taki situaciji, se večinoma	zapre se v sobo	spoprijemanje s stresnimi situacijami	stres

	zaprem v svojo sobo			
A24	grem delat nekaj kaj mi je prijetno	delati nekaj prijetnega	spoprijemanje s stresnimi situacijami	stres
A25	včasih pa tega ne morem	nezmožnost delati prijetno	spoprijemanje s stresnimi situacijami	stres
A26	sem pol avtomatsko še bolj pod stresom, ker vem, da se tej situaciji ne morem umaknit	nezmožnost umika	spoprijemanje s stresnimi situacijami	stres
A27	največkrat mi pomaga to, da grem na sprehod	sprehod	vir moči	stres
A28	pokličem mamo domu	pokliče mamo	vir moči	stres
A29	Da delam nekaj kar je popolnoma z mislimi bek od stresa	umik stresu	vir moči	stres
A30	socialna delavka pa psihologinja sta tukaj odlični	odličnost socialne delavke in psihologinje	razumevanje in odnos z zaposlenimi	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
A31	po mojem počneta svoje delo, tak kot ga moreta	dobro opravljanje dela	razumevanje in odnos z zaposlenimi	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
A32	nimam pripomb glede njiju	ni pripomb	razumevanje in odnos z zaposlenimi	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
A33	vzgojitli so pa tak, pol jih je dobrih pol jih je slabih	pol dobrih in pol slabih vzgojiteljev	razumevanje in odnos z zaposlenimi	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in

				mladostniki
A34	majo določene lastnosti, ko se mi ne zdijo ravno primerne za vzgojile	neprimerne lastnosti vzgojiteljev	razumevanje in odnos z zaposlenimi	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
A35	da se začnejo dret	kričanje	razumevanje in odnos z zaposlenimi	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
A36	da nena pomislijo, da mam mi notranje probleme	ne pomislijo na notranje probleme	razumevanje in odnos z zaposlenimi	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
A37	večinoma je v redu	je v redu	podpora strokovnih delavcev	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
A38	so pa tudi kake posebne pa določene situacije v katerih ne vejo kak bi odreagirali	nereagiranje v določenih situacijah	podpora strokovnih delavcev	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
A39	pristopijo na neprimeren način	neprimerno	podpora strokovnih delavcev	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
A40	mi je daval kazni	kazni	podpora strokovnih delavcev	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
A41	vem, da ni blo prav, da je to naredo	ni prav	podpora strokovnih delavcev	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem

				zavodu in mladostniki
A42	da oni bolj sami po sebi ravnaajo, kot pa po tistemr kaj so se naučili	ravnanje po lastni volji	metode dela in proces vzgoje	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
A43	da nena uporabljajo tistih tehnik tolko	ne uporabljanje tehnik	metode dela in proces vzgoje	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
A44	včasih vidim prvi dan, kaki je vzgojitelj in si že rečem, da bo ta teden zelo tečen, ker se prav pozna	prelaganje vzgojiteljeve volje na delo z mladostniki	metode dela in proces vzgoje	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
A45	da so me silili pa prepričevali v določene stvari	siljenje in prepričevanje v stvari	negativna stran sodelovanja z zaposlenimi	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
A46	da sem si jaz zastavlja neke cilje in potem so bli tak, ja sej tega ne moreš naredit	ni podpore	negativna stran sodelovanja z zaposlenimi	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
A47	v bistvu nas nekateri mečejo vse v isti koš dobesedno	metanje v isti koš	negativna stran sodelovanja z zaposlenimi	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
A48	včasih je fajn v mladinskem domu, če mamo kake dejavnosti	občasno dobro počutje	pozitivna stran sodelovanja z zaposlenimi	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
A49	drugače je večinoma samo nadležno biti v	nadležnost	negativna stran sodelovanja z zaposlenimi	odnos med zaposlenimi v vzgojno-

	mladinskem domu			izobraževalnem zavodu in mladostniki
A50	prvo so mi pomagali, ko sn se vpisovala naprej v šolo	pomoč pri vpisovanju v šolo	pomoč pri procesu izobraževanja ter pridobivanja izobrazbe	proces šolanja
A51	pomagajo urejat stvari z profesorji	sodelovanje s profesorji	pomoč pri procesu izobraževanja ter pridobivanja izobrazbe	proces šolanja
A52	pa če je kdo v kakih težavah v šoli, če je naredo kaj takega, to ful pomagajo	sodelovanje s šolo	pomoč pri procesu izobraževanja ter pridobivanja izobrazbe	proces šolanja
A53	pa učna pomoč je tudi	učna pomoč	pomoč pri procesu izobraževanja ter pridobivanja izobrazbe	proces šolanja
A54	pomagajo se nam organizirat če je treba	pomoč pri organiziranju	pomoč pri procesu izobraževanja ter pridobivanja izobrazbe	proces šolanja
A55	ja ravno sem mela pred kratkim prakso, pa so me urejali, pač pelali tja, pelali potem nazaj, tak da glede tega tut zelo pomagajo	urejanje obveznosti za prakso	prilagajanje šolskim obveznostim	proces šolanja
A56	ko povemo, da bomo meli prakso, pri delodajalcu povejo pa pač oni po navadi zrihtajo prakso	urejanje obveznosti za prakso	prilagajanje šolskim obveznostim	proces šolanja
A57	jaz po navadi se dogovorim tak, da sem na tisti dejavnosti,	udeležitev dejavnosti, učenje zvečer	usklajevanje učenja in dejavnosti v programu	proces šolanja

	ampak da si zvečer potem preberem, pa se učim		vzgojno-izobraževalnega zavoda	
A58	če bi bila doma bi si našla tudi inštruktorja	iskanje inštruktorja na domu	vpliv bivanja v vzgojno-izobraževalnem zavodu na učni uspeh	proces šolanja
A59	bi se sama znašla ne	samostojnost	vpliv bivanja v vzgojno izobraževalnem zavodu na učni uspeh	proces šolanja
A60	učni uspeh je verjetno isti, kot pa bi bil doma	ni spremembe	vpliv bivanja v vzgojno-izobraževalnem zavodu na učni uspeh	proces šolanja
B1	sram me je blo	sramota	spominjanje prvega dne v vzgojno-izobraževalnem zavodu	vzgojno-izobraževalni zavod
B2	strah, kak bodo odreagirali vsi	strah	spominjanje prvega dne	vzgojno-izobraževalni zavod
B3	drugač mi je blo v redu	dobro	občutki ob sprejemu	vzgojno-izobraževalni zavod
B4	sem se ful hitro z njimi razumela pa povezala	razumevanje in povezanost	občutki ob sprejemu	vzgojno-izobraževalni zavod
B5	dobro je to, da mam dobre prijatelje tu	prijatelji	pozitivne strani	vzgojno-izobraževalni zavod
B6	slabo pa je to, da so vzgojitelji včasih mal tečni	tečnost vzgojiteljev	negativne strani	vzgojno-izobraževalni zavod
B7	da bi lahko meli živali	živali	spreminjanje delovanja	vzgojno-izobraževalni zavod
B8	pa da ne bi bili drugi toliko na telefonih	zmanjšanje uporabe telefonov	spreminjanje delovanja	vzgojno-izobraževalni zavod
B9	da bi se lahko igrali bolj skupaj	skupno igranje	spreminjanje delovanja	vzgojno-izobraževalni zavod

B10	ko dobim slabo oceno v šoli	slabe ocene	stresne situacije	stres
B11	spat grem	spanje	spoprijemanje s stresnimi situacijami	stres
B12	moje prijatelje	prijateljice	vir moči	stres
B13	dobro se razumem z vsemi	ni pripomb	razumevanje in odnos z zaposlenimi	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
B14	včasih dobra, včasih pa zelo slaba	dobra in slaba	podpora strokovnih delavcev	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
B15	tečni so mi	tečnost	metode dela in proces vzgoje	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
B16	všeč mi je da počakajo, da najprej mi povemo stvari	prednost besede mladostnikom	pozitivne strani sodelovanja z zaposlenimi	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
B17	pomagajo pri tem, da imamo dobre ocene	pridobivanje dobrih ocen	pomoč pri procesu izobraževanja ter pridobivanja izobrazbe	proces šolanja
B18	me na treninge lahko peljejo, ker treniram tekvando v šoli	vožnja na treninge	pomoč pri procesu izobraževanja ter pridobivanja izobrazbe	proces šolanja
B19	vedno pomagajo, da naredim za šolo, kar morem	pomoč pri šolskih obveznostih	prilagajanje šolskim obveznostim	proces šolanja
B20	če se morem učiti, potem to naredim al pred tem, ko gremo,	udeležitev dejavnosti, učenje zvečer	usklajevanje učenja in dejavnosti v programu	proces šolanja

	al pa potem ko pridem nazaj v dom		vzgojno-izobraževalnega zavoda	
B21	tu je preveč glasno in je zato moteče	glasno in moteče okolje	vpliv bivanja v vzgojno-izobraževalnem zavodu na učni uspeh	proces šolanja
B22	se ne morem skoncentrirati	pomanjkanje koncentracije	vpliv bivanja v vzgojno-izobraževalnem zavodu na učni uspeh	proces šolanja
B23	bi lahko imela boljši učni uspeh, če bi imela več miru	slabši učni uspeh	vpliv bivanja v vzgojno-izobraževalnem zavodu na učni uspeh	proces šolanja
C1	bil sem gor v sobi sam zase	samota	spominjanje prvega dne	vzgojno-izobraževalni zavod
C2	prvo sm se joku	jok	spominjanje prvega dne	vzgojno-izobraževalni zavod
C3	pol je pršla moja matična do mene, pa sm pač šol dol	opora matične vzgojiteljice	spominjanje prvega dne	vzgojno-izobraževalni zavod
C4	in sem se prvi dan skregal z eno Mercedes, ko je bla tuki	kreganje	spominjanje prvega dne	vzgojno-izobraževalni zavod
C5	pa vendar sm se še stepo na hodniku z enimi starejši	fizično nasilje	spominjanje prvega dne	vzgojno-izobraževalni zavod
C6	mislu sm, da so vsi tu neki nesramni pa to, da hočejo men slabo	negativnost	občutki ob sprejemu	vzgojno-izobraževalni zavod
C7	ampak sem pol vidu, da ni to tko	pozitivnost	občutki ob sprejemu	vzgojno-izobraževalni zavod
C8	pozitivne so to, da delam šolo, ker če bi bil doma, je ne bi	uspešen proces šolanja	pozitivna stran	vzgojno-izobraževalni zavod

	delal, ker se mi ne bi dalo hodt v šolo			
C9	negativno pa je to, da sem preveč stran od doma	pogrešanje družine	negativna stran	vzgojno-izobraževalni zavod
C10	pa nimam teh kolegov, ko smo bli mlajši, pa smo bli skos skupaj	pogrešanje prijateljev	negativna stran	vzgojno-izobraževalni zavod
C11	da bi vzgojitli nehal težiti tolk	manj teženja	spreminjanje delovanja	vzgojno-izobraževalni zavod
C12	da ne bi govoril, kdaj mormo it spat	urnik spanja	spreminjanje delovanja	vzgojno-izobraževalni zavod
C13	pa da bi nas več pustil zase na primer	več prostega časa	spreminjanje delovanja	vzgojno-izobraževalni zavod
C14	pa na primer, da če bi kdo kaj naredu, da ne bi bli vsi mi v dreku	brez posploševanja na vse	spreminjanje delovanja	vzgojno-izobraževalni zavod
C15	ko nardim nek problem	problemi	stresne situacije	stres
C16	ko že vem, da me bojo dobil, ker itak vse, kar se zgodi, mislijo, da sem jaz kriv	biti zasačen	stresne situacije	stres
C17	v sobi sm	zapre se v sobo	spoprijemanje s stresnimi situacijami	stres
C18	pa sm mal bolj tih	biti tiho	spoprijemanje s stresnimi situacijami	stres
C19	in zdaj se obnašam v bistvu tko normalno	normalno obnašanje	spoprijemanje s stresnimi situacijami	stres
C20	če pa se zve, da se je neki nardilo, se delam, kot da nč	delati se nedolžnega	spoprijemanje s stresnimi situacijami	stres

	ne vem in še grem spraševati, kdo je kaj naredil, pa gledam okoli			
C21	na primer mama, ker prvo njo pokličem	mama	vir moči	stres
C22	pol pa drugo so v naši skupini te punce, k so itak starejše, pa več vejo, pa so bolj v redu pa to	sostanovale	vir moči	stres
C23	in mi dajo kake nasvete, kaj naj naredim, da če me že dobijo, da se opravičim.	nasveti sostanovalek	vir moči	stres
C24	tko mal jih izzivam, mal jim živce pijem	izzivanje zaposlenih	razumevanje in odnos z zaposlenimi	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
C25	drgač pa tko, sej je v redu	dober odnos	razumevanje in odnos z zaposlenimi	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
C26	kdaj sm tko, da sm jezn na njih	jeza mladostnika	razumevanje in odnos z zaposlenimi	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
C27	ja to ti vse znajo pomagati	celovita podpora	podpora strokovnih delavcev	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
C28	za šolo, če slučajno ne vejo, vprašajo koga drugega	sodelovanje z drugimi zaposlenimi	podpora strokovnih delavcev	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki

C29	naša psihologinja je isto ful v redu	psihologinja dobra	podpora strokovnih delavcev	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
C30	pa ja vsi so mi tuki v redu	vsii dobri	podpora strokovnih delavcev	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
C31	meni pride prvo na pamet to, da so glupi	neumnost vzgojiteljev	metode dela in proces vzgoje	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
C32	pozitivno je takrat, ko neki pomagam, ko nardim kaj dobrega	pomoč mladostnika	pozitivna stran sodelovanja z zaposlenimi	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
C33	ko na primer zastopam mladinski dom	zastopanje mladinskega doma	pozitivna stran sodelovanja z zaposlenimi	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
C34	Pol negativno pa, če nardim kaj slabega, pa se jim lažem	laganje mladostnika	negativna stran sodelovanja z zaposlenimi	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
C35	če se kej zgodi, probajo oni to rešit nekaj, da ne bi mel tolko kazni	podpora vzgojiteljev	pomoč pri procesu izobraževanja ter pridobivanja izobrazbe	proces šolanja
C36	da mi oni tu dajo kazen, da ne bi še v šoli mel kakšne kazni	dajanje kazni	pomoč pri procesu izobraževanja ter pridobivanja izobrazbe	proces šolanja
C37	pol lahk povem, da mam v redu	dobra razredničarka	pomoč pri procesu	proces šolanja

	razredničarko		izobraževanja ter pridobivanja izobrazbe	
C38	se poznajo z vzgojitli in me ma razredničarka rajši zaradi tega.	sodelovanje vzgojiteljev in razredničarke	pomoč pri procesu izobraževanja ter pridobivanja izobrazbe	proces šolanja
C39	ja na primer jaz jim povem, kaj rabim delat, zdej na primer k mamo učne ure aaam me vprašajo, o čem mam, jaz jim povem	sprotno preverjanje obveznosti	prilagajanje šolskim obveznostim	proces šolanja
C40	pol mi rečejo, če mam na primer kej za prebrat, kaj lahk oziroma kaj morm upoštevati	pomoč pri šolskem delu	prilagajanje šolskim obveznostim	proces šolanja
C41	pol mi oni svetujejo, pa mi pomagajo, kaj naj napišem, kako bi blo lepš	pomoč pri šolskem delu	prilagajanje šolskim obveznostim	proces šolanja
C42	na primer, če mam jaz zdej neki, da morm narditi za šolo al pa sem vprašan nek predmet, pol se lohk tko zmenimo, da grem jz z njimi	udeležitev dejavnosti	usklajevanje učenja in dejavnosti v programu vzgojno- izobraževalnega zavoda	proces šolanja
C43	ampak, če dobim slabo oceno, niso oni krivi	nekrivda vzgojiteljev za slabe ocene	usklajevanje učenja in dejavnosti v programu vzgojno- izobraževalnega zavoda	proces šolanja
C44	lahko pa ostanem tuki z njimi, z dežurnimi	učenje z vzgojitelji	usklajevanje učenja in dejavnosti v programu	proces šolanja

	vzgojitli k so, pa se z njimi učim		vzgojno-izobraževalnega zavoda	
C45	mam pol normalno vse, prosti čas pa vse	normalni prosti čas	usklajevanje učenja in dejavnosti v programu vzgojno-izobraževalnega zavoda	proces šolanja
C46	ja, mi znajo pomagat pa me motivirat, kako prit do dobre ocene	dobre ocene	vpliv bivanja v vzgojno-izobraževalnem zavodu na učni uspeh	proces šolanja
C47	da mi povejo tut kaj naj delam, kaj naj ne delam, da ne bojo misli da sem slab	opora pri učnem procesu	vpliv bivanja v vzgojno-izobraževalnem zavodu na učni uspeh	proces šolanja
C48	tko zdej prej k nism tko zrelo razmišlu, bi mi blo slabš, ker ne bi hodu v šolo	prej slabše ocene	vpliv bivanja v vzgojno-izobraževalnem zavodu na učni uspeh	proces šolanja
C49	zdej pa bi ble tko normalne ocene	normalne ocene	vpliv bivanja v vzgojno-izobraževalnem zavodu na učni uspeh	proces šolanja
C50	recimo ne bi ble tko boljše	ni spremembe	vpliv bivanja v vzgojno-izobraževalnem zavodu na učni uspeh	proces šolanja
C51	po eni strani mi je boljš, da sem tuki, ampak samo zarad šole	opravljanje šole	vpliv bivanja v vzgojno-izobraževalnem zavodu na učni uspeh	proces šolanja
C52	komi čakam, da končam šolo	končanje šole	vpliv bivanja v vzgojno-izobraževalnem zavodu na učni uspeh	proces šolanja
Č1	ja, prišu sem januarja 2018	prihod leta 2018	spominjanje prvega dne v	vzgojno-izobraževalni

			vzgojno-izobraževalnem zavodu	zavod
Č2	pač, ko sem prišu, se nism počuto dobro no	slabo počutje	spominjanje prvega dne v vzgojno-izobraževalnem zavodu	vzgojno-izobraževalni zavod
Č3	tak, kot večina	poistovetenje z drugimi	spominjanje prvega dne v vzgojno-izobraževalnem zavodu	vzgojno-izobraževalni zavod
Č4	pol pa sn se iz dneva v dan bolj navajal	navajanje	spominjanje prvega dne v vzgojno-izobraževalnem zavodu	vzgojno-izobraževalni zavod
Č5	pol pa mi je že blo kr v redu	v redu počutje	spominjanje prvega dne v vzgojno-izobraževalnem zavodu	vzgojno-izobraževalni zavod
Č6	prvi dan pa je bil kr hud no	hud prvi dan	spominjanje prvega dne v vzgojno-izobraževalnem zavodu	vzgojno-izobraževalni zavod
Č7	nisem poznal nobenga	nepoznavanje ljudi	spominjanje prvega dne v vzgojno-izobraževalnem zavodu	vzgojno-izobraževalni zavod
Č8	nisem poznal pravil, vzgojiteljev	nepoznavanje pravil in vzgojiteljev	spominjanje prvega dne v vzgojno-izobraževalnem zavodu	vzgojno-izobraževalni zavod
Č9	nobenega nisem poznal s kerim bi se lahko družil	nepoznavanje mladostnikov	spominjanje prvega dne v vzgojno-izobraževalnem zavodu	vzgojno-izobraževalni zavod
Č10	je blo kr hudo, no	hud prvi dan	spominjanje prvega dne v vzgojno-izobraževalnem zavodu	vzgojno-izobraževalni zavod

Č11	žalost me je prevzela	žalost	občutki ob sprejemu	vzgojno-izobraževalni zavod
Č12	ni mi blo fajn	nelagodje	občutki ob sprejemu	vzgojno-izobraževalni zavod
Č13	vedo sem, da bom starše pogrešal, pa družino	pogrešanje domačih	občutki ob sprejemu	vzgojno-izobraževalni zavod
Č14	pa prve par vikendov nisem smel domov in ta novica me je tut malo šokirala	šok	občutki ob sprejemu	vzgojno-izobraževalni zavod
Č15	pozitivno je, da so zdaj ljudje tu v redu	ljudje v domu	pozitivna stran	vzgojno-izobraževalni zavod
Č16	vzgojitelji so mi kar v redu, pa se razumem z njimi	vzgojitelji	pozitivna stran	vzgojno-izobraževalni zavod
Č17	negativno pa je to, da je daleč od moje šole	oddaljenost od šole	negativna stran	vzgojno-izobraževalni zavod
Č18	se morem kar zgodaj vstajat, da pridem do šole sploh	zgodno vstajanje	negativna stran	vzgojno-izobraževalni zavod
Č19	pa da mam kr pozno pouk in se pozno vračam nazaj v dom	pozno vračanje iz šole	negativna stran	vzgojno-izobraževalni zavod
Č20	mam zelo malo prostega časa	malo prostega časa	negativna stran	vzgojno-izobraževalni zavod
Č21	spremenil bi to, kak se gre spat	urnik spanja	spreminjanje delovanja	vzgojno-izobraževalni zavod
Č22	da bi še mel malo prostega cajta, ker ob četrtkih pridem bolj pozno domov	več prostega časa	spreminjanje delovanja	vzgojno-izobraževalni zavod
Č23	drugo pa mi je iskreno vse v redu	vse v redu	spreminjanje delovanja	vzgojno-izobraževalni zavod
Č24	tu bi mogoče	večja uporaba	spreminjanje	vzgojno-

	spremenil edino to, da bi lahko imeli telefone skos s sabo	telefona	delovanja	izobraževalni zavod
Č25	ampak ne v slabe namene, tolko, da bi lahko starše poklicali, kdaj bi hotli, al pa da bi lahko napisal sms	več kontakta s starši	spreminjanje delovanja	vzgojno-izobraževalni zavod
Č26	večinoma šola	šola	stresne situacije	stres
Č27	ko kaj zgubim pa iščem	izgubljene stvari	stresne situacije	stres
Č28	ker zdaj na več mestih živim, pa se sekiram	bivanje na več krajih	stresne situacije	stres
Č29	pa šola, pa ocene in učenje	šola	stresne situacije	stres
Č30	Ja, če se gre glede šole, da sem stresn, se probam čim bolj učiti, da sem prepričan, da ne bo nič hudega	več učenja	spoprijemanje s stresnimi situacijami	stres
Č31	če pa kaj zgubim, pol pa pokličem domov starše	kontakt z domačimi	spoprijemanje s stresnimi situacijami	stres
Č32	družim se tu, pa vse potem pozabim	druženje	vir moči	stres
Č33	pač ljudje me nasmejijo	dobra volja	vir moči	stres
Č34	prijatelji moji, s kerimi se dolgo poznamo	prijatelji	vir moči	stres
Č35	smo že navezani en na drugega	navezanost	vir moči	stres
Č36	z vzgojitelji se dobro razumem	dober odnos	razumevanje in odnos z zaposlenimi	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
Č37	ne iščem	brez problemov	razumevanje in	odnos med

	nobeni problemov		odnos z zaposlenimi	zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
Č38	če mi kdo kaj reče, to bom naredil in se ne prepiram	upoštevanje navodil	razumevanje in odnos z zaposlenimi	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
Č39	Svetlana, to je zaposlena psihologinja, mi je ful v redu, ker sem se lahko kadar koli, ko sem mel težave z njo pogovoru, pa mi je znala pomagat	dober odnos s psihologinjo	razumevanje in odnos z zaposlenimi	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
Č40	zdravstveni tehnik mi je tut v redu, ker se je fajn z njim pogovarjat	dober odnos z zdravstvenim tehnikom	razumevanje in odnos z zaposlenimi	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
Č41	zelo dobra, bi lahko rekel	ni pripomb	podpora strokovnih delavcev	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
Č42	strogost	strogost	metode dela in proces vzgoje	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
Č43	prijaznost pri enih, ne pri vseh	prijaznost	metode dela in proces vzgoje	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
Č44	zanesljivost	zanesljivost	metode dela in proces vzgoje	odnos med zaposlenimi v vzgojno-

				izobraževalnem zavodu in mladostniki
Č45	pa da pač recimo pomislijo tudi na hec, da se znajo pohecat	uporaba humorja	metode dela in proces vzgoje	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
Č46	da mi preveč gušijo za šolo, to ne maram	teženje	negativna stran sodelovanja z zaposlenimi	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
Č47	me pol še pri vseh ostalih predmetih preveč nadzorujejo, ki jih zmorem sam	nadzorovanje	negativna stran sodelovanja z zaposlenimi	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
Č48	Tak, da so me pol preveč nadzorovali	nadzorovanje	negativna stran sodelovanja z zaposlenimi	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
Č49	pozitivno pa je to, da se da vse z njimi zmenit, samo jaz morem bit v redu	sklepanje dogovorov in kompromisov	pozitivna stran sodelovanja z zaposlenimi	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
Č50	vzgojitelji so pripravljeni pomagat, če že nimajo koga drugega pod okriljem	podpora vzgojiteljev	pomoč pri procesu izobraževanja ter pridobivanja izobrazbe	proces šolanja
Č51	mamo pa tut mobilno pedagoginjo, ko hodi, tak da, če rabim zelo nujno pomoč, me pošljejo gor k njej, da se učim	mobilna pedagoginja	pomoč pri procesu izobraževanja ter pridobivanja izobrazbe	proces šolanja
Č52	tak, da sem	je deležen	pomoč pri	proces šolanja

	deležen pomoči	pomoči	procesu izobraževanja ter pridobivanja izobrazbe	
Č53	nekateri vzgojitelji znajo, nekateri ne znajo	pomanjkljivo znanje vzgojiteljev	pomoč pri procesu izobraževanja ter pridobivanja izobrazbe	proces šolanja
Č54	takrat, ko naletim, da mi vzgojitelj ne zna pomagat, pa grem gor k pedagoginji	sodelovanje vzgojiteljev in mobilne pedagoginje	pomoč pri procesu izobraževanja ter pridobivanja izobrazbe	proces šolanja
Č55	recimo, če rabim računalnik za nekaj, da naredim, mamo dosti računalnikov in mi oni dajo enga, da naredim to vse gor, kaj je treba	uporaba računalnikov	prilagajanje šolskim obveznostim	proces šolanja
Č56	v bistvu vse, kaj rabimo, mamo pri roki za učenje	dostop do potrebnih stvari	prilagajanje šolskim obveznostim	proces šolanja
Č57	jaz sem se recimo udeleževal drsanja, ki je bilo glih v času učnih ur, ato sn učne ure al pa obveznosti opravil prej, ker ob sredah hitro prihajam nazaj in potem prej naredim to učenje in grem lahko drsat	učenje pred dejavnostjo	usklajevanje učenja in dejavnosti, ki se izvajajo v programu vzgojno-izobraževalnega zavoda	proces šolanja
Č58	ja, boljše je, kot doma	boljši učni uspeh	vpliv bivanja v vzgojno-izobraževalnem zavodu na učni	proces šolanja

			uspeh	
Č59	jaz sem doma pridobival negativne ocene, zdaj pa jih kolko tolko še popravljam	prej slabše ocene	vpliv bivanja v vzgojno-izobraževalnem zavodu na učni uspeh	proces šolanja
Č60	pač ženejo me bolj k temu	večja motivacija	vpliv bivanja v vzgojno-izobraževalnem zavodu na učni uspeh	proces šolanja
Č61	sej mama me je tudi, ampak mame nisem poslušal	sedaj večja poslušnost	vpliv bivanja v vzgojno-izobraževalnem zavodu na učni uspeh	proces šolanja
Č62	vzgojitelji pa delajo sankcije pa kazni, če nisem v redu, tak da si nočem tega privoščiti	uporaba kazni za slabe ocene	vpliv bivanja v vzgojno-izobraževalnem zavodu na učni uspeh	proces šolanja
D1	amm ja, prvo, ko sem pršu mi je blo ful bed, ker sem spremenil okolje pa vse	spmemba okolja	spominjanje prvega dne	vzgojno-izobraževalni zavod
D2	bli so starejši ljudje	starejši ljudje	spominjanje prvega dne	vzgojno-izobraževalni zavod
D3	vem, da sem bil bolj zaprt v sobi, sam za sebe	samota	spominjanje prvega dne	vzgojno-izobraževalni zavod
D4	drugač pa ja, je blo v redu, sem se navadil	navajanje	spominjanje prvega dne	vzgojno-izobraževalni zavod
D5	Ja pač ne vem, ne vem, kak bi to reku	neopredeljenost	občutki ob sprejemu	vzgojno-izobraževalni zavod
D6	sem se ful upiral vsemu, kaj so mi rekl	upiranje	občutki ob sprejemu	vzgojno-izobraževalni zavod
D7	aam ja, bolj kot ne je vse bolj pozitivno	vse pozitivno	pozitivna stran	vzgojno-izobraževalni zavod

D8	vse kar tu delamo, ko dajo pravila, to itak vpliva na naše življenje in jaz se s tem strinjam	pravila	pozitivna stran	vzgojno-izobraževalni zavod
D9	nekih negativnih strani pa ni, bi reku	ni negativnih stvari	negativna stran	vzgojno-izobraževalni zavod
D10	mogoče malo več prostega časa, to edino	več prostega časa	spreminjanje delovanja	vzgojno-izobraževalni zavod
D11	pa kakšna urca več telefona	večja uporaba telefona	spreminjanje delovanja	vzgojno-izobraževalni zavod
D12	če neki nardim narobe ne, pa sem pol čez vikend tuki	bivanje v zavodu čez vikend	stresne situacije	stres
D13	pač sprejem posledice	sprejeti posledice	spoprijemanje s stresnimi situacijami	stres
D14	recimo, če se menim s kerim vzgojitelj, tak o stvareh	vzgojitelji	vir moči	stres
D15	pa, če sem na telefonu, da se menim s prijatli, mi tut ful pomaga	prijatelji	vir moči	stres
D16	ni nekih težav	ni pripomb	razumevanje in odnos z zaposlenimi	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
D17	včasih se skregamo	občasno slab odnos	razumevanje in odnos z zaposlenimi	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
D18	grem za sebe, pol pa pridem nazaj, pa se	držanje dobrega odnosa	razumevanje in odnos z zaposlenimi	odnos med zaposlenimi v vzgojno-

	opravičim, pa povem, zakaj je blo tak.			izobraževalnem zavodu in mladostniki
D19	ja, odvisno recimo, če hočeš ti pet evrov dvignit za potrebe, pa to recimo, če si naredo kako bedarijo, pol ne moreš dvignit	odvisna od obnašanja mladostnikov	podpora strokovnih delavcev	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
D20	če pa je vse v redu, pol pa ni problema	dobra, kadar so mladostniki v redu	podpora strokovnih delavcev	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
D21	na začetku postopajo tak prijateljsko in zaradi tega jih mi ne upoštevamo najbolj	prijateljski odnos	metode dela in proces vzgoje	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
D22	če nismo pridni, pa grejo tak malo bolj na težko in nam dajo kazni	kazni	metode dela in proces vzgoje	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
D23	če mi njih vse ubogamo, nam vse dovolijo	vse dovolijo, če jih ubogajo	pozitivna stran sodelovanja z zaposlenimi	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
D24	spremenil pa ne bi nič, mi je vse okej	vse je v redu	pozitivna stran sodelovanja z zaposlenimi	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki

D25	nudijo mi vso pomoč	podpora vzgojiteljev	pomoč pri procesu izobraževanja ter pridobivanja izobrazbe	proces šolanja
D26	pa tut vedno mi rečejo, da če bom slučajno kaj rabo, da jim naj rečem	vzgojitelji zmeraj na voljo	pomoč pri procesu izobraževanja ter pridobivanja izobrazbe	proces šolanja
D27	Tak, da ni nobenega problema, al pa pritožb glede tega	ni pritožb	pomoč pri procesu izobraževanja ter pridobivanja izobrazbe	proces šolanja
D28	mi vse omogočijo	omogočeno vse	pomoč pri procesu izobraževanja ter pridobivanja izobrazbe	proces šolanja
D29	če jaz hodm v šolo, bojo oni men pomagal, ko vidijo, da se trudim	vsesplošna pomoč	prilagajanje šolskim obveznostim	proces šolanja
D30	če pa ne bom hodu v šolo, mi pač ne bojo nudil pomoči	odvisno od udeležbe mladostnika v šoli	prilagajanje šolskim obveznostim	proces šolanja
D31	če mam kaj za šolo nardit, kakšno nalogo, si vzamejo čas, pa mi pomagajo	pomoč pri šolskih obveznostih	prilagajanje šolskim obveznostim	proces šolanja
D32	ja včasih, če mam kak test, rajš ostanem tle pa se učim	prednost učenju	usklajevanje učenja in dejavnosti v programu vzgojno-izobraževalnega zavoda	proces šolanja
D33	če pa se je samo tak malo za učit, al pa kaka domača naloga, pa prej nardim, pa, da lahk grem pol zrav na	učenje pred dejavnostjo	usklajevanje učenja in dejavnosti v programu vzgojno-izobraževalnega zavoda	proces šolanja

	dejavnosti			
D34	Mislim, da ne bi blo nekih velikih razlik, če bi jaz bil doma	ni spremembe	vpliv bivanja v vzgojno-izobraževalnem zavodu na učni uspeh	proces šolanja
D35	doma pač sem mel slabše ocene, tut zaradi tega, ker sem mel slabšo družbo	prej slabše ocene	vpliv bivanja v vzgojno-izobraževalnem zavodu na učni uspeh	proces šolanja
D36	je pa res, da imam tu zdaj mogoče malo boljše ocene pa uspeh	boljši učni uspeh	vpliv bivanja v vzgojno-izobraževalnem zavodu na učni uspeh	proces šolanja
E1	težek je bil	težko	spominjanje prvega dne	vzgojno-izobraževalni zavod
E2	prišla sem štiri leta nazaj	prihod pred štirimi leti	spominjanje prvega dne	vzgojno-izobraževalni zavod
E3	ja, je blo zelo težko, ker sem bla čist drugačna, kot sem zdej, če se prav spomnim	bila drugačna kot zdaj	spominjanje prvega dne	vzgojno-izobraževalni zavod
E4	In ful časa sem rabla, da sem se navadla	navajanje	spominjanje prvega dne	vzgojno-izobraževalni zavod
E5	misla sem, da bo hujš, ker bi mogla najprej it v en drug dom	slabo mišljenje	spominjanje prvega dne	vzgojno-izobraževalni zavod
E6	jaz sem se hitro sprijaznila s tem	sprejela situacijo	spominjanje prvega dne	vzgojno-izobraževalni zavod
E7	ni blo fajn	slabo počutje	spominjanje prvega dne	vzgojno-izobraževalni zavod
E8	s strani zaposlenih, so bli super in so me sprejeli	sprejetost	občutki ob sprejemu	vzgojno-izobraževalni zavod
E9	nisem šla takoj do ostalih	zadržanost	občutki ob sprejemu	vzgojno-izobraževalni

	mladostnikov			zavod
E10	ampak sem nekaj časa bla zaprta gor v sobi	samota	občutki ob sprejemu	vzgojno-izobraževalni zavod
E11	nisem hotla jest, vem, da sn bla lačna	lakota	občutki ob sprejemu	vzgojno-izobraževalni zavod
E12	ampak potem sem se čez par dni hitro ujela	povezovanje	občutki ob sprejemu	vzgojno-izobraževalni zavod
E13	pozitivne so definitivno, da maš pomoč glede šole	učna pomoč	pozitivna stran	vzgojno-izobraževalni zavod
E14	kadar kol rabiš, ti lahko kdor koli pomaga	pomoč	pozitivna stran	vzgojno-izobraževalni zavod
E15	pa pač spodbujajo te tuki, ko kakšne doma mogoče ne	spodbujanje	pozitivna stran	vzgojno-izobraževalni zavod
E16	slabosti so pa to, da nismodoma	ni dom	negativna stran	vzgojno-izobraževalni zavod
E17	pa da smo zaprti z ostalimi ljudmi	preveč ljudi	negativna stran	vzgojno-izobraževalni zavod
E18	Meni je ful fajn tuki, tak da jaz nimam dosti za rečt prek tega	brez pripomb	spreminjanje delovanja	vzgojno-izobraževalni zavod
E19	jaz ne bi spreminjala tuki neki	brez sprememb	spreminjanje delovanja	vzgojno-izobraževalni zavod
E20	sam edino mogoče, da so mal bolj enakopravni do nas vseh	več enakopravnosti	spreminjanje delovanja	vzgojno-izobraževalni zavod
E21	da bi podobno ravnal z vsakim posameznikom glede kazni pa takih stvari	več enakopravnosti	spreminjanje delovanja	vzgojno-izobraževalni zavod
E22	amm praksa, ki jo mam zdej, definitivno	praksa	stresne situacije	stres

E23	pa, če glejam na sebe, moje zdravstveno stanje trenutno me zdaj mantra	zdravstveno stanje	stresne situacije	stres
E24	ko se kregam s fantom tuki v domu, mi ful preveč stresa nardi	kreganje s fantom	stresne situacije	stres
E25	čist odvisno, po navadi se jokam	jok	spoprijemanje s stresnimi situacijami	stres
E26	grem v sobo pa se zaprem, dokler ne mine	zapre se v sobo	spoprijemanje s stresnimi situacijami	stres
E27	al pa grem, pa se pogovarjam z vzgojitli	pogovor z vzgojitelji	spoprijemanje s stresnimi situacijami	stres
E28	je pa vedno tuki nekdo, s kerim se lahko pogovarjaš	Vedno možnost pogovora	spoprijemanje s stresnimi situacijami	stres
E29	vzgojitli	vzgojitelji	vir moči	stres
E30	pa moj fant	fant	vir moči	stres
E31	super	ni pripomb	razumevanje in odnos z zaposlenimi	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
E32	jaz vem, da sem priljubljena med vzgojitli, ker sem pridna, pa vedno se zanesejo na mene, tak, da se res z vsemi razumem	dober odnos	razumevanje in odnos z zaposlenimi	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
E33	meni je na primer ful pomembno, da se vzgojitelj zna pohecat, da se kdaj iz resne situacije preusmeri na	pomen humorja	razumevanje in odnos z zaposlenimi	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki

	boljše			
E34	in eni vzgojitli pač niso taki in pol je malo manj komunikacije med nami	premalo komunikacije	razumevanje in odnos z zaposlenimi	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
E35	super je, res	ni pripomb	podpora strokovnih delavcev	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
E36	ampak je pa tudi res, da recimo ta teden dela vzgojitelj, s katerim se jaz ne morem povezati, ker ful ni za hece pa to	z nekaterimi ni povezave	podpora strokovnih delavcev	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
E37	in ta teden je tko mal težko, ker pač ne vem h komu bi šla, ker je on edin tukaj, ker njemu res ne morem zaupati	nezaupanje do nekaterih vzgojiteljev	podpora strokovnih delavcev	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
E38	ampak drugač pa so res vedno vsi tuki, tak, da ni problema	vsi prisotni	podpora strokovnih delavcev	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
E39	ja, do mene so vzgojitli res ful prijazni, ker sem pridna	prijaznost	metode dela in proces vzgoje	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
E40	vedno se lepo pogovarjamo	pogovor	metode dela in proces vzgoje	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
E41	mi svetujejo, če	svetovanje	metode dela in	odnos med

	kaj rabim		proces vzgoje	zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
E42	pa mi nudijo oporo	opora	metode dela in proces vzgoje	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
E43	velikokrat dajo kakšne kazni	kazni	metode dela in proces vzgoje	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
E44	pa se derejo na koga	dretje	metode dela in proces vzgoje	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
E45	tako, da znajo bit kr strogi tut, no	strogost	metode dela in proces vzgoje	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
E46	meni je fajn, res, meni so res v redu, res nimam nič negativnega za povedat	vse je v redu	pozitivna stran sodelovanja z zaposlenimi	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
E47	jaz zdaj nisem več oziroma zadnje dve leti več ne rabim pomoči vzgojiteljev	ne potrebuje pomoči	pomoč pri procesu izobraževanja ter pridobivanja izobrazbe	proces šolanja
E48	vem pa, da na začetku mi je to ful pomagal, vedno, ko sem na učnih urah prosila koga za pomoč, so bli	učna pomoč	pomoč pri procesu izobraževanja ter pridobivanja izobrazbe	proces šolanja

	vedno pripravljeni pomagat učiti			
E49	pa tut ena, ko uči na šoli, je redno prihajala sem k nam, pa smo se tudi z njo lahko učili	sodelovanje s profesorji	pomoč pri procesu izobraževanja ter pridobivanja izobrazbe	proces šolanja
E50	tko, da meni je res, glede šole so mi ful pomagali	ogromna pomoč	pomoč pri procesu izobraževanja ter pridobivanja izobrazbe	proces šolanja
E51	ja, prednost se da šoli, šola jim je na prvem mestu	šola ima prednost	prilagajanje šolskim obveznostim	proces šolanja
E52	zaj na primer drsanje se je začelo ob pol šestih in pol so mel učne ure prej	učenje pred dejavnostjo	usklajevanje učenja in dejavnosti v programu vzgojno-izobraževalnega zavoda	proces šolanja
E53	če pa kerega ni blo, da je mel šolo do štirih, pa se ni mogo učiti do šestih, se je pol učil zvečer	udeležitev dejavnosti, učenje zvečer	usklajevanje učenja in dejavnosti v programu vzgojno-izobraževalnega zavoda	proces šolanja
E54	se pa res prilagajajo šoli, je to na prvem mestu, ni nič kaj bolj pomembno od šole	prilagajanje šoli	usklajevanje učenja in dejavnosti v programu vzgojno-izobraževalnega zavoda	proces šolanja
E55	v ocenah razlike zdaj trenutno ne bi blo	ni spremembe	vpliv bivanja v vzgojno-izobraževalnem zavodu na učni uspeh	proces šolanja
E56	če pa bi bla jaz dve leti, al pa tri leta nazaj, pa bi definitivno	prej slabše ocene	vpliv bivanja v vzgojno-izobraževalnem zavodu na učni	proces šolanja

	vplival ja, ker bi mela slabše ocene ziher		uspeh	
E57	ampak zdaj itak, če bi me dali domov, no sej grem domov itak čez en mesec, bi mela iste ocene	ni spremembe	vpliv bivanja v vzgojno-izobraževalnem zavodu na učni uspeh	proces šolanja
F1	uff, meni je blo tak stresno	stres	spominjanje prvega dne	vzgojno-izobraževalni zavod
F2	ker sem prišla, pa pač je bla spet neka sprememba okolja	sprememba okolja	spominjanje prvega dne	vzgojno-izobraževalni zavod
F3	ker tukaj so otroci s posebnimi potrebami in je blo nekaj drugega	drugačnost	spominjanje prvega dne	vzgojno-izobraževalni zavod
F4	aaa in ravno sem bla z eno punco v sobi	spoznala sostanovalko	spominjanje prvega dne	vzgojno-izobraževalni zavod
F5	ki je bla dostikrat na odvajanju zaradi drog in je prišla zadeta v dom in sma se takrat skregale	kreganje	spominjanje prvega dne	vzgojno-izobraževalni zavod
F6	začela se je dret name, ker ni bla prisebna	dretje	spominjanje prvega dne	vzgojno-izobraževalni zavod
F7	in pol sem ji jaz mirno povedala svojo zgodbo, ker jaz neja rešujem problemov na ta način, nasilje pa to	deljenje osebne izkušnje	spominjanje prvega dne	vzgojno-izobraževalni zavod
F8	sem ji lepo obrazložila, da	deljenje osebne izkušnje	spominjanje prvega dne	vzgojno-izobraževalni

	jo razumem, kak je pa sem ji povedala potem še svojo zgodbo in sma se začele ful pogovarjat, kar jo je pomirilo			zavod
F9	moja zgodba jo je ful pomirila, je očitno vidla v tem, da ni edina, ki ima probleme, ter da ji bom stala ob strani, če bo kar koli narobe	nudjenje podpore	spominjanje prvega dne	vzgojno-izobraževalni zavod
F10	ostali mladostniki so imeli vseeno neko distanco, oni so se med seboj že prej poznali, mene niso poznali	distanca	občutki ob sprejemu	vzgojno-izobraževalni zavod
F11	aam, zato je blo tut meni na začetku malo neprijetno, se silit v neko družbo	neprijetnost	občutki ob sprejemu	vzgojno-izobraževalni zavod
F12	kar pa se tiče vzgojitlov, pa zaposlenih, pa lahko rečem, da so me ful lepo sprejeli	sprejetost	občutki ob sprejemu	vzgojno-izobraževalni zavod
F13	negativne so to, ker vseeno so v tem domu malo bolj problematični najstniki, pa dostikrat pride do prepиров	prepiri	negativna stran	vzgojno-izobraževalni zavod
F14	veliko je policije tukaj	prisotnost policije	negativna stran	vzgojno-izobraževalni

				zavod
F15	so prisotne droge, torej prepovedane substance	prepovedane substance	negativna stran	vzgojno-izobraževalni zavod
F16	pride do nasilja, kletvic in žaljenja	fizično in verbalno nasilje	negativna stran	vzgojno-izobraževalni zavod
F17	dobra plat pa je to, da so vzgojitelji zelo v redu	vzgojitelji	pozitivna stran	vzgojno-izobraževalni zavod
F18	ker znajo poslušat	poslušnost vzgojiteljev	pozitivna stran	vzgojno-izobraževalni zavod
F19	znajo pomagat	pomoč	pozitivna stran	vzgojno-izobraževalni zavod
F20	če rabim kako pomoč pri učenju, mi zmeraj priskočijo na pomoč	učna pomoč	pozitivna stran	vzgojno-izobraževalni zavod
F21	me tut podpirajo	podpora	pozitivna stran	vzgojno-izobraževalni zavod
F22	recimo moj matičen vzgojitelj je ful dobra oseba	matičen vzgojitelj	pozitivna stran	vzgojno-izobraževalni zavod
F23	vsi vzgojitelji so mi dobri	vzgojitelji	pozitivna stran	vzgojno-izobraževalni zavod
F24	nisem dobila nikoli v življenju takega občutka, da mi nekdo zaupa pa, da me ima res rad	občutek zaupanja	pozitivna stran	vzgojno-izobraževalni zavod
F25	da bi se to rešilo s prepovedanimi substancami, ker se mi zdi, da bi blo pol lažje tu živeti, pa bolj sproščeno	rešitev uporabe prepovedanih substanc	spreminjanje delovanja	vzgojno-izobraževalni zavod

	vzdušje bi bilo			
F26	kar pa se ostalega tiče, pa je vse vredu	brez sprememb	spreminjanje delovanja	vzgojno-izobraževalni zavod
F27	ni nobene drame, tak, da meni je super	brez sprememb	spreminjanje delovanja	vzgojno-izobraževalni zavod
F28	ko se kregajo med sabo	prepiri	stresne situacije	stres
F29	ko pridejo zadeti nazaj v dom	vpliv prepovedanih substanc na sostanovalce	stresne situacije	stres
F30	pa mogoče včasih rabiš kaj, pa ne veš, kak bi pristopu do te osebe, da se ne bi drl potem nate, al pa se med seboj skregajo, pa ne veš na ker strani bi bil	neodločenost pristopa do oseb	stresne situacije	stres
F31	ne vem al lahko onemu nekaj rečem, al lahko tistemu nekaj rečem	strah pred podajanjem mnenja	stresne situacije	stres
F32	odmaknem se	odmik	spoprijemanje s stresnimi situacijami	stres
F33	pokličem svojega fanta	fant	vir moči	stres
F34	pa kakšno kolegico	prijateljice	vir moči	stres
F35	al pa vzamem kakšno knjigo, ker od malega rada berem in se ob tem sprostim	branje knjig	vir moči	stres
F36	pa sej tudi do vzgojitlov grem, ker znajo odreagirat v tisti situaciji, pa se znajo pogovarjat s tistimi, ki smo	vzgojitelji	vir moči	stres

	nevtralni			
F37	s čisto vsemi zelo dobro	dober odnos	razumevanje in odnos z zaposlenimi	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
F38	tak razumem se z njimi, pa imamo zelo dobre odnose	dober odnos	razumevanje in odnos z zaposlenimi	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
F39	zelo velika, to pa vam res lahko priznam	ni pripomb	podpora strokovnih delavcev	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
F40	oni majo do vsakega od nas neko svoje mišljenje, pa poznajo že vsakega od nas zelo dobro in vejo, kak pristopit do vsakega posameznika	individualen pristop do vsakega posameznika	metode dela in proces vzgoje	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
F41	tak, da do vsakega drugače	individualen pristop do vsakega posameznika	metode dela in proces vzgoje	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
F42	če so nekateri žalostni, vedno pristopijo z dobro voljo	dobra volja	metode dela in proces vzgoje	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
F43	pa se pol	pogovor	metode dela in	odnos med

	pogovorimo		proces vzgoje	zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
F44	pa me vprašajo, če sem v redu	izražanje skrbi	metode dela in proces vzgoje	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
F45	da je negativno to, da za tiste, ko vedo, da so malo bolj problematični, da bi se dalo kaj ukrenit glede njih pa nena	ni ukrepanja v primeru mladostnikov z izzivi	negativna stran sodelovanja z zaposlenimi	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
F46	da ne bi še vsi mi ostali poleg trpeli, ker nas tak majo vse za iste	metanje v isti koš	negativna stran sodelovanja z zaposlenimi	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
F47	čeprav v situaciji, ko se zgodi nasilje, zmeraj takoj odreagirajo, pa ne pustijo, da bi se mladi med sabo zmenli, pa obračunali	poseganje med fizično nasilje	pozitivna stran sodelovanja z zaposlenimi	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
F48	ampak vseeno, sej ko enkrat pride mladostnik do tolko prekrškov v domu, gre v en bolj zaprt oddelek, kar se mi zdi smiselno pa v redu	izoliranje mladostnikov z izzivi v zaprt oddelek	pozitivna stran sodelovanja z zaposlenimi	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
F49	meni skos	učna pomoč	pomoč pri	proces šolanja

	pomagajo za šolo		procesu izobraževanja ter pridobivanja izobrazbe	
F50	me ženejo naprej tut, ko obupam že	podpora vzgojiteljev	pomoč pri procesu izobraževanja ter pridobivanja izobrazbe	proces šolanja
F51	zmeraj mi govorijo, da ne smem obupat, da mam njih, da mi bo dobro šlo	podpora vzgojiteljev	pomoč pri procesu izobraževanja ter pridobivanja izobrazbe	proces šolanja
F52	dostikrat gredo tut v šolo, če mam s kerimi profesorji težave, pa se z njimi pogovorijo, pa je pol vse v redu	sodelovanje s profesorji	pomoč pri procesu izobraževanja ter pridobivanja izobrazbe	proces šolanja
F53	mi stojijo ob strani zelo	podpora vzgojiteljev	pomoč pri procesu izobraževanja ter pridobivanja izobrazbe	proces šolanja
F54	odvisno spet od tega, če oni že organizirajo kakšne dejavnosti	prednost dejavnosti v vzgojno-izobraževalnem zavodu	prilagajanje šolskim obveznostim	proces šolanja
F55	ampak večinoma, tak med tednom, ko je šola, nimamo nobenih dejavnosti	dejavnosti bolj za vikende	prilagajanje šolskim obveznostim	proces šolanja
F56	mi opravičijo, pa napišejo za šolo, pa pol na primer naslednji dan naredim	pisanje opravičil za šolo	usklajevanje učenja in dejavnosti v programu vzgojno-izobraževalnega zavoda	proces šolanja
F57	se mi zdi, da je prejšnji dom, kjer so bli malo	slabši učni uspeh	vpliv bivanja v vzgojno-izobraževalnem	proces šolanja

	bolj zatrti, da sem mela boljši uspeh kot tu		zavodu na učni uspeh	
F58	mogoče zato, ker je tukaj več prostosti, tako je moje mišljenje, pa mam zato slabše ocene	slabši učni uspeh	vpliv bivanja v vzgojno-izobraževalnem zavodu na učni uspeh	proces šolanja
F59	ni nobenega nekega ful vlkega nadzora	ni nadzora	vpliv bivanja v vzgojno-izobraževalnem zavodu na učni uspeh	proces šolanja
F60	se mi zdi, da mi zdaj tukaj ocene kar padajo	slabši učni uspeh	vpliv bivanja v vzgojno-izobraževalnem zavodu na učni uspeh	proces šolanja
G1	da sem večino časa skoz bil sam v sobi	samota	spominjanje prvega dne	vzgojno-izobraževalni zavod
G2	nisem se z nobenim meno	ni bilo pogovora	spominjanje prvega dne	vzgojno-izobraževalni zavod
G3	sem rabo en čas, da sem se navado	navajanje	spominjanje prvega dne	vzgojno-izobraževalni zavod
G4	prvo se nismo neke menli, pa mi je bil bed, pač tko žalostn sm bil	žalost	občutki ob sprejemu	vzgojno-izobraževalni zavod
G5	z vzgojitli si najprej nisem bil v redi, ker pač neke s šolo problemi	nerazumevanje z vzgojitelji	občutki ob sprejemu	vzgojno-izobraževalni zavod
G6	drugače pa tak sram me je blo ful, da sem sem prišo	sram	občutki ob sprejemu	vzgojno-izobraževalni zavod
G7	strah, kak sploh bo to potekalo vse skup	strah	občutki ob sprejemu	vzgojno-izobraževalni zavod
G8	da staršev ne morem skoz videt, da se	pogrešanje družine	negativna stran	vzgojno-izobraževalni zavod

	lahko vidimo samo za vikende in počitnice			
G9	pa telefone, da jih mam ful malo to je tut negativno	majhna upora telefonov	negativna stran	vzgojno-izobraževalni zavod
G10	okej pa je to, ko se družim z ljudmi	druženje	pozitivna stran	vzgojno-izobraževalni zavod
G11	pa ful so mi pomagali vzgojitli s šolo, da sem se zbral, pa da mi gre boljše	učna pomoč	pozitivna stran	vzgojno-izobraževalni zavod
G12	iskreno ne bi ga niti spremenil	brez sprememb	spreminjanje delovanja	vzgojno-izobraževalni zavod
G13	ker jaz bi vsem dal telefone za celi dan, to po mojem	večja uporaba telefona	spreminjanje delovanja	vzgojno-izobraževalni zavod
G14	aja, mogoče bi še to naredo, da vzgojitli ne bi bli tak tečni	odnos vzgojiteljev	spreminjanje delovanja	vzgojno-izobraževalni zavod
G15	ne vem, jaz mam večinoma probleme s šolo	šola	stresne situacije	stres
G16	in ko se drugi derejo, pa razbijajo, mi gre tak fejest na živce, se začnem pajtlat pa ne vem kaj vse	glasnost drugih stanovalcev	stresne situacije	stres
G17	tak, da večino stresa mi predstavlja šola	šola	stresne situacije	stres
G18	to kaj pač rad počnem, na primer nogomet al pa košarko grem špilat na igrišče	šport	spoprijemanje s stresnimi situacijami	stres
G19	bolj mi recimo šport predstavlja	šport	vir moči	stres

	nekaj takega, da se pomirim			
G20	socialna delavka mi je že dostikrat pomagala, ko sn bil taki pod stresom	dober odnos s socialno delavko	razumevanje in odnos z zaposlenimi	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
G21	zaj pa smo si v redu z vzgojitelji, bi lahko reko, da mamo dober odnos	dober odnos	razumevanje in odnos z zaposlenimi	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
G22	včasih se skregamo, samo sej to se mi zdi normalno	občasno slab odnos	razumevanje in odnos z zaposlenimi	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
G23	pač, ko rabiš, vprašaš in ti oni pomagajo	celovita podpora	podpora strokovnih delavcev	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
G24	njihova najljubša metoda je grožnja	grožnja	metode dela in proces vzgoje	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
G25	pa pač strogi so	strogost	metode dela in proces vzgoje	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
G26	pa pol po eni strani mi ni blo v redu, kak so grozili s tem, da nem mel telefona	grožnje	negativna stran sodelovanja z zaposlenimi	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
G27	po drugi strani pa mi je blo v	zavedanje meja	pozitivna stran sodelovanja z	odnos med zaposlenimi v

	redu, ker sem vedo, da ne smem delat določenih stvari, da lahko mam telefon pa, da lahko grem domu		zaposlenimi	vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
G28	pozitivno bi še lahko reko, da je to, ko mi pomagajo za šolo	učna pomoč	pozitivna stran sodelovanja z zaposlenimi	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
G29	če rabim kaj, mi dajo kake nasvete	nasveti	pozitivna stran sodelovanja z zaposlenimi	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
G30	pač po mojem, da recimo mi pomagajo, da me gušijo, da lahko delam šolo	podpora vzgojiteljev	pomoč pri procesu izobraževanja ter pridobivanja izobrazbe	proces šolanja
G31	oni pač pomagajo, če kaj ne razumem mi pomagajo, pa mi razložijo stvari	obrazložitev stvari	pomoč pri procesu izobraževanja ter pridobivanja izobrazbe	proces šolanja
G32	ja prvo morem šolo naredit pol pa ostalo	šola ima prednost	prilagajanje šolskim obveznostim	proces šolanja
G33	za osnovnošolce jih sicer bolj zanima, ker za srednješolce jim je že malo vseeno, se mi zdi	prednost imajo osnovnošolci	prilagajanje šolskim obveznostim	proces šolanja
G34	recimo, da namesto učenja grem na kaki izlet, te morem enkrat drugače najt čas, da se	učenje pred dejavnostjo	usklajevanje učenja in dejavnosti v programu vzgojno-izobraževalnega	proces šolanja

	naučim, na primer se učim pač pred neko dejavnostjo		zavoda	
G35	le ne pa pač ne grem zraven, pa ostanem tukaj, če vem, da se res morem dosti učiti	prednost učenju	usklajevanje učenja in dejavnosti v programu vzgojno-izobraževalnega zavoda	proces šolanja
G36	tak, da jaz vedno tak naredim, da se naučim pa, da dobim vreji oceno v šoli	prednost učenju	usklajevanje učenja in dejavnosti v programu vzgojno-izobraževalnega zavoda	proces šolanja
G37	ja, jaz, če bi bil doma ne bi delal šole	opravljanje šole	vpliv bivanja v vzgojno-izobraževalnem zavodu na učni uspeh	proces šolanja
G38	Tu pa so mi v eno gušli, pa me spravli do tega, da sem zaj v šoli, pa da jo delam	opravljanje šole	vpliv bivanja v vzgojno-izobraževalnem zavodu na učni uspeh	proces šolanja
G39	zaj pa vse štima glede ocen, mam ful dobre	dobre ocene	vpliv bivanja v vzgojno-izobraževalnem zavodu na učni uspeh	proces šolanja
G40	zaj, kar se ocen tiče, mam zdaj dosti boljše kot pa prej, ko sem bil doma	boljši učni uspeh	vpliv bivanja v vzgojno-izobraževalnem zavodu na učni uspeh	proces šolanja
H1	ni mi nič veliko jasno blo	nejasnost	spominjanje prvega dne	vzgojno-izobraževalni zavod
H2	edino s parimi ljudmi sem se že poznal, ker sem zvedo za njih preko kolegov, al sn se že	poznavanje ljudi od prej	spominjanje prvega dne	vzgojno-izobraževalni zavod

	spoznal, ko sem prišo na timskega sem			
H3	cimra sem spoznal komaj po parih urah, ko sem prišo, pa sma se takoj ujela tak, da ni blo neki prenaporno	spoznal sostanovalca	spominjanje prvega dne	vzgojno-izobraževalni zavod
H4	je pa pač blo to, da sem spremenil okolje in je blo spet neki novega	sprememba okolja	spominjanje prvega dne	vzgojno-izobraževalni zavod
H5	pa v redu mi je blo no	dobro	občutki ob sprejemu	vzgojno-izobraževalni zavod
H6	v večini so me tak vsi v skupini sprejeli, vzgojitli tut	sprejetost	občutki ob sprejemu	vzgojno-izobraževalni zavod
H7	edino živčn sem bil, ker iz ene strani sem slišal dobre stvari, iz druge strani pa strašno grozne stvari za dom	živčnost	občutki ob sprejemu	vzgojno-izobraževalni zavod
H8	pa tak stresno mi je blo malo	stres	občutki ob sprejemu	vzgojno-izobraževalni zavod
H9	za mene so pozitivne to, da mam bližje do šole	bližje šoli	pozitivna stran	vzgojno-izobraževalni zavod
H10	pa da mam pomoč za šolo	učna pomoč	pozitivna stran	vzgojno-izobraževalni zavod
H11	negativne pa po eni strani odnos vzgojitlov	odnos vzgojiteljev	negativna stran	vzgojno-izobraževalni zavod
H12	odnos nekaterih dijakov oziroma mladostnikov	odnos sostanovalcev	negativna stran	vzgojno-izobraževalni zavod

H13	ker v večini so mladostniki tak, da eni mislijo, da majo nekaj več od drugih in se cele dneve nekaj derejo	glasnost sestanovalecev	negativna stran	vzgojno-izobraževalni zavod
H14	od vzgojiteljev pa to, da včasih svoja pravila postavljajo	postavljanje pravil	negativna stran	vzgojno-izobraževalni zavod
H15	pa to, da ne razumejo osnove, da če jaz pridem po osmih urah pouka domov, bi rad mel vsaj dvajset minut, preden mi spet po živcih hodijo	pomanjkanje miru	negativna stran	vzgojno-izobraževalni zavod
H16	to je edino, da se velikokrat ne razumemo z njimi	nerazumevanje z vzgojitelji	negativna stran	vzgojno-izobraževalni zavod
H17	to pa ne vem, zaradi tega, ker v večini mi je vse v redu	vse v redu	spreminjanje delovanja	vzgojno-izobraževalni zavod
H18	razn naredo bi mogoče tak, da bi se malo bolj mladostnikom posvetil sam zato, da lahko se dojamemo, kaj kdo nuca, pa se jih boljše pol razume, to pa je to	večje posvečanje mladostnikom	spreminjanje delovanja	vzgojno-izobraževalni zavod
H19	večina vsak dan, glede šole	šola	stresne situacije	stres
H20	pa tu mladostniki mi živce pijejo, pa stres povzročajo	odnos s sestanovaleci	stresne situacije	stres
H21	v bistvu nikoli nimam nekega	ni izhoda	spoprijemanje s stresnimi	stres

	izhoda iz tega		situacijami	
H22	požrem dol, pa pač počakam, da me mine, v svoji sobi sem po navadi	odmik	spoprijemanje s stresnimi situacijami	stres
H23	če ne pa grem ven pa si muziko naredim, da me malo sprosti	poslušanje glasbe	spoprijemanje s stresnimi situacijami	stres
H24	sam sebi sem v bistvu najbolj v pogled, ker tak v bistvu sam zase vse delam	sam svoj vir moči	vir moči	stres
H25	tak, da rešujem sam stvari, pa se stabiliziram nazaj	sam svoj vir moči	vir moči	stres
H26	so vzgojitli, ki mi povzročajo probleme, pa je tak, da se ne razumem z njimi, pa da bi se najrajši kdaj skregal	občasno slab odnos	razumevanje in odnos z zaposlenimi	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
H27	ampak v večini pa je vse v redu	ni pripomb	razumevanje in odnos z zaposlenimi	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
H28	sej je tut tak, da dokler delamo tak, kot majo pravila zastavljena, ni nekih težav	sledenje pravilom	razumevanje in odnos z zaposlenimi	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
H29	pridejo pa tut slabi dnevi in pol ni važno, kak lepo se obnašaš, ker njim še zmeraj	odvisno od počutja zaposlenih	razumevanje in odnos z zaposlenimi	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki

	ni v redu, ker se oni slabo počutijo			
H30	najboljše se tak razumem s svojo matično vzgojiteljico, pa psihologinjo	dober odnos z matično vzgojiteljico in psihologinjo	razumevanje in odnos z zaposlenimi	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
H31	pa tem Gregorjem vzgojiteljcem, ki je na novo v naši skupini, ker prej je bil v eni drugi, zdaj pa je prišel k nam	dober odnos	razumevanje in odnos z zaposlenimi	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
H32	večinoma so vsi v redu	je v redu	podpora strokovnih delavcev	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
H33	razn pri nas en vzgojitelj je problematik, ker ma strašno velik svojih pravil v glavi	uveljavljanje novih pravil	podpora strokovnih delavcev	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
H34	in pol tut, če pravilnik prebereš, on trdi, da to ni tak, da je tak kak on govori, pa nas sploh ne razume	nerazumevanje	podpora strokovnih delavcev	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki
H35	postavlja nam nemogoče stvari za delat, pa nas kaznuje	kazni	podpora strokovnih delavcev	odnos med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnem zavodu in mladostniki

H36	iz tedna v teden nam otežuje situacijo	oteževanje situacije	podpora strokovnih delavcev	odnos med zaposlenimi v vzgojno- izobraževalnem zavodu in mladostniki
H37	strogo	strogost	metode dela in proces vzgoje	odnos med zaposlenimi v vzgojno- izobraževalnem zavodu in mladostniki
H38	vodeno pod pravili	pravila	metode dela in proces vzgoje	odnos med zaposlenimi v vzgojno- izobraževalnem zavodu in mladostniki
H39	ampak v večini primerih je tak, da mi damo nekaj od sebe, oni pa nas potem sploh ne probajo razumet	nerazumevanje	negativna stran	odnos med zaposlenimi v vzgojno- izobraževalnem zavodu in mladostniki
H40	in tam se pol največkrat skregamo in pol je galama, pa vsi hočejo nekaj izpostaviti, kar jim ne paše	prepiri	negativna stran	odnos med zaposlenimi v vzgojno- izobraževalnem zavodu in mladostniki
H41	pol samo vedno več problemov nastane iz tega	nastajanje problemov	negativna stran	odnos med zaposlenimi v vzgojno- izobraževalnem zavodu in mladostniki
H42	večinoma dobim pomoč pri učenju	učna pomoč	pomoč pri procesu izobraževanja ter pridobivanja izobrazbe	proces šolanja

H43	dokler se dogovorim, se vsemu prilagodijo	prilagajanje vsemu	prilagajanje šolskim obveznostim	proces šolanja
H44	če mam kaj za šolo, dajo vedno temu prednost	šola ima prednost	prilagajanje šolskim obveznostim	proces šolanja
H45	ja, zdaj, če za šolo nimam velik za delat, pol ni problem preskočit tut učne ure, al pa na sploh kaj za šolo	odvisno od obsega šolskih obveznosti	usklajevanje učenja in dejavnosti v programu vzgojno-izobraževalnega zavoda	proces šolanja
H46	če pa si bolj problematičen za šolo, pol pa se moreš drugi dan ekstra učit	učenje naslednji dan	usklajevanje učenja in dejavnosti v programu vzgojno-izobraževalnega zavoda	proces šolanja
H47	tut, če pridemo ob osmih zvečer nazaj, se do desetih morš učit	udeležitev dejavnosti, učenje zvečer	usklajevanje učenja in dejavnosti v programu vzgojno-izobraževalnega zavoda	proces šolanja
H48	se mi zdi, da bi ble razlike ful velike, če mene na primer ne bi blo tukaj	ogromna razlika	vpliv bivanja v vzgojno-izobraževalnem zavodu na učni uspeh	proces šolanja
H49	ker jaz sem prej za avtomehanika hodo v Celje, pa sn dvakrat pado letnik pa ocene so ble katastrofalne	prej slabše ocene	vpliv bivanja v vzgojno-izobraževalnem zavodu na učni uspeh	proces šolanja
H50	zu pa mi je že šola boljša in sem tut zdej večinoma vse uspešno naredo	opravljanje šole	vpliv bivanja v vzgojno-izobraževalnem zavodu na učni uspeh	proces šolanja
H51	tak da ja,	boljši učni uspeh	vpliv bivanja v	proces šolanja

	mislim, da mam zdaj dosti boljše ocene, definitivno		vzgojno- izobraževalnem zavodu na učni uspeh	
--	--	--	---	--

Priloga 4: Kodirna knjiga intervjujev

KODIRNA KNJIGA

VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNI ZAVOD

- Spominjanje prvega dne v vzgojno-izobraževalnem zavodu:
 - samota (A1), (C1), (D3), (G1)
 - piplarka (A2),
 - učenje v sobi (A3),
 - zadržanost (A4)
 - sramota (B1)
 - strah (B2)
 - jok (C2)
 - opora matične vzgojiteljice (C3)
 - kreganje (C4), (F5)
 - fizično nasilje (C5)
 - prihod leta 2018 (Č1)
 - slabo počutje (Č2), (E7)
 - poistovetenje z drugimi (Č3)
 - navajanje (Č4), (D4), (E4), (G3)
 - v redu počutje (Č5)
 - hud prvi dan (Č6), (Č10)
 - nepoznavanje ljudi (Č7)
 - nepoznavanje pravil in vzgojiteljev (Č8)
 - nepoznavanje mladostnikov (Č9)
 - sprememba okolja (D1), (F2), (H4)
 - starejši ljudje (D2)
 - težko (E1)
 - prihod pred štirimi leti (E2)
 - bila drugačna kot zdaj (E3)
 - slabo mišljenje (E5)
 - sprejela situacijo (E6)

- stres (F1)
- spoznala sostanovalko (F4)
- drugačnost (F3)
- dretje (F6)
- deljenje osebne izkušnje (F7), (F8)
- nudenje podpore (F9)
- ni bilo pogovora (G2)
- nejasnost (H1)
- poznavanje ljudi od prej (H2)
- spoznal sostanovalca (H3)

- Občutki ob sprejemu:

- pravila (A5),
- nadzorovanje vzgojiteljev (A6),
- sprejetost (A7), (E8), (F12), (H6)
- ni navdušenosti (A8),
- rušenje ravnovesja (A9)
- dobro (B3), (H5)
- razumevanje in povezanost (B4)
- negativnost (C6)
- pozitivnost (C7)
- žalost (Č11), (G4)
- nelagodje (Č12)
- pogrešanje domačih (Č13)
- šok (Č14)
- neopredeljenost (D5)
- upiranje (D6)
- zadržanost (E9)
- samota (E10)
- lakota (E11)
- povezovanje (E12)
- distanca (F10)

- neprijetnost (F11)
- nerazumevanje z vzgojitelji (G5)
- sram (G6)
- strah(G7)
- živčnost (H7)
- stres (H8)
- Pozitivna stran vzgojno izobraževalnih zavodov:
 - struktura (A10),
 - pomoč (A12), (E14), (F19)
 - učna pomoč (A13), (E13), (F20), (G11), (H10)
 - prijatelji (B5)
 - uspešen proces šolanja (C8)
 - ljudje v domu (Č15)
 - vzgojitelji (Č16), (F17), (F23)
 - vse pozitivno (D7)
 - pravila (D8)
 - spodbujanje (E15)
 - poslušnost vzgojiteljev (F18)
 - podpora (F21)
 - občutek zaupanja (F24)
 - druženje (G10)
 - bližje šoli (H9)
- Negativna stran vzgojno izobraževalnih zavodov:
 - vrstni red vzgojiteljev (A11)
 - tečnost vzgojiteljev (B6)
 - pogrešanje družine (C9), (G8)
 - pogrešanje prijateljev (C10)
 - oddaljenost od šole (Č17)
 - zgodno vstajanje (Č18)
 - pozno vračanje iz šole (Č19)

- malo prostega časa (Č20)
 - ni negativnih stvari (D9)
 - ni dom (E16)
 - preveč ljudi (E17)
 - prepiri (F13)
 - prisotnost policije (F14)
 - prepovedane substance (F15)
 - fizično in verbalno nasilje (F16)
 - majhna uporaba telefonov (G9)
 - odnos vzgojiteljev (H11)
 - odnos sostanovalcev (H12)
 - glasnost sostanovalcev (H13)
 - postavljanje pravil (H14)
 - pomanjkanje miru (H15)
 - nerazumevanje z vzgojitelji (H16)
- Spreminjanje delovanja vzgojno izobraževalnih zavodov:
 - nerazumevanje vzgojiteljev (A14),
 - izobraževanje (A15),
 - moteči povišani glasovi (A16)
 - živali (B7)
 - zmanjšanje uporabe telefonov (B8)
 - skupno igranje (B9)
 - manj teženja (C11)
 - urnik spanja (C12), (Č21)
 - več prostega časa (C13), (Č22), (D10)
 - brez posploševanja na vse (C14)
 - vse v redu (Č23), (H17)
 - večja uporaba telefona (Č24), (D11), (G13)
 - več kontakta s starši (Č25)
 - brez pripomb (E18)
 - brez sprememb (E19), (F26), (F27), (G12),

- več enakopravnosti (E20), (E21)
- rešitev uporabe prepovedanih substanc (F25)
- odnos vzgojiteljev (G14)
- večje posvečanje mladostnikom (H18)

STRES

- Stresne situacije:
 - stres pred prihodom v Mladinski dom (A17),
 - nedomače okolje (A18),
 - življenje v vzgojno izobraževalnem zavodu čez teden (A19),
 - kamp, zapor (A20),
 - ni dom (A21),
 - strukturirano učenje (A22)
 - slabe ocene (B10)
 - problemi (C15)
 - biti zasačen (C16)
 - šola (Č26), (Č29), (G15), (G17), (H19)
 - izgubljene stvari (Č27)
 - bivanje na več krajih (Č28)
 - bivanje v zavodu čez vikend (D12)
 - praksa (E22)
 - zdravstveno stanje (E23)
 - kreganje s fantom (E24)
 - prepiri (F28)
 - vpliv prepovedanih substanc na sostanovalce (F29)
 - neodločenost pristopa do oseb (F30)
 - strah pred podajanjem mnenja (F31)
 - glasnost drugih stanovalcev (G16)
 - odnos s sostanovalci (H20)

- Spoprijemanje s stresnimi situacijami:
 - zapre se v sobo (A23), (C17), (E26), (H22)
 - delati nekaj prijetnega (A24)
 - nezmožnost delati prijetno (A25)
 - nezmožnost umika (A26)
 - spanje (B11)
 - biti tiho (C18)
 - delati se nedolžnega (C20)
 - več učenja (Č30)
 - kontakt z domačimi (Č31)
 - sprejeti posledice (D13)
 - sok (E25)
 - pogovor z vzgojitelji (E27)
 - zmeraj možnost pogovora (E28)
 - odmik (F32),
 - šport (G18)
 - ni izhoda (H21)
 - poslušanje glasbe (H23)
- Vir moči:
 - sprehod (A27)
 - pokliče mamo (A28), (C21)
 - umik stresu (A29)
 - prijateljice (B12), (F34)
 - sostanovalke (C22)
 - nasveti sostanovalk (C23)
 - druženje (Č32)
 - dobra volja (Č33)
 - prijatelji (Č34), (D15)
 - navezanost (Č35)
 - vzgojitelji (D14), (E29), (F36)
 - fant (E30), (F33)

- branje knjig (F35)
- šport (G19)
- sam svoj mir moči (H24), (H25)

ODNOS MED ZAPOSLENIMI V VZGOJNO IZOBRAŽEVALNEM ZAVODU IN MLADOSTNIKI

- Razumevanje in odnos z zaposlenimi:
 - odličnost socialne delavke in psihologinje (A30)
 - dobro opravljanje dela (A31)
 - ni pripomb (A32), (B13), (D16), (E31), (H27)
 - pol dobrih in pol slabih vzgojiteljev (A33)
 - neprimerne lastnosti vzgojiteljev (A34)
 - vpitje (A35)
 - ne pomislijo na notranje probleme (A36)
 - izzivanje zaposlenih (C24)
 - dober odnos (C25), (Č36), (E32), (F38), (G21), (H31)
 - jeza mladostnika (C26)
 - brez problemov (Č37)
 - upoštevanje navodil (Č38)
 - dober odnos s psihologinjo (Č39)
 - dober odnos z zdravstvenim tehnikom (Č40)
 - občasno slab odnos (D17), (G22), (H26)
 - držanje dobrega odnosa (D18)
 - pomen humorja (E33)
 - premalo komunikacije (E34)
 - dober odnos s socialno delavko (G20)
 - sledenje pravilom (H28)
 - odvisno od počutja zaposlenih (H29)
 - dober odnos z matično vzgojiteljico in psihologinjo (H30)

- Podpora strokovnih delavcev:
 - je v redu (A37), (H32)
 - nereagiranje v določenih situacijah (A38)
 - neprimerno (A39)
 - kazni (A40), (H35)
 - ni prav (A41)
 - dobra in slaba (B14)
 - celovita podpora (C27), (G23)
 - sodelovanje z drugimi zaposlenimi (C28)
 - psihologinja dobra (C29)
 - vsi dobri (C30)
 - ni pripomb (Č41), (E35), (F39)
 - odvisna od obnašanja mladostnika (D19)
 - dobra kadar so mladostniki v redu (D20)
 - z nekaterimi ni povezave (E36)
 - nezaupanje do nekaterih vzgojiteljev (E37)
 - vsi prisotni (E38)
 - uveljavljanje novih pravil (H33)
 - nerazumevanje (H34)
 - oteževanje situacije (H36)

- Metode dela in proces vzgoje:
 - ravnanje po lastni volji (A42)
 - ne uporabljanje tehnik (A43)
 - prelaganje vzgojitelje volje na delo z mladostniki (A44)
 - tečnost (B15)
 - neumnost vzgojiteljev (C31)
 - strogost (Č42), (E45), (G25), (H37)
 - prijaznost (Č43), (E39)
 - zanesljivost (Č44)

- uporaba humorja (Č45)
 - prijateljski odnos (D21)
 - kazni (D22), (E43)
 - pogovor (E40), (F43)
 - svetovanje (E41)
 - opora (E42)
 - kričanje (E44)
 - individualen pristop do vsakega posameznika (F40), (F41)
 - dobra volja (F42)
 - izražanje skrbi (F44)
 - grožnja (G24)
 - pravila (H38)
- Negativna stran sodelovanja z zaposlenimi:
 - siljenje in prepričevanje v stvari (A45)
 - ni podpore (A46)
 - metanje v isti koš (A47), (F46)
 - nadležnost (A49)
 - laganje mladostnika (C34)
 - teženje (Č46)
 - nadzorovanje (Č47), (Č48)
 - ni ukrepanja v primeru mladostnikov z izzivi (F45)
 - grožnje (G26)
 - nerazumevanje (H39)
 - prepiri (H40)
 - nastajanje problemov (H41)
 - Pozitivna stran sodelovanja z zaposlenimi:
 - občasno dobro počutje (A48)
 - prednost besede mladostnikom (B16)
 - pomoč mladostnika (C32)
 - zastopanje Mladinskega doma (C33)

- sklepanje dogovorov in kompromisov (Č49)
- vse dovolijo, če jih ubogajo (D23)
- vse je v redu (D24), (E46)
- poseganje med fizično nasilje (F47)
- izoliranje mladostnikov z izzivi v zaprt oddelek (F48)
- zavedanje meja (G27)
- učna pomoč (G28)
- nasveti (G29)

PROCES ŠOLANJA

- Pomoč pri procesu izobraževanja ter pridobivanja izobrazbe:
 - pomoč pri vpisovanju v šolo (A50)
 - sodelovanje s profesorji (A51), (E49), (F52)
 - sodelovanje s šolo (A52)
 - učna pomoč (A53), (E48), (F49), (H42)
 - pomoč pri organiziranju (A54)
 - pridobivanje dobrih ocen (B17)
 - vožnja na treninge (B18)
 - podpora vzgojiteljev (C35), (Č50), (D25), (F50), (F51), (F53), (G30)
 - dajanje kazni (C36)
 - dobra razredničarka (C37)
 - sodelovanje vzgojiteljev in razredničarke (C38)
 - mobilna pedagoginja (Č51)
 - je deležen pomoči (Č52)
 - pomanjkljivo znanje vzgojiteljev (Č53)
 - sodelovanje vzgojiteljev in mobilne pedagoginje (Č54)
 - vzgojitelji zmeraj na voljo (D26)
 - ni pritožb (D27)
 - omogočeno vse (D28)
 - ne potrebuje pomoči (E47)
 - ogromna pomoč (E50)

- obrazložitev stvari (G31)
- Prilagajanje šolskim obveznostim:
 - urejanje obveznosti za prakso (A55), (A56)
 - pomoč pri šolskih obveznostih (B19), (C40), (C41), (D31)
 - sprotno preverjanje obveznosti (C39)
 - uporaba računalnikov (Č55)
 - dostop do potrebnih stvari (Č56)
 - vsesplošna pomoč (D29)
 - odvisno od udeležbe mladostnika v šoli (D30)
 - šola ima prednost (E51), (G32), (H44)
 - prednost dejavnosti v vzgojno izobraževalnem zavodu (F54)
 - dejavnosti bolj za vikende (F55)
 - prednost imajo osnovnošolci (G33)
 - prilagajanje vsemu (H43)
- Usklajevanje učenja in dejavnosti v programu vzgojno izobraževalnega zavoda:
 - udeležitev dejavnosti, učenje zvečer (A57), (B20), (C42), (E53), (H47)
 - nekrivda vzgojiteljev za slabe ocene (C43)
 - učenje z vzgojitelji (C44)
 - normalni prosti čas (C45)
 - učenje pred dejavnostjo (Č57), (D33), (E52), (G34)
 - prednost učenju (D32), (G35), (G36)
 - prilagajanje šoli (E54)
 - pisanje opravičil za šolo (F56)
 - odvisno od obsega šolskih dejavnosti (H45)
 - učenje naslednji dan (H46)
- Vpliv bivanja v vzgojno-izobraževalnem zavodu na učni uspeh:
 - iskanje inštruktorja na domu (A58)
 - samostojnost (A59)

- ni spremembe (A60), (C50), (D34), (E55), (E57)
- glasno in moteče okolje (B21)
- pomanjkanje koncentracije (B22)
- slabši učni uspeh (B23), (F57), (F58), (F60)
- dobre ocene (C46), (G39)
- opora pri učnem procesu (C47)
- prej slabše ocene (C48), (Č59), (D35), (E56), (H49)
- normalne ocene (C49)
- opravljanje šole (C51), (G37), (G38), (H50)
- končanje šole (C52)
- boljši učni uspeh (Č58), (D36), (G40), (H51)
- večja motivacija (Č60)
- zdaj večja poslušnost (Č61)
- uporaba kazni za slabe ocene (Č62)
- ni nadzora (F59)
- ogromna razlika (H48)